

**GÖRSEL SANAT ÖĞRETMENLERİNİN ÜRÜN
SEÇKİ DOSYASINA İLİŞKİN ÖZ-YETERLİK
İNANÇLARININ SAPTANMASI VE
DEĞERLENDİRME HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

Kevser AKTAŞ KURUÇAY

**Yüksek Lisans Tezi
Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı
(2018)
(Her hakkı saklıdır)**

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM- İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**GÖRSEL SANAT ÖĞRETMENLERİNİN ÜRÜN SEÇKİ DOSYASINA İLİŞKİN ÖZ-
YETERLİK İNANÇLARININ SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRME
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

(Visual Arts Teachers' Opinions on Determination and Evaluation of Self- Efficacy Beliefs
Concerning to Portfolios)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kevser AKTAŞ KURUÇAY

Danışman: Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ

Erzurum
Ekim, 2018

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Kevser AKTAŞ KURUÇAY tarafından hazırlanan “Görsel Sanat Öğretmenlerinin Değerlendirmeye İlişkin Öz-Yeterlik İnançlarının Saptanması Ve Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri” başlıklı çalışması 18 /10 / 2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim –İş Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. M. Emin KAYSERİLİ

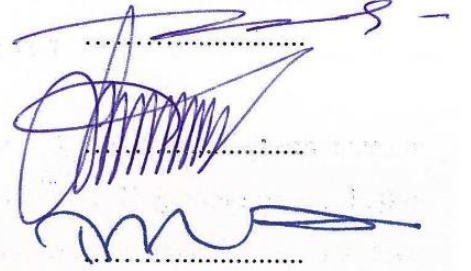
Atatürk Üniversitesi

Danışman: Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ

Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Murat TAŞTAN

Kafkas Üniversitesi

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

04 Aralık 2018

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

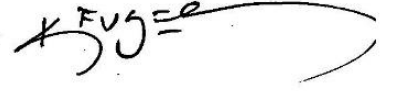
Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Görsel sanat öğretmenlerinin ürün seçki dosyasına ilişkin öz-yeterlik inançlarının saptanması ve değerlendirme hakkındaki görüşleri.” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

18/ 10/ 2018

Kevser AKTAŞ KURUÇAY

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması/patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danışman hocam sayın Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ'a, ilgisini ve önerilerini göstermekten kaçınmayan, bilime ve araştırmaya sevk eden sayın Doç. Dr. Adnan KÜÇÜKOğLU'na ve verilerin istatistiksel değerlendirme sürecinde yapmış olduğu yardımlarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi Adnan TAŐGIN'a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Yüksek lisans tez çalıőmamda destek olan arkadaşlarıma ve katılımcı görsel sanat öğretmenlerine teşekkür ederim.

Çalıőmalarım boyunca maddi manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan eőime sonsuz teőekkürler ederim.

Kevser AKTAŞ KURUÇAY

ÖZ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
**GÖRSEL SANAT ÖĞRETMENLERİNİN ÜRÜN SEÇKİ DOSYASINA İLİŞKİN ÖZ-
YETERLİK İNANÇLARININ SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRME
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

Kevser AKTAŞ KURUÇAY

Ekim 2018, 107 sayfa

Amaç: Bu çalışma Görsel Sanat öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin öz yeterlik inançlarının saptanması ve değerlendirme hususundaki görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Görsel sanatlar öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin düşüncelerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada, karma yöntem kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemi olarak betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Nicel veriler Dilmaç (2013) tarafından geliştirilen “Görsel Sanat Öğretmenlerince Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarını Kullanabilme Yeterlikleri Ölçeği” olarak adlandırılan Likert tipi bir ölçme aracıyla ve nitel verilerin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Çalışmada nitel veriler ise araştırmaya katılan Görsel Sanatlar öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin görüşlerinin derinlemesine belirlenebilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak elde edilmiştir.

Bulgular: Görsel Sanat Öğretmenlerine Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarını Kullanabilme Yeterlikleri Ölçeği uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verilere göre öğretmenlerin genelinde değerlendirme konusunda kendilerini yeterli gördükleri saptanmıştır. Fakat görüşme formlarında öğretmenler kendilerini yetersiz hissettikleri bazı konular olduğunu belirtmiştir. Ayrıca fikir birliğine varılamayan konular da olmuştur.

Sonuç: Sonuç olarak not ile değerlendirmede bu denli farklılıkların olması sanatın doğası olarak adlandırılırken beraberinde değerlendirme sorunsalını getirmektedir. Öğretmenlerin görsel sanatlar dersinde değerlendirme kısmına zaman ayıramadıkları ve bu alanda yetersizlikleri gözlemlenmiştir. Sıkça öznelliğe düşen öğretmenlerin etkili bir ölçme değerlendirme yapamadıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: görsel sanat eğitimi, ürün seçki dosyası, değerlendirme

ABSTRACT
MASTER’S THESIS
**VISUAL ARTS TEACHERS’ OPINIONS ON DETERMINATION AND
EVALUATION OF SELF-EFFICACY BELIEFS CONCERNING TO PORTFOLIOS**

Kevser AKTAŞ KURUÇAY

October 2018, 107 pages

Purpose: The aim of this study is to visual arts teachers’ opinions on determination and evaluation of self- efficacy beliefs concerning to portfolios.

Method: Mixed method was used in this research, in which the aim was to determine the opinions of visual arts teachers about the evaluation. Descriptive survey model was used as the quantitative research method. Quantitative data was obtained through a Likert scale that is also named as ‘Progression File, Performance Assessment and using the Grading Key Sufficiency Scale by the Visual Arts Teachers’ which is developed by Dilmaç (2013). In this survey, qualitative data was obtained through semi-structured interview forms to thoroughly determine the opinions of visual art teachers, who participated in the research, about the evaluation.

Findings: Progression File, Performance Assessment and using the Grading Key Sufficiency Scale was applied to Visual Arts Teachers. It was determined according to the obtained results of the research that most of the teachers found themselves adequate about the evaluation process. But in the interview forms the teachers stated that there were some objects which they felt insufficient. Moreover, there were some subjects on which they couldn’t reach a consensus.

Result: As a result, while it is thought as the nature of the art to have such differences by means of assessing with grades, it also brings a research question. It was observed that the teachers were insufficient and they didn’t spare enough time to the evaluation process in visual arts lessons. It was determined that the teachers, who frequently become subjective, couldn’t do an effective assessment and evaluation.

Keywords: visual arts education, portfolios, Assessment

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
KISALTMALARIN DİZİNİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	12
Giriş	12
Araştırmanın Problem Durumu ve Önemi	12
Araştırmanın Amacı	15
Sınırlılıklar	15
Varsayımlar	15
Tanımlar	15
İKİNCİ BÖLÜM	17
Kuramsal Çerçeve.....	17
Öz Yeterlilik.....	17
Görsel Sanatlar Dersi ve Değerlendirme.....	18
Değerlendirme Yaklaşımları	24
Geleneksel yaklaşımlar.	25

Alternatif değerlendirme yaklaşımları.	31
Alternatif değerlendirmede kullanılan puanlama yöntemleri.	35
Yöntemler.	36
Alternatif değerlendirme ile geleneksel değerlendirmenin karşılaştırılması.	39
İlgili Araştırmalar	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	45
Yöntem	45
Araştırma Yöntemi ve Modeli	45
Evren ve Örneklem/ Çalışma Grubu/ Katılımcılar	45
Veri Toplama Araçları	46
Verilerin Analizi.....	49
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	51
Bulgular	51
Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine İlişkin Betimleyici İstatistikler	51
Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Değerlendirmeye İlişkin Görüşlerinin Verileri ve İçerik Analizi.....	59
Öğretmenler görsel sanat eğitimi dersinde ölçme değerlendirmeyi nasıl yapıyorlar?.....	60
Öğretmenler görsel sanat eğitimi dersinde yaptıkları değerlendirmede neyi ölçmeyi amaçlıyorlar?.	66
Öğretmenler değerlendirmeyi hangi zaman aralıklarında tekrarlıyor?.....	66
Öğretmenlerin görsel sanat eğitimi dersinde not verme ölçütleri nelerdir?.....	68
Öğretmenler görsel sanat eğitimi dersinde değerlendirme sürecinde sorun veya sorunlarla karşılaşıyor mu?.....	69

Öğretmenlerin görsel sanat eğitimi dersinde değerlendirme konusundaki fikir ve önerileri nelerdir?.....	70
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	72
Sonuç ve Öneriler.....	72
Nicel Verilere İlişkin Sonuçlar.....	72
Nitel Verilere İlişkin Sonuçlar.....	74
Öneriler.....	77
KAYNAKÇA.....	80
EKLER.....	88
EK 1. Anket İzin Belgesi.....	88
EK 2.Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarını Kullanabilme Yeterlikleri Anketi.....	89
EK 3. Görüşme Soruları.....	91
EK 4. Uygulama İzin Talebi.....	94
EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri.....	95
EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri (Devamı).....	96
EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri (Devamı).....	97
EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri (Devamı).....	98
EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri (Devamı).....	99
EK 6. Milli Eğitim Müdürlüğü İzni.....	100
ÖZGEÇMİŞ.....	101

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. <i>Nicel Gruba İlişkin Bilgiler</i>	46
Tablo 2. Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine İlişkin Betimleyici İstatistikler	52
Tablo 3. Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu	54
Tablo 4. Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu	55
Tablo 5. Farklı Mesleki Kıdeme Sahip Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine Kruskal Wallis Testi Sonuçları	58

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Ölçme ve değerlendirmeye yönelik yaklaşımlar.	25
Şekil 2. Tanılanmış dallanmış grid tekniğinde soru ağı.	38
Şekil 3. Tamamlayıcı değerlendirme ile geleneksel değerlendirmenin karşılaştırılması.	39
Şekil 4. Öğretmenlerin görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirmeye dair algıları. ...	60
Şekil 5. Yaptığınız değerlendirmede neyi ölçmeyi amaçlıyorsunuz?	66
Şekil 6. Hangi aralıklarla değerlendirme yapıyorsunuz?.....	67
Şekil 7. Değerlendirme ölçütleriniz nelerdir? Açıklayınız.....	68
Şekil 8. Değerlendirme sürecinde sorun veya sorunlarla karşılaşıyor musunuz?	69

KISALTMALARIN DİZİNİ

EF: Eğitim Fakültesi

GSF: Güzel Sanatlar Fakültesi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumu ve önemi, amacı ve alt problemleri, sınırlılıkları, varsayımları ve araştırmada kullanılan tanımlara yer verilmiştir.

Araştırmanın Problem Durumu ve Önemi

Bir ceninin gelişimi sırasında, kalp atışlarıyla başlar sanat (Ritim). Bu yüzden sanat canlılıktır denilebilir. Sanatı fark etme ise bir çocuğun keşfetme döneminde karşımıza çıkar ve eğitimi gerekli kılar.

Cüceloğlu ve Erdoğan (2013)'a göre eğitim, cümle gibi, birbiriyle ilişkili öğelerden oluşan bir sistemdir. Sanat eğitimi ise bu cümlenin görsel öğelerle ifade edilme biçimidir. Ülkemizde sanat eğitiminin verildiği devlet destekli ve ücretsiz ilk basamak Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'ını bünyesindeki okullardır. MEB (2018), görsel sanat öğretim programına göre, kültürel kimliğin yapılandırılması, sanatın insan hayatında anlam oluşturmaya, bilgiyi sorgulayan özgün ve özgür düşünen bireylerin yetişmesinde görsel sanat dersi hayati önem taşımaktadır. Ayrıca genel olarak eğitimin her kademesinde özel bir yere sahip olan görsel sanatlar eğitimi ile bireyin eleştirel ve yaratıcı düşünebilmelerini sağlamanın yanı sıra işbirlikli çalışma ve problem çözme becerilerinin de gelişmesine uygun ortam hazırlar. MEB tarafından yayınlanan görsel sanatlar dersinin öğretim programı incelendiğinde dersin amaçlarına şu şekilde yer verilmiştir;

- Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
- Güncel kültür-sanat nesnelerini/tasarımlarını bilinçli olarak izleyen,
- Kendi kültürü ile diğer kültürlerle ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,

- Görsel Sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,
- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan, görsel sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir (MEB, 2018).

MEB görsel sanat eğitiminin; topluma, görsel ve genel kültüre, evrenselliğe, disiplinler arası ilişkilendirmeye ve bireye olan katkısına verdiği önemi bu sınırlamalarla ortaya koymuştur.

Sanat eğitiminde öngörülen hedefleri elde etmek ve mevcut durumu belirlemek için değerlendirmeye ihtiyaç duyulur. Değerlendirme Özçelik (2010)'inde ifade ettiği gibi eldeki bilgilere, verilere bir anlam verme, onları amaçlara elverişli hale getirerek muayyen koşulları karşılama, önceden belirlenen anlamlarda olup olmama vb. bakımlardan yorumlama işlemidir.

Sanat eğitimi açık uçlu bir sistemdir. Bu sistem girdi, işlem, çıktı ve dönüştürme oluşur. Dönüt; sistemin çıktılarını mercek altına alarak girdi veya işlem boyutundaki eksiklikleri belirlemek ve iyileştirmek amacıyla yapılan çalışmalardır. Değerlendirme sistemin işleyişiyle ilgili olarak sisteme bilgi veren, uygulanan programın ne ölçüde etkili olduğunu ve nasıl düzenlenerek yenileneceğini belirleyen öğelerdir (Doğan, 1997; Mamur, 2004; Marsh & Willis, 2007; Ünver, 2005). Değerlendirme sadece dönüt olarak karşımıza gelmez. Sistemin tüm evrelerinde aktif rol oynar. Girdilerin belirlenmesi, işlemlerin seçilmesi, uygulanması ve verimliliği, çıktıların toplanması, hedeflere ulaşım ulaşmama, sürecin takibi ve çıkış noktasına dönüt. Döngünün her evresinde olan değerlendirme hiç şüphesiz sistem için elzemdir.

Görsel sanat eğitiminde değerlendirme yapmak diğer derslere göre nispeten zahmetlidir. Sanat eğitimi süreç kapsamında kendince özellikleri olan bir alandır. Görsel sanatlar eğitiminde değerlendirme sanatın doğası gereği özgün yaklaşımları gerektiren ve beraberinde sorunlara da sahip olduğu konulardan biridir (Ayaydın, 2004). Bu yüzden görsel sanat alanı için değerlendirme diğer alanlara nazaran daha da önemlidir. Ehemmiyeti görsel sanat eğitimi için oldukça büyük olan değerlendirme May (2016)'e göre farklı bir perspektiften dile getirilmiştir. Görsel sanat öğretmeni değerlendirme yaparken esere temas eder ve o anda bir görünüm zembereği boşanır, içinde eşsiz bir doğum başlar. Bu durum değerlendirmenin öğretmen açısından da yaratıcı bir edinim olmasının nedenidir. Burada bahsedildiği gibi değerlendirme öğretmene de haz vermelidir. Haz ve heyecan dolu bir değerlendirmenin yapılabilmesi için görsel sanatlar dersi ölçme ve değerlendirme konusunda nitelikli öğretmenlerin yetişmesi gerekmektedir. Nitelikli olarak adlandırdığımız bu öğretmenler alana dair tüm ölçme değerlendirme tekniklerine hâkim ve bu teknikleri

uygulayabilen kişilerdir. Ayrıca ilgili kaynaklar incelendiğinde görülmüştür ki nitelikli öğretmenlerin öz yeterlilik düzeyleri yüksektir. Öz yeterlik düzeyi yüksek öğretmenler öğrencileri daha mutlu eder.

Sanatsal etkinlik sürecinde öğrenci kendini yapmak istediği konu ile özdeşleştirerek içinde nesnelleştirip somut bir biçime döker. Ürünler somut biçimde karşımıza gelse de tinsel boyutları da ürün değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken önemli bir husustur. Sanatın doğası görüneni ve görünmeyeni kapsamaktadır. Görünen ve görünmeyen sanat çıktılarının değerlendirilmesi oldukça güç ve öznelidir. Fazla bilgi ve tecrübe gerektirir. Bundan dolayı ülkemizde görsel sanat eğitimi hususunda problemler yaşanmaktadır.

Mevcut duruma ilişkin ön araştırmalarda değerlendirmede eksikliklerin, özneliğin ve keyfiliğin olduğu belirlenmiştir (Al-Amri, 2011; Ayaydın, 2010; Bilen, 2002; Boğa, 1988; Boydaş, 2004; Garvis & Pendergast, 2010; Mamur 2012; Mojavezi & Tamiz, 2012; Gökaydın, 2002; Gürtuna, 2004; Türkdoğan, 1986; Yazar, Aslan & Şener 2014; Yılmaz, 2009). Bu sorunun araştırmada sayısal verilerle saptanarak gelecek çalışmalara basamak olması temenni edilmektedir.

Sanat doğası gereği sadece somut bulgularla ölçülememektedir. Geçmişten bu yana süregelen ve tecrübelediğimiz değerlendirilmelerimizi hatırlayalım. Çoğumuzun öğrenciyken ki not kaygısından, malzemelere hâkim olamamasından ve çevre ya da öğretmen tarafından yetersizlik hissi ile resimlerini başkasına yaptırmasından ötürü yaratıcılığına kısıtlama getirilmiştir. Resim yapmaktan hoşlanmayan, yapmayan, yapsa da güzel olmayan eserlere sahip bir öğrenci, sanat hakkında konuşuyor düşünüyor ve kendi sanat kültürünü besliyorsa sanat eğitimi yine işe yarıyor demektir. Bu duruma fazla ehemmiyet vermemesinden ötürü ülkemizde sanat eleştirmeni sayısı eser miktardadır. Bu araştırmada hedeflenen veri ve önerilerle sanat eleştirmenlerinin çekirdekten desteklenmesi, beslenmesi gerekliliği konusunda alanyazına katkıda bulunulması ümit edilmektedir.

Araştırmada görsel sanatlar öğretmenlerinin değerlendirme ile ilgili yaşadıkları problemler ortaya çıkarılarak, çözüm önerileri geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Ülkemizde ve Dünya’da her geçen gün giderek artan bir şekilde nitelikli öğretmen ihtiyacı göz önüne alındığında öğretmen eğitimine ve yayınlara oldukça önem verilmesi gerektiği tartışılmaz bir gerçektir. Buna bağlı olarak görsel sanatlar öğretmeni yetiştirmede karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik farklı bir bakış açısı sunabilecek bu araştırmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Farklı bir açılım sunabilecek bu çalışmanın araştırma sonuçlarından oluşturulacak olan makale, bildiri ve tez ile bu konuda sınırlı kaynağın artması ve yeni araştırmalara olanak sağlaması beklenmektedir.

Araştırma olumlu sonuçlanırsa eğitimde yaşanan problemlere pratik katkı sağlaması hedeflenmektedir. Öğretmen ve öğrenci başarısının gözle görülür ölçüde artması öngörülmektedir. Dolayısıyla ülkemizde sanata verilen değerin artmasına katkı sağlaması ve daha fazla öğrencinin sanat eğitimine eğilim göstermesi hedeflenmektedir. Araştırmadan çıkan görüş ve yeterlik inançları sonuçlarına göre değerlendirme hususunda sanat öğretmeni yetiştirmeye yönelik lisans programlarına farklı bir öneri sunulması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, görsel sanat eğitimi öğretmenlerinin, ürün seçki dosyasına ilişkin öz-yeterlik düzeylerini ve değerlendirme hakkındaki görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

Sınırlılıklar

Erzurum ili Horasan ilçesi görsel sanat öğretmenleri, 2016- 2017 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde elde edilen bilgilerle ve kullanılan veri toplama araçları ile elde edilen bulgularla sınırlıdır.

Varsayımlar

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin tamamının görüşmede sorulan sorulara içtenlikle cevap verdikleri düşünülmektedir. Tarama sonuçlarının problem cümlesini destekleyici nitelikte olduğu öngörülmektedir.

Tanımlar

Öz yeterlilik: Öğretmenlerin ürün seçki dosyası ve değerlendirme hususunda kendilerini ne kadar iyi, konuya hâkim ve uygulamaya hâkim olduklarını kendilerince belirlemektir.

Algı: Öğretmenlerin ürün seçki dosyası ve değerlendirme konusundaki öz yeterliliklerine dikkatlerini yöneltmek bilincine varmaları ve idrak etmeleridir.

Değerlendirme: Öğretim programının hedefleri kapsamında öğretmenlerin dersi, kendilerini ve öğrencilerin aşamasal durumlarını, başarı oranlarını ve dersin hedeflerine uygunluğunun belirlenmesi olarak kabaca tanımlanabilir.

Ürün Seçki Dosyası: Öğrencilerin yarıyıl ve yıl kapsamında, eğitim programının içinde önceden belirlenmiş, öğretmenlerinin yönlendirdikleri konularda yapmış olduğu eser, belge ve çalışmaların bir araya getirildiği dosyadır.

Sanatın Doğası: Sanatsal etkinlik sürecinde öğrenci kendini yapmak istediği konu ile özdeşleştirerek ve nesnelleştirerek somut bir biçimde gerçekleştirir. Ürünler somut biçimde karşımıza gelse de tinsel boyutları da ürün değerlendirilmesinde göze alınması gereken önemli bir husustur. Bu yüzden sanatın doğası görüneni ve görünmeyeni kapsamaktadır.

Özdeşirme: Benimseme, içselleştirme.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın içeriğindeki araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Öz Yeterlilik

Öz yeterlik, kişinin belirlenmek istenen husustaki yetkinliğidir. Schunk (2011)'a göre bu yetkinliği belirlemedeki düşünsel süreçtir. Kişinin kendini kendine anlatma uğraşdır. İnsan özüne ilişkin olarak kendine atfettiği değerlere göre belirli bir davranış tarzını benimser veya benimsemez. Bazı hedeflere yönelirken, bazılarında kaçınma davranışlarının arkasındaki düşünsel süreçtir. Kendine ait bulgular arama sürecidir. Bireyin kendisi hakkındaki izlenimleri, hisleri ve inançlarının saptanmasıdır (Kuzgun, 2005; Woolfolk- Hoy, 2015). Saptanan bulgular sabit değildir. İnsan ile birlikte gelişime ve değişime mecburdur.

Araştırmada yöneltilen anket sorularıyla görsel sanat öğretmenlerinin anlık ve içsel ben yeterli miyim? Sorusunu kendilerine sormaları ve içtenlikle sorulara cevap vermeleri hedeflenmiştir. Dolayısı ile öz yeterlilik bu araştırmadaki öğretmenlerin ürün seçki dosyası ve değerlendirme hususunda ne kadar iyi, konuya hâkim ve uygulamaya hâkim olduklarını kendilerince belirlemeleridir.

Öğretmen öz yeterliliği, öğretme ile ilgili olarak kendi kapasiteleri hakkındaki düşünceleridir. Öğretmenin süregelen bilgi, deneyim ve yeteneklerinin ne olduğu değil öğrencilerinin öğrenme ve başarılarına etki eden katkısına duyduğu inançtır (Alkaya, 2007). Öğretmen yeterliliğini ölçmede dersteki performans, en geçerli bilgiyi verir. Genellikle öğretmenin başarısı yeterliliği artırırken, başarısızlığı ise yeterliliği düşürmektedir. Görsel sanat eğitiminde öğretmen öz yeterliliği bu hususta oldukça önem taşımaktadır. Çünkü öğretmenlerin kendi yeterlilik algısı; etkinliklerini, emeklerini, derse verdiği önemi ve öğrencileri ile olan etkileşimini doğrudan etkileyebilir. Görsel sanatlar dersi doğası gereği etkileşim gerektirir. Dolayısı ile görsel sanat öğretmenlerinin öz yeterlik inançlarının yüksek olması gerekmektedir. Öz yeterlilik algısı düşük olan görsel sanat öğretmenleri, öğrencileri eleştirmeye daha çok, sınıf içi etkinliklere daha az zaman harcamakta ve problemleri öğrencilerden hızlı bir şekilde umudunu kesmektedir (Bruning, Schraw, & Norby, 2014). Ders saati, ve etkinlik alanı yeterli olmayan görsel sanat derslerinde öğrenciyi kazanma, sanata kazandırma öz yeterlilik düzeyi düşük öğretmenlerde oldukça verimsiz sonuçlanabilir. Bu durum dersin amaçlarına ve kazanımlarına oldukça terstir.

Görsel Sanatlar Dersi ve Değerlendirme

Görsel sanatlar; resim, heykel, endüstri tasarımı, seramik, animasyon, moda tasarımı, dijital sanat, uygulamalı sanatlar, mimarlık ve grafik sanatlar gibi oldukça kapsamlı bir yelpazeye sahiptir. Ülkemizde bu dalların tümüyle ilgili eğitim basamaklarında kuramsal ve uygulamalı sanat eğitimi verilmektedir.

Sanat eğitiminin birçok tanımı bulunmaktadır. Kırıçoğlu (2002)'na göre sanat eğitiminin kimi zaman tanımlandığı alanın özel bir bölümüne, kimi zaman da tanımı kullanılan kişi ve kurumlara göre anlam değiştirdiğini ifade etmektedir. Çok sesli sanat eğitimi ve ya sanat tanımları alana güzel bir hava katmaktadır. Sanatı erişilebilir kılmaktadır. Bu yüzden esasında sanatın gizemi özgürlük ve cesaretle gelmektedir. Altinkurt (2009)'a göre sanat eğitimi, bireyin duygu düşünce ve izlenimlerini aktarabilmesi yeteneklerini ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye çıkarabilmesi, çağımız zorundallığı form-fonksiyon ilişkisini yaratabilmesi gayesi ile yapılan eğitim çabası şeklinde tanımlanır. Bu tanımlar incelendiğinde sanat eğitiminin amacının sanatçı yetiştirmek olmadığı, bir kişilik eğitimi, bireyin sanat aracılığıyla eğitimi, yani bireyin estetik eğitimi olduğu görülmektedir. Sanat duygu ve düşüncelerin sunulabildiği bir iletişim aracıdır. Sanat eğitimi ile birey duygu ve düşüncelerini aktarmada yeni yollar keşfeder. Seçimler yapar ve bu doğrultuda iletişim kabiliyetini güçlendirir. Kabiliyetini geliştirirken yaratıcı etkinliklerle sorumluluk duygusunu da pekiştirir (Bilgin, 2010; Sezer, 2006). Öyleyse görsel sanat eğitimi bireyin kendini anlatması, öğrenmelerini, duygu ve düşüncelerini görsel yolla ifade etmesidir. Farago (2006)'ya göre sonda betimlenen sonsuzluğun eğitimidir.

İnsanlar henüz yaşamın anlamını sorgulamamışlarsa, sanat ve eğitiminin önemi, amacı hakkındaki fikir ya da söylemlerini kendilerine saklamalıdır. Sanat ahengi, güzeli, özgünü ve estetik olanı arar. Birey sanat gayretinde iken dünyayı daha güzel görür. Dünyaya daha güzel bakan bireyler ise onu gerçekten güzelleştirir. Bu anlamda sanat eğitimi her şey olmasa da çok şeydir (Arnheim, 2005; Etike, 1995).

Görsel sanat eğitimi öğrencide bazı istendik kazanım ve davranışların oluşturulmasında elzemdir. Bunlar başlıca şu şekilde sıralanabilir;

- Görsel sanat eğitimi duygu ve düşünceleri esere dönüştürmede bireye yaratıcı pratik davranışlar kazandırır.
- Görsel sanat eğitimi görsel okuryazarlık deneyimi oluşturur.
- Görsel sanat eğitimi eleştirel düşünme becerisi kazandırır.

- Görsel sanat eğitimi görsel yolla yeni bir iletişim kanalı oluşturur.
- Görsel sanat eğitimi bireyin kültürünü ve kültürleri tanınmasına ve anlamlandırmasına olanak sağlar.

MEB görsel sanat eğitiminin; topluma, görsel ve genel kültüre, evrenselliğe, disiplinler arası ilişkilendirmeye ve bireye olan katkısına verdiği önemi görsel sanatlar dersinin öğretim programında çizdiği sınırlar ve tanımlamalarla açıkça ifade etmiştir. Görsel sanat eğitimi öğretim programında belirlenen hedefler topluma, bireye katkı sağlayacaktır.

Sanat eğitiminde öngörülen hedefleri elde etmek ve mevcut durumu belirlemek için değerlendirmeye ihtiyaç duyulur. Değerlendirmeden bahsedebilmek için önce mutlaka ölçme yapmak gereklidir. Ölçme işleminin yapılabilmesi için, ölçülmesine karar verilen nesnenin belirli şartlar altında gözlemlenmesi gerekir. Gözleme işlemi yapıldıktan sonra ölçüt veya ölçütlerle ölçümlerin, kıyaslanarak karara varılması gerekir. Kısaca değerlendirme ölçüm sonuçlarını yargılama, değer verme işidir. Ölçmenin yokluğu keyfiliğe ve öznelliğe sebep olmaktadır. Yapılan değerlendirmenin geçerliliği ve güvenilirliği seçilen ölçüğün uygunluğu ile ilişkilidir. Ölçek ne kadar uygunsa sonuçlara o denli yaklaşılabılır (Artut, 2004; Bahar, Nartgün, Durmuş & Bıçak, 2006; Başol, 2015; Boğa, 1988; Buyurgan & Buyurgan, 2007a, 2012; İşman,1998; Kutlu, Doğan & Karakaya, 2014; Özçelik, 2010; Semerci, 2011; Tan, 2011; Tan, Kayabaşı & Erdoğan, 2003).

Değerlendirmenin amacı öğrencinin öğrenim durumunu saptamak ve geliştirmektir. Uygulanan eğitim programını işleyişini ve eksiklikleri saptayarak programın niteliğini arttırmaktır. Öğrencinin öğrenme sürecinde gelişimini gözlemlemektir. Öğrencinin, öğretmenin ve programın belirlenen hedeflere ulaşım ulaşmadığını belirlemektir. Değerlendirmede karar verme süreci dört ana basamaktan oluşmaktadır. Bunlar: (İşman, 1998)

1. Niteliğin gözlenmesi
2. Sonuçların rakamsal ya da sembollerle ifade edilmesi
3. Ölçütlerin belirlenmesi
4. Karar verilmesi

Eğitimde gerçekleştirilen değerlendirmeler öğretimin değerlendirilmesi ve öğrenmelerin değerlendirilmesi olarak iki ana başlıkla sınıflandırılabilir. Öğretimin değerlendirilmesi, program ömrünün, verimliliğinin eksiklik ve yetkinliğinin saptanmasıdır. Öğrenmelerin değerlendirilmesi ise tanımaya, yetiştirmeye ve değer biçmeye dönük

değerlendirmeler şeklinde ilerleyen sayfalarda yeniden karşımıza çıkacaktır. Bu değerlendirmeden yola çıkarak öğrencinin dersten geçip-kalması durumu belirlenir.

Bu işin sorumluluğu öğretmendedir ve öğretmenliğin en zahmetli işlerinden biridir. Not ile değerlendirme öğrenim basamaklarında öğrenci akışını düzenleyen ölçütlerdir. Öğrencilerin bir sonraki eğitim basamağına geçmede not ile değerlendirme büyük öneme sahiptir. Eğitimin önemli bir aşaması olan değerlendirme, etkili ve destekleyici olarak yapılırsa dönütleri oldukça verimlidir. Bu verimi artırmak için öğretmenin yapması gereken öznel değil nesnel değerlendirmedir. Kendi kişisel görüşünü değerlendirmeye katmadan öğrenciden istenilen davranışın sergilenme durumuna bakarak karar verme eylemine geçmesi gerekir (Şişginoğlu, 2008; Turgut & Baykul, 2010). Öyleyse görsel sanatlar dersi öğrencilerinin dersten neye göre kaldığı ve geçtiği, hangi ölçütlere göre sayılarla puanlandırıldığı büyük önem arz etmektedir.

Sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme alanında öğretmen, öğrenci ve sanat eğitimi araştırmacılarınca dillendirilen zorluğun varlığından bahsedilebilir. Türkiye'de görsel sanat eğitimine özgü yerleşmiş bir düzen ve geliştirilmiş ölçütler bulunmamaktadır (Mamur, 2002). Öğrencilerin sayısal ve sözel dersleri gibi görsel sanat eğitimi dersi de, genel başarı ortalamasına etki ediyorsa, öğretmenin keyfince bireyselleştirdiği ölçme değerlendirmenin doğru olmadığı açıkça ortadadır. Bu yüzden görsel sanat eğitimi öğretmenin derste neyi değerlendirdiği çok önemlidir. Keyfi not verme uygulamalarının yanı sıra okul yönetimi ve ailelerin de görsel sanat dersinden not beklenti seviyesi oldukça yüksektir. İster sanatçı olsun ister öğrenci birey, kültür anlayışı içinde kendi kişiliğini ortaya koyamıyorsa önce özgürlüğünü eline almalıdır.

Öğrenci, onun için her şeyin doğrusunu düşünen ebeveynlerinin veya öğretmenlerinin uygun gördüğü hayatı değil, kendi hayatını yaşmalıdır. Öğrencinin hayatına karışılması onun geleceğinin kendi düşünceleri ve yargıları dışında planlaması robot bir neslin oluşmasına sebebiyet verebilir (Neill, 2000). Öğrencinin hayatında bu kadar önemli rol oynayan eğitimcilerine karşı ülkemizde kullanılan en yaygın cümlelerden biri iyi bir öğretmene rastlamak şanstır. Başol (2015)'a göre iyi bir öğretmen sınıf içi gözlemlerine ek olarak periyodik sınavlar geliştirerek uygulamalı, ve bu ölçümlerden elde ettiği dönütler doğrultusunda öğretime yön verebilmelidir.

Bütün eğitim programlarında programın maksadına ulaşip ulaşmadığını saptamak amacıyla ölçme ve değerlendirme can alıcı bir öneme sahiptir. Lowenfeld (1987) değerlendirmeyi, çocuğun yaratıcı tecrübeleri ve psikolojik gelişiminin bir göstergesi olarak görür. Lowenfeld'dan etkilenen birçok sanat eğitimcisi sanatın doğası gereği, öğrenci

eserlerinin nesnel ölçüleme yapılamamasından ötürü değerlendirmenin yapılmamasını gerekliliğini savunur. Değerlendirme sonucunda varılan yargının yanılması, görsel sanat eğitimi sürecini olumsuz etkiler. Sürecin olumsuz etkileri giderilmezse göz göre göre sanat eğitimi sistemi ve öğrenciler hususunda yanıltıcı kararların alınmasına sebebiyet verebilir (Karaca, 2008). Öğrenciler, doğayı yetişkinler gibi algılayamaz. Algılayamadıklarını imge gücüyle tamamlar. Bu nedenle, çocuk resimleri nesnel gerçeklerle karşılaştırılarak değerlendirilmemelidir. Eisner (1966)'e göre sanat eğitiminde farklı yetenekleri değerlendirmede ayrı değer ölçütleri ancak her çocuğa sağlanan fırsat eşitliği ile eğitim olanaklarına dayandırılırsa anlamlıdır.

Eğitim sistemimizde en çok değişikliğe uğrayan, buna rağmen sağlam temellere oturtulamayan kurallar sınavlara, not takdirine ve sınıf geçmeye ait kurallardır (Turgut & Baykul, 2010). Değerlendirme eğitim programlarının ihmal edilemez en önemli yapı taşıdır. Doğru bir şekilde yapılırsa öğretmene hem kolaylık hem de zaman kazandırır. Eğitim programının içindeyken hedeflenen çıktılara öğretmenlerin birçoğu kapılıp gitmektedir. Bu yüzden öğretmenler çoğu zaman neyi neden yaptığını bilmemesine rağmen sorgulamadan hemen hemen her şeyi öğrenciye dayatmaktadırlar. Bu tıpkı tek tip beslenme gibi sanat için sağlıklı bir durum oluşturmaktadır. Bu tip öğretmenler mutlaka yılsonu sergisi açma çabasında öğrencilerin işlerine müdahaleler yaparak onların yaratma düzeylerini baltalarlar. Bire bir yapmaları gereken resimlerini seçerek onların hayal dünyalarının kapısını kapatırlar. Bahsi geçen öğretmenlerin yılsonu sergisini öğrenciler baskı ve not kaygısı ile oluşturur. Sergi günü yaptıkları eserin öyküsünü de öğrencilere ezberleten bu yaklaşımdaki öğretmenler öğrencilerin fabrikasyon sanat deneyimlerinden kendilerine başarı öyküsü çıkarmaktadırlar. Eski bir öğretmen olan Gatto (2018), kapılıp giden öğretmenler için eğer nereye bakacaklarını bilselerdi o kadar kıymetli olan zamanın israf edilmesine engel olup içine düştükleri boş yazgılara bakar ve dehşete kapılırlardı ifadesini kullanmıştır.

Sanat aslında çözülmesi için kendi problemini yaratır. Sanatsal etkinlik sürecinde öğrenci kendini yapmak istediği konu ile özdeşleştirerek ve nesnelleştirerek somut bir biçimde gerçekleştirir. Ürünler somut biçimde karşımıza gelse de tinsel boyutları da ürün değerlendirilmesinde göze alınması gereken önemli bir husustur. Bu yüzden sanatın doğası görüneni ve görünmeyeni kapsamaktadır.

Görsel sanatlar dersinde değerlendirme diğer disiplinlere göre not verme takdirinin dışına taşmakta ve beraberinde tartışmalara sebep olmaktadır. Bunun nedeni sanatın doğasının özgür bir ruha sahip olmasıdır. Soyut ve somutu bir bedende buluşması sanatın doğası ile ilişkilendirilir. Buna göre ise soyut değerleri doğru ölçülemek çok zordur. Yaratıcılığın

bireyselliğinden dolayı sanat eğitimi değerlendirmelerinde değişik yollara, yöntemlere ve ölçüm araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden değerlendirmede kullanılan ölçme araçlarının sonuçlarınca öğrencilere not verilmemelidir. Daha çok öğrencileri güdülemeye, derse katılıma teşvik etmeye ve üretmeye yönlendirmelilerdir. Öğretmen bu değerlendirmeyi öznellikten uzak yapabilmelidir. Aksi halde öğrenciler öğretmenin beklediği cevabın yalnızca doğru olacağına, kendi yargı ve düşüncelerinin gülünç bulunacağına inanır. Bu düşünceye sahip bir öğrencinin yaratıcı olması beklenemez. Sanat eğitimi ile öğrencinin iletişim becerileri gelişmelidir. Birey sanat kanalıyla kendini ifade edebilmelidir. Bu ifade, bireyin zaman içinde ya da yaşamı süresince edindiği bilgileri barındırmalıdır. Fakat konu mücerret biçimde şekil, işlev ve ilişki ile ilgili özelliklere göre tasvir ettiği görsel kavramlardan oluşur (Arnheim, 2005; Kırıçoğlu & Stocrocki, 1997; Yıldızbaş & Çamlıbel, 2004). Bu yüzden öğretmen öğrenciyi araştırmaya sevk etmelidir. Öğrencide merak ve ilgi uyandırmalıdır. Anlama ve kavram yetilerini pekiştirerek eğitim ortamlarını düzenlemelidir.

Görsel sanatlar dersinde değerlendirmenin gerçekleşmesi için öğretmenler kendilerine, neyi değerlendiriyoruz?, ne ölçülüyor?, neyi öğrettik? veya öğretmeye çalışılan muhteva ne? Sorularını sormalıdır.

Bazı ülkelerde sanat eğitimi alanında değerlendirme ve ölçme araçları arayışları çok önceden gündeme getirilmiştir. Ülkelere özgü standart ölçüm araçları geliştirilerek sanat eğitimini değerlendirmeye çalışılmıştır (Kırıçoğlu, 2009a). Ülkemizde ise program kapsamı içinde yer verilen öneriler dışında hazırlanmış sanata özel değerlendirme ölçüm materyalleri yaygın olmadığı gibi öğretmenlerin ölçüm materyali kullanımına negatif bakmaları da işleri oldukça yokuşa sürmektedir.

Görsel sanat eğitimi öğretmenleri 1 saatlik ders süresinde konularını bile tamamlamamaktan, zamanın yetersizliğinden şikâyetçidirler. Yıllık plana uymadıkları da bu durumda aşikârdır. Her çocuk özeldir. Bu yüzden toplu sanat eğitimi yanlıgısı öğrenciyi, öğretmeni ve sistemi bunalıma sokmaktadır. Sanat eseri aracılığıyla ile insan çevresine daha iyi bakar, görür ve duyar. Sanat eserleri farklı bir bakış açısı geliştirir, algıları açar ve farklı düşünme yollarına sevk eder. Hala sanatı tanıyıp bulamamış birini sanat hakkında değerlendirmek doğru değildir. Bazı bireyleri henüz gelişmemiş saymak daha doğrudur (Eyüboğlu, 1998; Read, 1974). Sanat eğitimi gören kişilerde değişik öğrenme seviyeleri görülebilir. Öğrenme seviyeleri öğrencilerin yetenekleri ilgileri ve hazır bulunuşlukları ile ilişkilendirilebilir. Bu durum her bir öğrencinin nasıl değerlendirileceği sorununu yeniden ortaya koymaktadır. Sanat eğitiminin değerlendirilmesinde her birey için hazır bulunma durumlarına göre ayrı değerlendirme ölçütleri oluşturulması şarttır. Bireysel eğitim

programlarındaki yaklaşım sanat eğitiminde beklenen yaklaşıma benzerlik gösterirken onlar gibi değerlendirme yapılmamaktadır. Öğrencinin yalnızca ders etkinliklerindeki yeterliliğine ya da malzeme teminine ve derse getirmesine göre değerlendirme yapılması değerlendirmeye yeterince zaman verilmediğini ve doğru yapılmadığını gözler önüne serer.

Peki, tüm bu karmaşanın içinde görsel sanat eğitiminde öğretmenler not ile değerlendirmelerini nasıl yapmaktadırlar? Görsel sanatlar dersinden kalan bir öğrenci yeteneksiz midir? Görsel sanatlar dersinden geçen tüm öğrenciler yetenekli midir? Görsel sanatlar dersinde yetenek mi ölçülür? Yetenek ya da hazır bulunuşluk olarak geriden seyir eden öğrencilerin kaderi bu dersten kalmak mıdır? Evde tamamlanan resim dosyalarının incelenmesi öğrencinin başarısını ölçmek için yeterli midir? Görsel sanat eğitiminde öğretmenler not ile değerlendirme yaptıktan sonra öğrencilerin hepsine yeterli dönüt veriyor mu? Tamamen öğretmenin vicdanına kalmış ölçme değerlendirme yöntemlerince görsel sanatlar dersi hakkında daha bir sürü okuldan okula sınıftan sınıfa değişkenlik gösteren soru ve cevaplar mevcuttur. Bu durum program hakkındaki tartışmaların kaynağını oluşturmaktadır.

MEB görsel sanatlar eğitimi programınca asıl gözetilmesi gereken ilke kişisel farklılıklardır. Eğitimcinin asla herkesin tek bir sonuca ulaşmasını bekleyemeyeceği açıkça ifade edilmiştir. İlköğretim seviyesinde sanat eğitiminin oyunlarla başladığı, çocuğun bireysel eğilimlerini, becerilerini, yatkınlıklarına keşif olanağı sağladığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda görsel sanatlar derslerinde faydalanılacak ölçme değerlendirme araçları öz değerlendirme, kontrol listeleri, derecelendirme ölçekleri, öğrenci süreç dosyası, performans ve proje ödevleri, dereceli puanlama anahtarları olacaktır şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenlerin bu ölçme araçlarının kullanılması zorunlu tutulmamıştır. Öğretmen gereksinim duyduğu durumlarda uygun olarak nitelendirdiği bir veya birkaçını seçerek ve sürecin hedeflerine göre uyarlayarak kullanabileceği belirtilmiştir. Programda değerlendirme konusunda yeterli bilgilendirme öğretmenlere sağlanmadığı gibi öğretmenlere bireysel değerlendirme olanağı sunulmuştur. Öğretmen kendi beğenisini sözlerinde, hareketlerinde ve notlarında gösterebilir.

Özetle görsel sanat eğitiminde varlığı bilinen ve kaynaklarla desteklenen sorunları maddeleştirecek olursak aşağıdaki gibi bir liste oluşacaktır;

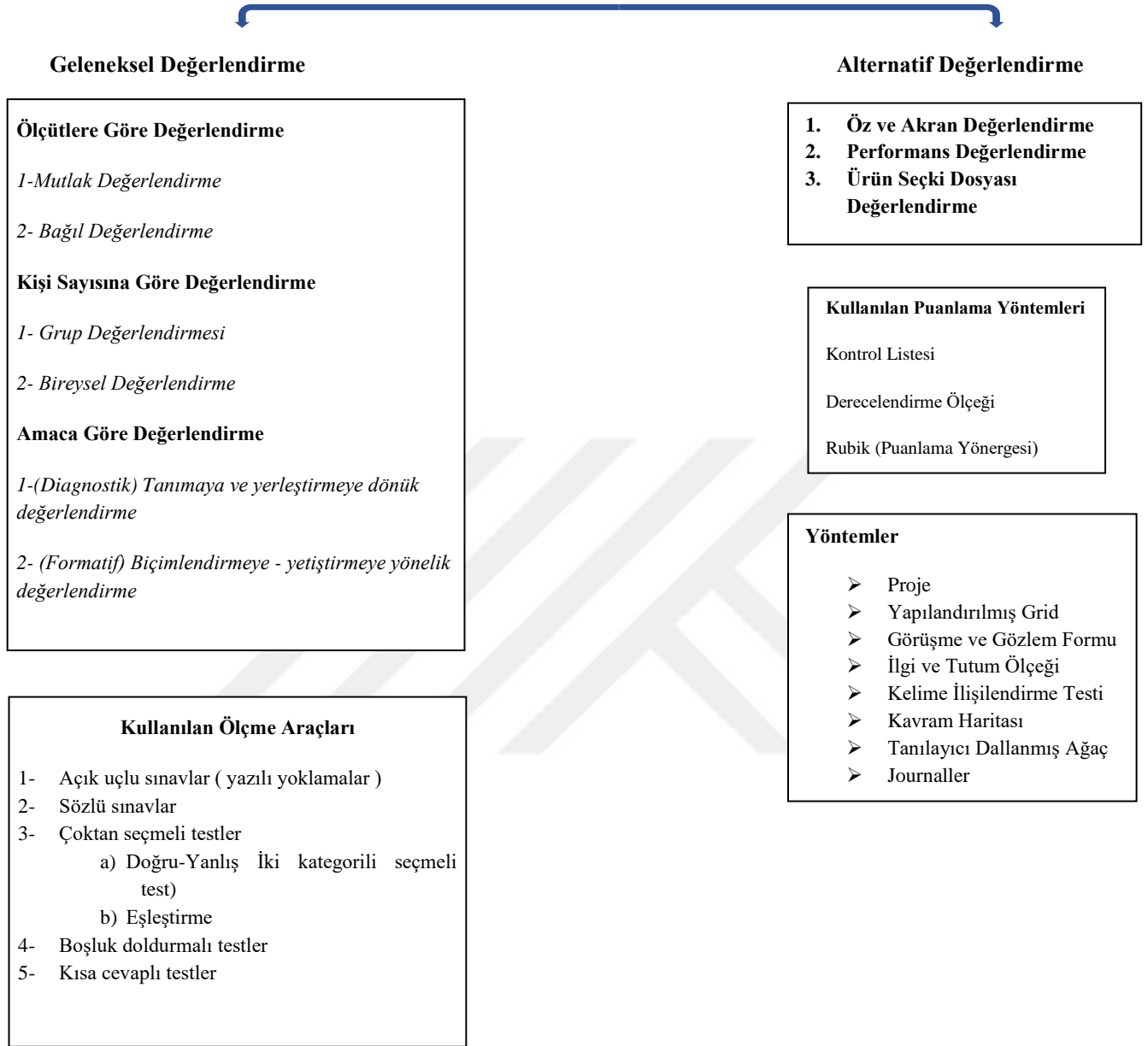
1. Görsel sanatlar Eğitiminde Belirlenmiş bir ölçüt yoktur (Özsoy, 2007).
2. Belirli bir ölçüt olmadığı için değerlendirme süreci sıkıntılı geçmektedir.
3. Değerlendirmede öğretmen kişisel yargılarına göre değerlendirme yapabilmektedir (Özsoy, 2003).

4. Objektif temelli olmayan değerlendirmelerde öğrenciler beğeni toplamak ve zaman zaman da taklide başvurma durumunda kalabilir (Kırışoğlu, 2002).
5. Eğitimcinin sanatçı kişiliği öğrenciyi irdelemede kolayca kişiselliğe düşebilmektedir.
6. Görsel sanatlar dersinde belirlenen hedef ve kazanımlar çoğu zaman planlandığı gibi gidemeyebilir.
7. Öğrencinin derse devamlılığı, disiplini, ahlaklılığı ve uysallılığı gibi değerleri değerlendirmede göz önüne alınabilmektedir.
8. Öğretmenler kendi beğeni ve tercihlerini görsel sanatlar eğitimi süreçlerinde egemen kılmaya çalışabilirler (Buyurgan ve Buyurgan, 2007b).

Değerlendirme Yaklaşımları

Değerlendirme yaklaşımları alanyazın taraması yapılarak aşağıdaki şekildeki gibi özetlemiştir. (Atılgan, Kan & Doğan 2007; Bahar *vd.*, 2006; Başol, 2015; Çepni, Yılmaz & Semerci 2008; İşman,1998; Kutlu, Doğan & Karakaya, 2017; Mamur, 2009; Nartgün, 2008a; Özsoy, 2006; Schunk, 2011; Tan *vd.*, 2003; Yolcu, 2004).

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR

Şekil 1. Ölçme ve değerlendirmeye yönelik yaklaşımlar

Geleneksel yaklaşımlar.

Yıllardır süregelen ve kabul görmüş yaklaşımlardır. Bu yaklaşıma göre ölçme ve değerlendirme eğitim-öğretim sürecinin içinde bulunan öğretmenlerin çoğu tarafından bilinen ve eğitimin her kademesinde kullanılan yaklaşımlardır (Bahar vd., 2006). Süregelen, bilinen ve uslarda yer etmiş olan bu yaklaşımın adı geleneksel bazense klasik olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel anlamda değerlendirme öğrencilerin tanınması, kendilerini geliştirebilecekleri öğretme-öğrenme ortamlarına dahil edilmeleri, öğrenmelerin izlenmesi, öğrenme eksikliklerinin belirlenerek giderilmesi, öğrenme düzeyinin belirlenmesi açısından

elzemdir (Bloom, Hastings & Madaus 1971; Karaca, 2008). Geleneksel yaklaşım görsel sanatlar için uygun bir değerlendirme yaklaşımı değildir. Sadece somut verilere odaklanan bu yaklaşımda keskin sınırlar mevcuttur. Çünkü; geleneksel yaklaşım bilginin varlığını ölçer. Görsel sanat eğitiminde bu pek mümkün değildir.

Geleneksel yaklaşımlar üç grupta incelenir. Bunlar (Karaca, 2008; Tan *vd.*, 2003);

- 1- Ölçütlere Göre Değerlendirme
- 2- Kişi Sayısına Göre Değerlendirme
- 3- Amaca Göre Değerlendirme

Ölçütlere göre değerlendirme.

Değer biçmeye dönük değerlendirmelerdeki ölçütleri, Mutlak değerlendirme ölçütleri ve Bağıl değerlendirme ölçütleri olarak sınıflandırmak mümkündür.

Mutlak değerlendirme.

Mutlak değerlendirme ile not verme, ham puanları yüzdeye dönüştürmek ve bu yüzdeleri de harf veya sayı ile saptamaktır. Alınan puanın belirlenen ölçütlerle aynı ya da daha yüksek olmasına geçme notu, altında olmasına kalma notu denir. Sıkı aşama gösteren derslerde ve yaşamsal önemi büyük olan öğrenmeleri içeren derslerde, mutlak değerlendirme yapılmalıdır. Temel dersler için özellikle birbiri üzerine kurulan öğrenmelerde mutlak ölçütlerden yararlanılmalı ve bu derslerde, belli öğrenme düzeylerinin altına düşülmemelidir. Mutlak değerlendirme ölçütlerine göre alınan puanların, istedik bilgi ve becerilerin ne kadarını öğrendiğini ortaya çıkardığı farz edilir (Özçelik, 2010; Tan *vd.*, 2003).

Mutlak değerlendirme de öğrenci sınava girmeden önce kaç puanla başarılı olacağını bilir ve öğrenciler birbirlerinin başarısından etkilenmez.

Bağıl değerlendirme.

Bağıl değerlendirme de öğrenciler sınava girdikten sonra grubun başarısına ve performansına göre ölçüt belirlenir bu nedenle ölçütler sadece ölçmenin yapıldığı grup için geçerlidir. Öğrenci başarısının mutlak anlamda değil de, belli bir grup içindeki konumuna göre değerlendirmesi mevzubahistir. Öyleyse bağıl değerlendirmede bireyin başarısı grubun başarısına bağlıdır denilebilir. Tekin (1996)'e göre bağıl değerlendirmede öğrenci başarısı incelenmeden hemen önce sınıfın genel başarısı saptanır ve bu başarıya göre öğrencinin sınıftaki başarı durumu not ile değerlendirilir. Normal dağılım eğrisi, aritmetik ortalama ve standart kayma işlemlerine gerek duyulabilir. İlgi temeline dayanan, özel yetkinlik gerektiren

ve temel insanlık veya yurttaşlık görevlerinin yerine getirilebilmesi için zorunlu olmayan dallarda, bağıl ölçütlerden yararlanılabilir. Bir değerlendirimin mutlak ya da bağıl olması bu amaçlara kullanılan ölçütlerle ilgilidir (Özçelik, 2010; Tan vd., 2003).

Kişi sayısına göre değerlendirme.

Kişi sayısına göre değerlendirme grup değerlendirmesi ve bireysel değerlendirme şeklinde derlenmesi mümkündür (Başol, 2015; Karaca, 2008; Kutlu vd., 2014; Tekindal, 2009; Woolfolk-Hoy, 2015).

Grup Değerlendirmesi.

Grup testleri bir defada birçok kişiye uygulanan testlerdir. Grubun tamamına aynı soru sorularak, aynı değerlendirme ölçütünün uygulandığı değerlendirme türüdür. Grup çalışmasının uygun olduğu etkinliklerde öğrencilerin grup çalışmasında göstermiş oldukları performansları değerlendirme amacıyla kullanılabilir. Grubun ne kadar başarılı olduğu ve gruptakilerin başarıya olan etkilerini tespit etmeyi hedefler. Ayrıca öz ve akran değerlendirmeyi de içinde barındırır (Karaca, 2008; Kutlu vd., 2014).

Bireysel Değerlendirme.

Öğretmenin öğrencilerle birebir çalıştığı durumlardaki öğrenciye yönelik yaptığı bireysel değerlendirmedir. Bireysel değerlendirmede amaç öğrencinin eğitimde öngörülen hedeflere göre konumunu saptamaktır. Uygulayan kişinin; standart olan bu testin sorularına, uygulama kurallarına, değerlendirmede yararlanılan önermelere ve ölçütlere hâkim olması gerekir (Karaca, 2008).

Amaca göre değerlendirme.

Amaca göre değerlendirme başlıca üç amaca göre değerlendirilir. Bunlar; tanımaya- yerleştirmeye yönelik değerlendirme (diagnostic), biçimlendirmeye- yetiştirmeye yönelik değerlendirme (formative), değer biçmeye yönelik değerlendirme (summative)'lerdir. (Başol, 2015; Doğan, 2006; Tekindal, 2009).

Tanımaya-yerleştirmeye yönelik değerlendirme.

Öğrencilerin ön bilgileri, yetenekleri, ilgi alanları, güçlü ve zayıf yönleri ve öğrencilerin diğer özelliklerini belirlemek için dersin giriş bölümünde süreç başında yapılan değerlendirmedir. Eğitimin başında öğrenci tanımlamak için kullanılır (Tekindal, 2009). Öğretim sürecinin önkoşulu niteliğindeki giriş davranışlarına sahip oluş derecelerini

belirlemek için yapılır. Linn ve Grounlund (2000)'a göre bu değerlendirme biçimi ile şu sorulara yanıt aranır:

1. Öğrenci eğitimin başında ihtiyaç duyulan bilgi, ilgi, beceri gibi özelliklere sahip midir?
2. Öğrencinin yerleştiği programın gerektirdiği bilgi, beceri ve güce öğrencinin sahip olma derecesi nedir?
3. Eğitim şeklinin gerektirdiği ilgi, iş alışkanlığı ve kişilik özelliklerinin öğrencilerdeki derecesi nedir?

Tanımayaya-yerleştirmeye yönelik değerlendirmede seviye tespit sınavı, hazır bulunuşluk testi, seçme testi, özel ya da genel tanıma testi, sınıf atlama testi, yetenek testi, yerleştirme testi ve muafiyet testleri gibi test türleri kullanılır. Bu değerlendirme de not verilmez. Değerlendirmede gerek yeni kazandırılacak davranışların, gerek içeriğin, öğretim yöntemi ve araç-gereçlerin öğrenci özelliklerine uygun olarak seçilip örgütlenmesine ve öğretim etkinliklerinin planlanmasına kılavuzluk etmektedir (Başol, 2015; Karaca, 2008; Nitko & Brookhart, 2016; Tekin, 2005).

Biçimlendirmeye- yetiştirmeye yönelik değerlendirme.

Biçimlendirmeye- yetiştirmeye yönelik değerlendirme, öğretim süresince her konudaki öğrenme eksiklerinin ve güçlüklerinin belirlenmesi ve bunların giderilmesi amacıyla yapılan değerlendirmelerdir. Öğrenmeye dair gelişimi saptamak için kullanılır. Öğretimin uygulandığı anda öğrencilerin gelişimini devamlı olarak izlemek ve öğrenme eksikliklerini saptayarak bunları gidermek için yapılır. Öğrenme yetersizlikleri belirlenir ve önlem alınır. Öğrenme eksikliği var veya yok gibi yorumlamalara varılabilir. Üniteler arasındaki evreleri ve geçişi sağlar. Bu değerlendirmede de not verilmez. Dersin son bölümünde süreç sonunda yapılarak öğrencilerde ki öğrenme süreci takip edilir. Biçimlendirmeye- yetiştirmeye yönelik değerlendirmede konu testleri, quiz, yaprak testler, ders tamamlandığında sınıfa yöneltilen sorular, tarama testleri kullanılır. Cevaplardaki başarı düzeyine göre öğretmenler öğrenmenin yeterli olup olmadığına ya da iyi kavranmayan konular için takviye bilgilendirmeye ihtiyaç olup olmadığına karar verir (Atılğan, 2007; Schunk, 2011; Tekindal, 2009).

Değer biçmeye yönelik değerlendirme.

Öğrencilerin düzeyini belirlemeyi hedefleyen değer biçmeye dönük değerlendirmeler dersin belli bir kısmının bitiminde yapılmalıdır. Başarıyı değerlendirmede, idealler doğrultusunda ulaşılan öğrenme düzeyinin sonuçlarını ölçüte göre değerlendirip düzey hakkında yargıya varma sürecidir. Sürecin sonundaki başarıyı saptamak için yapılan

değerlendirmelerdir. Öğretim programının hedeflerine ulaşma düzeyleri, öğrenme düzeyleri ve öğrencilerin başarı düzeylerini saptamak için yapılır. Öğrencilerin başarı seviyeleri belirlenerek onlara başarı notu vermek için yapılır. Ürünün ve sonucun değerlendirilmesi sürecinde geçti- kaldı, başarılı – başarısız gibi hükümlere varılır. Değer biçmeye yönelik değerlendirmede eriş, başarı, ara (vize), bitirme (final), yeterlilik ve uzmanlık testleri gibi test türleri kullanılır (Başol, 2015; Turgut & Baykul, 2010).

Geleneksel değerlendirmede kullanılan ölçme araçları.

Açık uçlu sınavlar (yazılı yoklamalar).

Açık uçlu sınav soruların öğrencilere yazılı olarak verildiği ve cevaplarının da yazılı ifadelerle istendiği sınav türüdür. Yazılı sınavlar kişinin sorulan sorulara bulduğu yanıtları kendince organize ederek yazılı sunduğu sınav türüdür. Açık uçlu sınavlar bilişsel alanın bütün basamaklarını kazandırır. Şans başarısı yoktur. Üst düzey hedef alanları ölçülür. Puanlama objektifliği düşüktür. Öğrenci cevaplarını özgürce sunabilir. Geçerliliği ve güvenilirliği düşüktür. Yazının güzelliği, ifade biçimi, kâğıt düzeni gibi geçerli olmayan davranışlar geçerliliği düşürür. Yazılı yoklama cevap kâğıtlarının puanlamasında kullanılan yöntemlerden güvenilirliği en yüksek yöntem cevap anahtarıyla puanlama yöntemidir. Yazılı yoklamalar yıllardır var olmasına rağmen ona adanan araştırma miktarı azdır (Doğan, 2007; Tekindal, 2009).

Sözlü sınavlar.

Öğrencilerin sözlü ifade yeteneğinin ölçülmesi, sözlü anlatım becerilerinin ölçülmesi, kendini ifade etme ve iletişim becerilerinin ölçüldüğü soruların ve cevapların sözlü olarak ifade edildiği sınavlardır. Üst düzey davranışların kazandırılmasında etkilidir. Geçerliliği güvenilirliği en düşük sınavdır. Bireysel olarak uygulanabilen tek sınavdır. Öğrenciye anında dönüt verilir. Öğrencilerin bilgi ve kavram yanlışlığı anında belirlenerek giderilir. Şans başarısı yok denilecek kadar azdır. Hazır cevaplılığı ve yaratıcılığı ön plana çıkarır (Bahar vd., 2006).

Çoktan seçmeli testler.

Sorunun doğru cevabının olası seçenekler arasından bulunarak işaretlenmesi gereken testlerdir. Çoktan seçmeli testler, cümle tamamlama veya yanıt için teklif edilen cevaplar arasından en doğruyu, doğruya yakın olanın bulunmasını isteyen sorular barındırır. Sorunun sorulduğu bölüme madde kökü muhtemel cevaplar arasındaki yanlış cevaplara ise çeldirici denir. Kapsam geçerliliği ve güvenilirliği yüksek testlerdir. Puanlaması nesnel ve toplanan

puanlar üzerinde istatistiksel işlem ve madde analizi yapılabilir. Çoktan seçmeli testleri hazırlamanın zorluğu olumsuz bir özellik oluşturmaktadır (Doğan, 2007; Tekindal, 2009).

Doğru- yanlış testleri.

Alt düzey davranışları ölçer. Test maddelerinin doğru ve yanlış oluşlarına göre sınıflandırmaları esasına dayanır. Bazıları doğru bazıları yanlış önermelerden meydana gelir. Şans başarısı en yüksek testlerdir.

Geleneksel doğru yanlış testlerinde sorular bağımsız cevaplandırılırken, tanıyıcı dallanmış grid tekniğinde sorular ilişkilendirilerek cevaplanır. Sorular birbirinin devamı niteliğindedir ve tündengelim bir yol izlenir (Araz, 2013).

Eşleştirmeli testler.

Eşleştirmeli testler çoktan seçmeli testlerin farklı biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Alt düzey hedef alanlarını ölçer. Sunulan bilgiler, kelimeler, numaralar ve semboller eşleştirilir. Öğrencilerin bilgiler ve nesnel olaylarda ilişki kurma becerileri ölçülür. Öğrencilerin doğru ilişkiler kurmaları için kritik düşünmeye ihtiyaçları olması durumunda, birbirine benzer birkaç madde çifti olduğu zaman kullanılmalıdır. Eşleştirmeli testlerde, cevap skalası soru sayısından çok olmalıdır. Seçenek sayısı artırılarak şans başarısı azaltılır (Çetin, 2008; Tekindal, 2009).

Boşluk doldurmalı testler.

Hem yazılı yoklama hem de çoktan seçmeli gibi kullanım rahatlığı sağlayan bu testler öğrencinin bilgisini ölçmeyi hedeflerken çoktan seçmeli ile yöneltildiğinde onlara ipucu da vermektedir. Çoktan seçmeli testlerde boşluğu tamamlayan ifade aşağıdakilerden hangisidir? Benzer ifadesi ile karşımıza çıkabilirken aynı zamanda seçenekler sunulmaksızın önermede boş bırakılan yere yanıtlayıcının cevabı yazması beklenilebilir (Başol, 2015; Tan vd., 2003).

Kısa cevaplı testler.

Sorunun cevabı bir kelime, rakam, şekil ya da en fazla iki cümleden oluşuyorsa bu tür sorudan oluşan testlere kısa cevaplı testler denir. Bilgi düzeyindeki hedef alanları ve kısmen de kavrama düzeyindeki hedef alanlarını ölçer. Şans başarısı neredeyse yoktur. Yazılı yoklamaların alternatifi olan sınavdır (Nitko & Brookhart, 2016).

Alternatif değerlendirme yaklaşımları.

Geleneksel değerlendirme yaklaşımlarına alternatif olarak sunulan bu yaklaşımlar bilgi ölçmekten daha çok üst düzey becerileri ölçmeyi ve geliştirmeyi amaçlar. Geleneksel yöntemlerin dışında performans, problem çözme becerileri, araştırma yapma, alternatif üretme becerileri, iş birlikçi öğrenme, eleştirel düşünme, ve yaratıcılık gibi becerileri ölçme de kullanılır. Öğretmen öğrenciden ölçümlerle topladığı ip uçlarından yola çıkarak onu tanımaya ve anlamaya çalışmalıdır. Ürün kadar sürecinde değerlendirmeye dahil edilmesini dikkate alan alternatif yaklaşımlar öğrencilerin kapasitelerini, problem çözme becerilerini ve yaratıcılıklarını ön plana çıkarlar. Görsel sanat eğitiminde alternatif yaklaşımlar oldukça önemlidir. Çünkü sanat eğitiminin hedeflerine ulaşmış ve ulaşmadığını ve çocuğun başarısını ölçmede alternatif değerlendirme yaklaşımlarına başvurulur. Değerlendirme yaklaşımları arasında görsel sanat eğitiminin doğasına en uygun olanı hiç şüphesiz alternatif yaklaşımlardır. Ancak görsel sanat eğitiminde ölçme değerlendirme sorununu çözememektedir. Öğretmenlerin alternatif yaklaşımlara dair öz yeterlilik algısının düşük olması bambaşka sorunlara da sebebiyet verebilmektedir (Aykul, 2006; Başol, 2015; Tekindal, 2014; Tünkler, 2017).

Öz ve akran değerlendirme.

Bireyin kendi kendini değerlendirmesine öz değerlendirme denilmektedir. Amaç öğrenci katılımının, sürecin ve ortaya koyduğu ürünün bizzat değerlendirmesinin sağlanmasıdır. Öz değerlendirme öğrencinin etkili öğrenmelerini destekler, farklı durumlarda davranışlarını kontrol altında tutmaya olanak sağlar. Okul ortamında yapılan çalışmalar sırasında nasıl düşündüklerini ve nasıl yaptıklarını gözden geçirmelerini sağlar. Öğrencinin bizzat güçlü ve zayıf yönlerini tanımasına fırsat sağlar doğru yönlendirilmelerle de giderilmesine vesile olur. Öğrencilerde sorumluluk alma, başarıya duygusu ve güdülenme gibi olumlu değişimler gerçekleşir. Öğrencinin kendisine nesnel bakmasını sağlar. Öğrencide merak uyandırarak sürece etkin katılımını sağlar.

Bir öğrencinin gelişim sürecinin arkadaşları tarafından izlenmesi, geri bildirim verilmesi gayesiyle seçilmiş formların doldurulması ile gerçekleştirilen değerlendirmeye akran değerlendirmesi denir. Öğrencilerde sosyal beceri, birbirinden öğrenme, yardımlaşma, iletişim becerileri, eleştirel düşünme, iş birliği gibi özellikleri geliştirmektedir. Performansın değerlendirilmesinde bireysel ya da bireyler arası ölçüt koymada öğrencilere fırsat sunar. Öğrencilere kendi düşünceleriyle arkadaşlarının düşüncesini karşılaştırmaya olanak verir. Öğrencilerin derse kaşı ilgi, tutum ve başarıya duygusu gibi duygusal özelliklerini pekiştirir. Bu tür değerlendirmeler, grubu oluşturan üyelerin grup içerisindeki etkinliklere katılımını,

sözlü diyalogları ve kimin hangi ölçüde sorumluluklarını yerine getirdikleri hakkında öğretmene bilgi vermektedir (Başol, 2015; Çepni, 2008; Kutlu *vd.*, 2017).

Performans değerlendirme.

Öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınarak, öğrencilerin bilgi ve becerilerini sergileyerek oluşturduğu ürün veya etkinliklerin değerlendirilmesine performans değerlendirme denir. Performans öğrencinin ürettiği ürün ve bu ürünü oluştururken geçirdiği süreçtir. Öğrencilerin performanslarını değerlendirmede en çok kullanılabilen yöntemlerden biri performans ödevleridir (Bahar *vd.*, 2006; Demirel, 2007).

Performans görevleri ve projeler eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve araştırma gibi üst düzey zihinsel süreçlerin işe koşullanmasını gerektirir. Belirli zaman içerisinde ve bir iş, işlem ya da ürün üzerinden yapılan değerlendirmelerdir. Öğrencilerin bilgi ve becerilerini sergileyen bir ürün oluşturmaları istenilir ve işi ya da ürünü ortaya koyma aşamaları incelenir. Gerçek dünyadaki sorunlarla ilgilenme ve davranışları hem ürün hem de süreç olarak kontrol etme performans değerlendirmede oldukça önemlidir (Başol, 2015; Çepni, 2008). Öğrencinin bir görevi yerine getirmede bilgi, beceri ve tutumundaki gelişmelerin takibi yapılarak, eksikler belirlenir ve giderilmesi sağlanır. Genellikle gözlenebilen bir performans ve somut bir ürünle sonuçlanmaktadır. Bir iş ya da ürün üzerinde (deney yapma, makale- öykü yazma, grafik çizme, müzik parçası besteleme, bir araç yapma vb.) yapılır. Öğrencilerin başarısının yanı sıra onların keşfedilmeye ve geliştirilmeye açık farklı yönleri hakkında ipuçları verir. Performans değerlendirme, karmaşık öğrenme hedeflerini yöneliktir. Görevleri yapabilme becerisini, öğrencilerin kullandıkları aşamaları ve ürünü değerlendirir. Bilgi beceri ve yeteneklerin sürece entegre edilmesini gerektirir (Nitko & Brookhart, 2016).

Ürün seçki dosyası değerlendirme (tümel değerlendirme- portfolyo - bireysel gelişim dosyası).

Bu araştırmada ürün seçki dosyası olarak adlandırılrsa da başta portfolyo olmak üzere bireysel gelişim dosyası ve tümel değerlendirme olarak da karşımıza çıkabilir. Öğrencinin gelişiminin takip edildiği, ürünlerinin istiflendiği süreli koleksiyonlardır. Öğrencilerin çabasını, gelişimini, başarısını gösteren, biriktirdiği işlerin oluşturduğu dosyadır. Ürün seçki dosyası öğrencilerin öğretim süresince performanslarını gösteren ve öğrenciyi tanımaya dair ipuçları olan ürünlerin yer alması gereken bir koleksiyon dosyasıdır. Bu koleksiyon öğrencinin en iyi çalışmasını sunmak ve süreç gelişimini izlemek için kullanılır (Tekindal, 2009; Nitko & Brookhart, 2016).

Ürün seçki dosyasını yalnızca dosya içine istiflenen ürünler olarak görmek ve tanımlamak yetersiz bir ifadedir (Johnson, 1996). Öğrencinin öğrenme sürecindeki performansının ve başarısının bir arada tutulduğu, sene içinde yaptığı bütün ödev ve çalışmalarının bulunduğu ürün seçki dosyası, gelişiminin izlendiği bir değerlendirme biçimidir. Süreçte gerçekleşen öğrenmeleri süreçte değerlendirerek öğrencilerin neyi bildiğini ve ne yapabileceğini saptamak hedeflenmektedir.

Ürün seçki dosyası bir ya da daha çok alanda öğrencinin harcadığı emeğini, gelişimini ve başarısını sergileyen çalışmaların gereğince arşivlenmesidir. Ürün seçki dosyası içeriğinde; öğrenci ürün örnekleri, öz değerlendirme raporları, öğrenci gelişim raporları, akran değerlendirme formları, gözlem kayıtları, görüşme kayıtları tutulur (Kan, 2007b).

Paulson, Paulson ve Meyer (1991) ürün seçki dosyası genel amaçlarını şöyle tanımlamaktadır:

- Öğrencinin gelişimini nesnel biçimde izlemek.
- Öğrencideki öz disiplin ve sorumluluk bilincini geliştirmek ve kendi kendini değerlendirme becerisine ulaşmasını sağlamak.
- Öğrencinin gerçekte ne öğrendiğinin açık resmini çizebilmek.
- Öğretim programına bağlı olarak yapılan yazılı ve sözlü değerlendirmelerin dışına çıkıp, yeni bir değerlendirme yöntemi geliştirmek.
- Gelecekteki öğretmenlerine bilgi sunmak.
- Öğrencinin gelişimini daha sağlıklı izleyebilmek.
- Öğrencilerin yeteneklerini sergilemek ve ilgi alanlarını çoğaltmak.
- Öğrencinin gerçekte ne öğrendiğini ortaya koymak.
- Öğrenciler arkadaşlarının yaptığı ürün seçki dosyalarını izleyerek, gelecekteki takım çalışmasına zemin hazırlamak.

Ürün seçki dosyasının en önemli işlevi öğrenme-öğretme sürecinde, öğrencinin ilgi ve yeteneklerinin kapsamını, gelişimi takip etmek ve çalışmalarını bir arada görerek kendisini kendisiyle kıyaslamaktır. Ürün seçki dosyası ile öğrencinin; öğrenme kapsamını, düşünme süreçlerini, düşüncelerini organize etme ve problem çözme becerileri değerlendirilebilir. Elde edilen bilgilerle bireyin yalnızca sanatsal gelişimi değil, okuma ve yazma gelişimlerini de takip etmek mümkündür (Kutlu vd., 2014).

Görsel sanat eğitiminde ürün seçki dosyası değerlendirilir. Ürün seçki dosyası sanatın doğasına en uygun olan değerlendirme türüdür. Buna göre öğrenci sınav gününe kadar yaptığı çalışmaları tamamlayarak dosyasında biriktirir. Öğretmen süreç içinde gözlemine yapar ve

süreç sonunda bu dosyayı not ile değerlendirir. Bu değerlendirme ile yarıyıl içerisinde iki kez not verilir. MEB in e okul sisteminde görsel sanatlar öğretmeni için açtığı not verilecek alanın kapsamı budur. Bunun dışında sadece kanaat notu kullanabilen öğretmen öğretim programında sınırlandırılmasa da sistemde bu hususta sınırlandırılmıştır. Ders görsel sanat öğretmenlerinin olmadığı okullarda branş dışı öğretmenler tarafından da verilebilir. E okul sistemine öğretmen dışında yöneticiler de girebilmekte, isterlerse not ile değerlendirmeye müdahale edebilmektedir. Bu durum hem etik hem de yasal değildir. Sahada karşılaşma durumu da nadirdir. E okulun bir ayağını da öğrenci ve öğrenci velileri oluşturmaktadır. Görsel sanat eğitimini ve sanat öğretmenlerini veliler puanlayarak görüşlerini bildirebilir. Bu durumda öğretmen, veli ve yönetici arasında kendini baskı altında hissedebilir. Bazen görsel sanatlar dersini önemsizmiş gibi algılayan bazı kişiler (okul müdürü, veli, diğer öğretmenler ve öğrenciler olabilir) öğrencilerin değerlendirilmesinin tam puanla yapılması gerektiğini savunur. Bu durumda öğretmen yalnız kalabilir ve doğru olanı değil ondan istenileni yapabilir. Bu durumların dışında ürün seçki dosyasının da sınırları saptanmıştır. Görsel sanat eğitiminde değerlendirme için yeterliliği tartışılabilir. Ürün seçki dosyasının sınırlılığı olarak şunlar söylenebilir;

1. Öğrencilerin aralarındaki rekabet duygusunu kaldırdığı için birbirlerinin çalışmalarını kopya ettikleri ya da birbirlerinin yerine çalışmaları tamamladıkları görülebilir.
2. Her çocuk özeldir ve tüm öğrenciler için aynı standartta hedef - davranış (kazanım) belirlenemez (Bahar vd.,2006).
3. Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara göre performans ve ürün standartlarının geliştirilmesi oldukça güç bir durumdur, zorluk yaşanır ve bunun sonucunda sınıf içinde eşit olmayan, tutarsız ve yanlış kayıtlar tutulabilir.
4. Ürün seçki dosyasında objektif değerlendirmenin yapılmasındaki zorluklar nedeniyle puanlama güvenilirliği düşüktür (Başol, 2015).
5. Değerlendirme süreci daha uzun zamanı kapsar (Tekindal, 2009).
6. Öğretmenler için ders dışında da zaman ayırmayı gerektirir (Atılğan, 2007).
7. Öğrenci ürünlerinin ve performans örneklerinin uygun bir şekilde seçilmesinde zorluklar yaşanır (Kutlu vd., 2014).
8. Öğrenciler ürünleri başkalarına hazırlatabilir veya birbirlerinin ürününü kendi ürünü gibi gösterebilir (Nitko & Brookhart, 2016).

Alternatif değerlendirmede kullanılan puanlama yöntemleri.

Kontrol listesi.

Kontrol listeleri daha küçük parçaları ayırabilen ve karmaşık davranışları belirlemek için uygundur. Davranışların, özelliklerin, hareketlerin listeleri oluşturularak hangilerinin kontrol edileceğinin belirlenmesidir. Temelde öğretim sürecinde öğretimi kontrol ederek öğretimin etkililiğini arttırmayı hedefler. Gözlenecek davranışların olup olmadığını gösterme olanağı tanır, ne derece kaliteli yapıldığını göstermez. Kontrol listesi, kişinin belli bir şeyi öğrenmesi aşamasında neleri, hangi sıra ile ve nasıl yapacağını hatırlatmak amacıyla kullanılabilir (Bıçak, 2008; Tekin, 2005).

Dereceleme ölçeği.

Davranışın hangi düzeyde olduğunu tespit etmek için kullanılır. Bir işin nasıl yapıldığı ve yapılma sürecindeki performansın düzeyini belirlemek için kullanılır. Yerine getirilen davranışın derecesi ve düzeyi hakkında bilgi verir. Gözlenen beceri ve davranışın karşılama derecesinin belirlenmesini sağlayan araçlardır. Davranış düzeyi hakkında bilgi verir. Dereceleme ölçeği ile puanlama yapan bireyin hangi durumda hangi dereceyi seçeceği ve kaç puan vereceği kişinin izlenimine bağlıdır. Derecelendirme ölçekleri, her türlü davranışların ölçülmesinde sıklıkla kullanılmaktadır (Atılğan, 2007; Bıçak, 2008; Tekin, 2005).

Rubik (dereceli puanlama anahtarı).

Bir ölçme işleminin ya da etkinliğin tamamının veya bölümlerinin nasıl puanlanacağına ana çizgileriyle gösterdiği standartlar kümesine rubik denir. Öğretmenlerin, öğrencilerin belli bir bağlamdaki bilgisini göstermesi ya da bir görevi yerine getirmesindeki performansını ya da yetkinlik düzeyini belirlemek için kullandığı dereceli puanlama sistemidir. Rubik mutlak doğru-yanlışlara dayalı değildir. Daha çok öğrencinin bir iş yaparken ki başarı durumu düzeyi önemlidir. Rubikler belirlenmiş ve tanımlanmış bir anlayış içerisinde, değişik olgunluk düzeylerinde tanımlamalar yapmaya izin verebilir. (Atılğan, 2007; Kan, 2007a). Rubik puanlamada öğrencilerin kazanmaları gereken hedef davranışlar belirlenerek uzmanların görüşleri alınarak tüm alan ve konu için standart bir form geliştirilerek değerlendirme yapılır. Rubikler, ürün seçki dosyası değerlendirmeyi ve performans değerlendirmeyi, proje, performans görevi, öz değerlendirme ve akran değerlendirmeyi daha etkili yapmak için kullanılır. Rubikler değerlendirmenin daha objektif yapılmasını sağlar ve güvenilirliği artırır. Önceden belirlenen kıstas göre değerlendirmeyi öğretmen ve öğrenci beraber yapar. Öğrenci nasıl değerlendirildiğini görür ve değerlendirme esnasında, rubikler sayesinde eksikliklerini fark eder. Öğretmen süreci analiz etmek

istediğinde analitik rubrik, sonucu analiz etmek istediğinde ise bütüncül rubrik kullanır. Öğretmenlerin birçok konuda öğrencilerin düzeylerini ve fiziksel şartları da dikkate alarak kendi rubriklerini geliştirmeleri gerekir (Çepni, 2008).

Yöntemler.

Alternatif değerlendirme okulda not kaygısının önüne geçmek, öğrencide araştırma, sorgulama ve kritik yapma gibi becerilerin geliştirilmesini özendirmek amacıyla önerilir (Başol, 2015).

Proje.

Geniş kapsamlı, uzun vadeli ve daha çok yaratıcılık ile üst düzey zihinsel beceri gerektiren uzun süreli performans ödevleridir. Projeler dersler için önemli ve öğrencilerin ilginç bulduğu aktivitelerle onlara hoşça vakit geçirten yoğun tecrübelerdir. Bireysel ve grupta yapılabilir. Öğrenciler disiplinler arası bağlantı kurmayı öğrenir. Proje, ödev ve performans görevi konularını öğretmen ve öğrenci beraber belirleyebilir. Bu durum öğrencinin daha aktif katılımına olanak sağlayabilir. Öğretmen ve öğrenci beraber rubriklere göre değerlendirmeyi yapabilir (Kan, 2007b; Kutlu vd., 2014; Nitko & Brookhart, 2016).

Yapılandırılmış Grid.

Yapılandırılmış grid öğrencinin hazırbulunuşluk durumuna göre oluşturulan soru ve tabloların yanına yanıtların gelişigüzel numaralandırılmış kutucuklara dağıtılmasıyla oluşturulan ölçümlene tekniktir. Sorular ile doğru kutucukların saptanması ve ilişkilendirilmesi hedeflenir. Yapılandırılmış grid ilişkili bilgi ağına yönelik herhangi bir konuda, öğrencilerin bilişsel yapısına kılavuzluk eden ve bilişsel yapıdaki doğru olmayan kavramları, bilgi ağındaki eksiklikleri, aksaklıkları gösteren anlamlı öğrenmeyi ölçmeye dönük tekniğe denir. En önemli amacı öğrencilerin bilgisini, öğrenme eksikliklerini, öğrenme yanlışlıkları ve kavram yanlışlıklarını saptamaktır. Öğretmen konuyu işler sonra da konuyla ilgili kavramları, kelimeleri, resimler veya formüller belirleyerek öğrencilerin seviyelerine uygun olarak 9 ya da 12 kutucuk içine yerleştirir. Öğrencilerden doğru kutucuğu bulmalarını ve seçtikleri kutucuk numaralarını mantıksal ve işlevsel olarak gruplandırmaları beklenilir. Doğru cevaplar gibi yanlış cevapların da puanlamaya katılması sağlanır. Yapılandırılmış grid de her doğru kutucuk için puan verilmesi sebebiyle kısmi bilgilerin puanlanmasına olanak verilir. Alt düzey zihinsel becerileri ölçer. Çoktan seçmeli testlerde olduğu gibi ya var ya yok kuralı geçerli değildir. Doğru olan cevaba puan verilir. Doğru cevabın, tahmin ve şansa bağlı

olarak bulunması imkânsızdır. Kısa zamanda hemen hemen her kademede uygulanabilir (Akdağ, 2011; Bahar vd., 2006; Başol, 2015; Karaca, 2008; Nartgün, 2008a; Tekindal, 2009).

Görüşme ve Gözlem Formu.

Görüşme belirlenen konu hakkında yazılı veya sözlü bazı sorular yöneltilerek yine aynı biçimde yanıtların toplanmasıdır. Sanat eğitiminde öğrenciye belli bir öğrenme konusu hakkında bazı sorular yöneltilebilir ve bu sorulara karşılık sözlü cevaplar alınabilir. Öğrencinin durumu hakkında bilgi toplamanın bilvasıta yollarındandır. Görüşmeler yapılandırılmış görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşme olarak ikiye ayrılır. Yapılandırılmış görüşme de sorular önceden hazırlanır , yarı yapılandırılmış da da sorular önceden hazırdir ama görüşmenin akışına göre sondaj sorular ilave edilebilir.

Gözlem takip etme, izleme işidir. Bir öğretmenin bol bol yapması gerekir. Çünkü öğrenci hakkında durum değerlendirmesi yaparken ihtiyaç duyacaktır. Gözlem öğrencilerin duyuşsal nitelikle ilişkili davranışlarının, öğretmen tarafından gözlenmesi esası üzerine kuruludur (Başol, 2015; Nartgün, 2008a). Gözlem öğretmene bir çok konuda yardımcı. Sınıfına hakim öğretmen iyi bir gözlemcidir. Gözlem, öğretmenin öğrencilerle iletişimi güçlenir ve öğretmen öğrenci arasında bağ oluşmasına olanak sağlar.

İlgi ve Tutum ölçeği.

Öğrencilerin beğenileri ve önceliklerinin saptandığı ölçeğe ilgi ölçeği denir. İlgi envanterleri öğrencilerin etkinliklere yönlendirilmesinde ve mesleki yönelimlerini belirlemede kullanılır. Hiçbir tesir altında kalmadan öğrencilerin hedeflenen türdeki etkinlikleri belirleyebilmesini kapsar .

Yargı ifade eden davranışların gözlenmesi, yazılı ve sözlü ifadelerinin saptanmasına yönelik oluşturulan ölçektir. Bireyin sorulara verdiği yanıtlarını ölçmek için tutum ölçeğinden yararlanılır. Tutum ölçekleri genellikle bireylerin ölçek üzerinden önermelere verdikleri cevapları toplamaya yönelik ölçme araçlarıdır (Başol, 2015; Nartgün, 2008b, 2008a).

Kelime İlişkilendirme Testi.

Öğrencilerin anahtar kelimelere verdikleri cevaplar konu hususundaki bilgilerini değerlendirmek için kullanılır. Öğrencinin bilişsel yapısını ve bilişsel yapıdaki kavramların arasındaki bağları gösteren, uzun süreli hafızadaki kavramlar arasındaki ilişkilerin yeterliliğini tespit etmeye yarayan tekniktir. Teknikte öğrenci belirli süre içinde konuya dair verilen anahtar kavramın çağrıştırdığı kelimeleri cevaplandırır. Öğrencinin uzun süreli hafızasından herhangi bir anahtar kavrama verdiği sıralı cevabın bilişsel yapıdaki kavramlar arasındaki

bağlantıları ortaya koyduğu varsayılır. Alt düzey zihinsel becerilerini ölçer (Bahar vd., 2006; Başol, 2015).

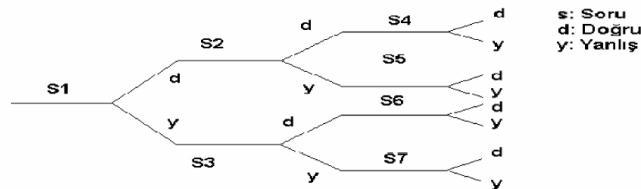
Kavram Haritası.

Konu ya da kavramların, ilişkilerinin, görselleştirilmesi bir başka deyişle somutlaştırılmasıdır. Kavram haritası kavramlar arası ilişkileri şema üzerinden gösterir. Kavram haritası, kavramlar arasında bağlantı ve geçişleri gözler önüne serilmesi açısından son derece önemlidir (Bahar vd., 2006; Başol, 2015).

Tanılayıcı Dallanmış Grid.

Amacı, Öğrencilerin öğrenme eksikliklerini, yanlış öğrenmeleri ve yanlış stratejilerini saptamak için kullanılır. Bu teknikte birbiri ile ilişkili doğru yanlış sorular birbirinin devamı niteliğinde sorulur. Öğrencilerin doğru ve yanlış cevap verme durumuna göre sonraki sorulara geçilir. Yanlış cevaplara eş değer yeni sorular yöneltilir. Doğru yanlış testlerinde sorular birbirinden bağımsız cevaplandırılabilirken tanılayıcı dallanmış grid tekniğinde sorular birbirine bağlıdır ve birbirinden bağımsız cevaplandırılmaz (Bahar vd., 2006; Başol, 2015).

Öğrencinin zihninde yer etmiş doğru olmayan algılamalar ve doğru olmayan stratejiler bu yöntemle saptanmaya çalışılır. Öğrenciler ağaç dalını andıran soruları doğru veya yanlış cevaplama durumlarına göre bir sonraki sorulara geçerler. Doğru olmayan cevaplara benzer yeni sorular yöneltilir. Doğru yanlış testlerinde sorular birbirinden bağımsız cevaplandırılabilirken tanılayıcı dallanmış grid tekniğinde sorular birbirine bağlıdır ve birbirinden bağımsız cevaplandırılmaz. Tanılayıcı dallanmış grid de öğrencilerin yanlış kavramları kolayca yakalanır. İlk sorudan itibaren yanlış cevap veren öğrenciler ve eğitim ortamları yeniden gözden geçirilmelidir (Okur, 2008). Tanılayıcı dallanmış grid tekniğinin aşamalarını gösteren Şekil 2 verilmiştir (Akdağ, 2011, s.63).

Şekil 2. Tanılanmış dallanmış grid tekniğinde soru ağı

Jurnaller.

Jurnaller öğrencinin bir fiili ne dereceye kadar başardığını ve bu maharetten uygulamada ne dereceye kadar alışkanlık halinde faydalandığını saptamaya yöneliktir. Buna göre öğrenciden soruyu çözerken ne düşündüğünü, neden o yolu izlediğini, neden o yoldan gittiğini detaylı olarak ifade etmesini isteriz (Tekindal, 2009).

Anekdotalar.

Öğretmenlerin tuttukları günlük notlardır. Gözlemlerin somutlaştırılmış halidir. Bireysel düşünceler ve duygulardan uzak olarak olduğu gibi yazılmalıdır. En önemli unsuru ise anekdot yazarının yani öğretmenin tarafsız ve nesnel davranmak zorundalılığıdır (Tekindal, 2009).

Alternatif değerlendirme ile geleneksel değerlendirmenin karşılaştırılması.

Geleneksel Değerlendirme

1. Sonuç değerlendirmesi yapılır.
2. Norm grubu ya da sınavın uygulandığı grubun performansı değerlendirilir.
3. Tamamlayıcı değerlendirme yaklaşımlarının hazırlanması ve uygulanması daha zor ve objektif değerlendirmenin sağlanması daha güç (Karaca, 2008).
4. Yazılı sınav sözlü sınav çoktan seçmeli test Doğru yanlış, Eşleştirme, Boşluk tamamlama
5. Hatırlama, Anlama, Uygulama basamağı.

Alternatif Değerlendirme

1. Süreç değerlendirmesi yapılır.
2. Önceden belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirme yapılır.
3. Geleneksel değerlendirme proje ve performans ödevlerine göre daha kolay ve objektif.
4. Gerçek yaşamla ilişkilendirilmiş Proje ve performans ödevleri, kontrol listeleri (Başol,2015).
5. Bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanın tüm basamakları (Bahar vd., 2006).

Şekil 3. Tamamlayıcı değerlendirme ile geleneksel değerlendirmenin karşılaştırılması.

İlgili Araştırmalar

Boğa (1988), “Sanat eğitiminde değerlendirme” adlı makalesinde “sanat eğitiminin sonunda, çıktılarını sembollerle, özellikle sayı sembolleriyle tanımlanabilecek bir ölçme acaba yapılabilir mi?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmacıya göre sınama durumu ve ölçeğin belirlenmesi ile bunlardan sonra ilerlenen davranış, sınama durumu içinde sınama ölçeğinden faydalanılarak ölçülür ve ölçüm sembollerle belirtir. Sanat eğitiminde öğrencileri birbirleriyle mukayese etmek yerine, böylece önceden belirlenen ölçütlerle mukayese edilerek değerlendirme yapılmaması kanısına varılmıştır. Bu kanı araştırmamıza katılım gösteren görsel sanatlar öğretmenlerinin davranışlarıyla benzerlik göstereceği düşünülmektedir. Araştırmacı bir örnek üzerinden anlattığı konusunda bu ölçümlerle sanatsal ve estetik değerler hususunda değerlendirme yapıldığını bir de buna ek olarak kişisel ve insani değerler çerçevesinde de incelenmesi gerektiğini vurgular. Boğa, (1988) “Sanat eğitiminin bireysel ve beşeri değerleri vazgeçilmez niteliktedir” diyerek öneminden bahseder. Kişisel ve insani değerlerin ölçümünü ise 12 maddeyle belirtmiştir. Belirtilen bu maddeler araştırmamıza katılım gösteren görsel sanatlar öğretmenlerinin belirttikleri ölçümler de içinde barındırarak yeni başlıklarla da karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak araştırmacı 1. Yön: Sanatsal ve estetik, 2. Yön: Kişisel ve insani değerler, diye belirttiği iki yönlü değerlendirmenin önemine vurgu yapmıştır.

Mermer (2006), yüksek lisans tezinde ele aldığı bu araştırmada, “ilköğretim okulları II. kademe görsel sanat derslerinde kullanılan değerlendirme yöntemlerini belirlemeyi” hedeflemiştir. Araştırmada problemin belirlenmesinde alanyazın taranarak başlıca kavramlar belirlenmiş ve anket tekniği uygulanmıştır. Çıkan bulgular analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. II. kademe ilköğretim okulları ve ilköğretim okullarında çalışan görsel sanat öğretmenlerinin derslerinde ölçme ve değerlendirmeyi nasıl yaptıkları sorgulanarak saptanmaya çalışılmıştır. Bursa ilinde çalışan 75 görsel sanat öğretmenine, 45 sorudan oluşan bir anket yöneltilmiştir. Anket sonuçları incelendiğinde öğretmenler değerlendirmelerini öğrenci ürün dosyası ile yaptığı, değerlendirmelerinde öğrenci durumları ve alakalarıyla ilintili olmadığını saptandığı belirtilmiştir. Klasik sanat testleri, anket ve benzeri araçların değerlendirmede kullanım oranlarının az olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler arasında ölçümleme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanımında kayda değer farklılıklar rastlanmamıştır. Değerlendirmede, sanat eğitimi öğretmenleri tarafından değişik görsel sanat eğitimi ölçütlerinin uygulanmadığı ve uygulanmama nedenleri olarak görsel sanat eğitimindeki ilerlemeleri takip etmemeleri, sınırlı

kaynak, görsel sanat eğitimi programın yapısı, ders saatinin azlığı ve sınıf nüfusunun yoğun oluşu ile açıklanabileceği ifade edilmiştir. Araştırmada görsel sanatlar dersinde yaşanan değerlendirme hususundaki sıkıntıların ve eksikliklerin öğretmenlere dönük hizmet içi eğitim ile çözülebileceği önerilmektedir. Eğitim, estetik, sanat, sanat tarihi ve eleştirisi kavramlarının bir araya gelerek oluşturduğu yeni yöntemler ve performans ölçümlene taktiklerine yönelik yapılandırılırsa, değerlendirme sonuçlarının daha nitelikli olacağı belirtilmiştir. Bu çalışma görsel sanat eğitimindeki bazı problemlerin saptanması, sanat eğitimi ve değerlendirme hususunun ele alındığı bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Mamur (2010), sanat eğitiminde öğrencinin öğrenmelerini değerlendirmede kullanılacak bazı tekniklerden makalede bahsedilmiştir. Fakat her değerlendirme tekniğinin öğrenmedeki farklı boyutları ele aldığı saptanmıştır. Buna istinaden öğretmenlerin teknik seçimlerinin önemine vurgu yapılmıştır. Öğrencinin öğrenmesini değerlendirmede varyant değerlendirme tekniklerinin niteliğinin, içeriğinin, uygulanmasının ve değerlendirilmesinin altı önemle çizilmiştir. Bu şekilde sanat eğitiminde öğrenme durumu ve yeterliliğin belirlenmesinde öğretmenlere yeni bakış açısının sağlanacağı düşünülmüştür. Mamur'un (2010) gerçekleştirdiği makale çalışması bu araştırma konusunun amaçlarından birini mercek altına yatırarak araştırma sürecinde kılavuzluk etmiştir.

Mamur'un (2011), "Görsel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Alanlarına yönelik Ölçme ve Değerlendirme Araç ve Yaklaşımlarına İlişkin Yeterlilikleri" konulu makale çalışmasında, yöntem olarak durumun derinlemesine betimlenmesi ve kişilerin perspektiflerini anlama amaçlandığından durum çalışması kullanılmıştır. Görüşme tekniğinden ile sağlanmıştır. Görüşmelerde odak grup görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Öğretmen adayları yükseköğretim programında görmüş oldukları ölçme-değerlendirme dersinin kapsamını görsel sanatlar dersi için münasip görmemişler ve buna dayanarak değerlendirme konusunda kendilerini yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Ancak sanat eğitimindeki dokusal değişikliklere tanıdık oldukları ve öğrenmenin ölçülmesinde bu farklılığın şuurunda oldukları belirlenmiştir. Öğretmen adayları staj döneminde yaptıkları gözlem ve incelemelerde uygulanan değerlendirmenin geçerliliği, güvenilirliği etkileyen öğretmen beğenilerinin öncelikli olması, öğretmenin değerlendirmesine öğrenci velileri tarafından etki edilmesi, öğrenciye geri bildirim verilmemesi gibi sorunlarla karşılaştıklarını ve zorlandıklarını belirtmişlerdir. Gelenekçi yöntemlerle eğitim almış adaylar klasik değerlendirme tekniklerinin tek bir doğruyla, sonuca varması nedeniyle alanları için uygun bulmamışlardır. Sürece yoğunlaşan varyant değerlendirme yöntemlerinde ise yeterli olmadıkları gibi öncelikle ilköğretimde 40 dakikalık görsel sanatlar dersindeki yoğun nüfuslu

dersliklerde uygulanamayacağını ifade etmişlerdir. Öz, akran değerlendirme teknikleri öğrenci seviyesince uyarlamayı bir problem gibi gördüklerini belirtmişlerdir.

Kısa süre içinde öğretmen olarak göreve başlayacak görsel sanat öğretmeni adaylarının değerlendirme konusundaki eksiklikleri bu çalışma ile açıkça ortaya koyulmuştur. Tartışmalara sebep olan sanat eğitiminin doğasının değerlendirilme sürecinde akıllara şu gelmelidir. Diğer disiplinlere göre doğası gereği farklılık gösteren görsel sanat eğitiminde oluşturulan kaçamak sistemin kendini değerlendirme sürecinde çatlaklarının olduğu ve sızıntılarının herkesçe farklı yorumlandığı gerçeği saptanmıştır. Mamur'un gerçekleştirdiği çalışma ele alınan bu araştırmadaki öz yeterlik algısı amacına alt yapı oluşturabilecek nitelikte olup araştırmada sorulabilecek soruların oluşmasında önem taşımaktadır. Ayrıca araştırma grupları açısından farklılıklar göstermektedir. Mamur öğretmen adaylarına yönelik gerçekleştirdiği odak grup görüşmesine karşılık bu çalışmada araştırma grubu Görsel Sanatlar öğretmenleri oluşturmaktadır. Süreci birebir yaşayan öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşme yapmanın çözüme yönelik daha gerçekçi önerilerde bulunabilmek açısından bu araştırmanın farklı olduğu ileri sürülebilir.

Ertürk (2011), "II. kademe görsel sanatlar eğitimi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi" isimli çalışmada, ilköğretim ikinci kademedeki sanat öğretmenlerinin, 2006 yılından beri uygulamaya geçen öğretim programının getirdiği yeni yaklaşımlara ilişkin genel görüşlerin belirlenmiştir. Araştırma 2009-2010 eğitim-öğretim yılı süresince, Bursa il merkezine bağlı ilçelere (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım) resmi biçimde 30 ilköğretim okulunda yapılan anket ve görüşme çalışmaları ile oluşturulmuştur. Araştırma sürecinde ilköğretim ikinci kademedeki görsel sanatlar dersinin eğitimini veren öğretmenlere uygulanmak üzere 38 önermenin bulunduğu bir anket formu ve 5 sorunun bulunduğu bir görüşme formu hazırlanmış ve bu formlar veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucundaki bulgulara göre; görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin çoğunluğunun yapılandırmacı yaklaşım anlayışıyla hazırlanan yeni öğretim programını olumlu karşıladıkları, ancak uygulama aşamasında problem yaşadıkları belirlenmiştir. Yaşanan problemlerin öncelikle görsel sanatlar dersine uygun atölye eksikliği ve öğrenci fazlalığından meydana geldiği belirtilmiştir. Programa ilişkin sıkıntıların ise hizmet içi eğitimlerin yeterli ve uygulamaya dönük olmaması sebebiyle öğretmenler tarafından benimsenememesi, öğretmenlerin eski alışkanlıklarını devam ettirdiği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin uygulamada yaşadıkları sıkıntılar nedeniyle programı uygulanabilir bulmamışlardır. Ertürk'ün çalışması programın değerlendirme sürecine olan etkisini ve değerlendirme hususunda programın geliştirilmesini kavramak açısından bu çalışmaya katkı sağlamıştır. Mamur'un

(2012)'de yer alan "Perceptions Concerning Visual Culture Dialogues of Visual Art Pre-Service Teachers" konulu makale çalışmasında, sanat eğitimine dâhil edilecek olan estetik deneyimlerin görsel kültürün öğrenme sürecine olan etkisini tanımlamaya çalışılmıştır. Nitel bir çalışma olan eylem araştırması tasarımı bu çalışmada yürütülmektedir. Araştırma sanat eserleri eğitimi programında 12 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler gözlem, görüşme formları ve belge analizi ile elde edilmiştir. Bulgular içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, görsel kültüre ilişkin analizlerin farkında olmak için eleştirel bir şekilde birleştirme becerilerinin, dizileri içeren görsel nesnelere açısından ve sadece görünürde anlam taşımayan çoğulcu perspektifi geliştirmeyi sağladığı gözlenmiştir. Sonuç olarak, öğretmen adayları görsel kültür ve eğitim programlarında yer alan öğrenme alanının analizinin sanat ve kültürel etkinliklerde daha bilinçli seçimler yaptıklarını bulmuşlardır. Bu çalışmada görsel sanat öğretmenlerinin kendilerini güncellemeleri gerektiği ve hizmet içi eğitimlerin önemine dikkat çekilmektedir. Mamur'un çalışmasında elde edilen sonuçlar bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği ve elde edilen bazı bulguları desteklediği görülmektedir.

Uncu'nun (2013), "Milli Eğitim Bakanlığının belirlediği ölçme ve değerlendirme ölçeklerinin görsel sanatlar dersinde uygulanabilirliği" isimli çalışmasında MEB'in (2005), ölçütlerince yenilenen görsel sanatlar dersi kılavuzunda yer edinen ölçme ve değerlendirme ölçütlerinin sanat eğitiminin uygulandığı derste yararlanmayla içine düştükleri problemlere ve problemin cevabına dönük öğretmen görüşlerinin saptanması ve farklı önerileri geliştirmek hedeflenmiştir. Betimsel araştırma içeriğinde model olarak tarama modeli uygulanmıştır. Samsun merkezi, ilçeleri ve köylerindeki 50 öğretmenle temas kurularak MEB'in belirlediği değerlendirme ölçeklerinin derste faydalanılabilişli temalı anket uygulanmıştır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen, 39 maddelik anket ile elde edilmiştir. Araştırmada, verilerin çözümlenmesi aşamasında istatistiksel çözümlenmeler için SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırma verilerinden elde edilen verilere göre ilkokullarda öğretmenlerin MEB'in belirlediği ölçme ve değerlendirme ölçeklerinin derste faydalanılabilişli olmadığı görüşünü bildirdikleri saptanmıştır. Bu tezin görsel sanat öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin görüşlerinin saptanmasında kılavuzluk edeceği düşünülmüştür. Pekdağ'ın (2011), "İlköğretim görsel sanatlar öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi" başlıklı çalışmasında; öğretmen görüşlerinin mezun olunan yükseköğretim programı, hizmet içi eğitime katılım durumu ve meslekteki hizmet yılı değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği, programın güçlü ve zayıf yanları, program uygulanırken karşılaşılan sorunlar ve uygulamaya konulan öğretim programının ne şekilde değiştirilmesi ve geliştirilmesi konularında öğretmen görüşlerinin ve önerilerinin neler olduğu belirlenmiştir. Betimsel

araştırma modelinin kullanıldığı bu araştırmanın evrenini, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Balıkesir ilindeki ilköğretim okullarında görev alan görsel sanatlar dersi öğretmenleri oluşturulmuş. Araştırmanın örneklemini ise, 2009-2010 eğitim- öğretim yılında Balıkesir il merkezindeki 29 ilköğretim okulunda çalışan 42 görsel sanatlar öğretmeni oluşturulmuş. Araştırma verileri, 6. sınıf görsel sanatlar dersi öğretim programı hakkında öğretmenlerin görüşlerini saptamayı hedefleyen 57 madde ve 4 açık uçlu sualden oluşan bir anket formu ile oluşturulmuştur. Anket formunun öğretmenlere uygulanması ile sahip olunan verilerin istatistiksel analizinde SPSS 12.0 paket programından faydalanılmış, t-testi ve tek faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Açık uçlu soruların incelenmesinde ise, betimsel analiz tekniği kullanılarak öğretmenlerin görüşleri çözümlenmiş, frekans ve yüzde değerleri ile ifade edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre; görsel sanat öğretmenlerinin 6. sınıf görsel sanatlar dersi öğretim programı hakkındaki görüşleri olumlu olmakla birlikte, programın bir takım eksikleri olduğu öğretmenler tarafından belirtildiği ifade edilmiştir. Mezun olunan yükseköğretim programı ve hizmet içi eğitime katılım değişkenleri bakımından öğretmenlerin program hakkındaki görüşlerinde istatistiksel olarak kayda değer farkın bulunmadığı, böylece meslekteki hizmet yılı açısından öğretmen görüşleri arasında istatistiksel olarak kayda değer farkın olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler, programın zayıf yanları hakkındaki düşüncelerini ve programı uygularken karşılaştıkları sorunları; programda önerilen etkinlik örneklerinin ve ölçme araçlarının yetersizliği, programdaki konuların uzun olduğu, programın uygulanmasının zor olduğu, sınıfların kalabalık olduğu, ders saat süresinin azlığı, atölye, araç-gereç, materyal ve malzeme eksikliği şeklinde ifade etikleri belirtilmiştir. Amaçları bakımından bu araştırma ile farklı görülse bile Görsel Sanatlar dersi programının değerlendirme sürecine olan etkisini ve değerlendirme hususunda programın geliştirilmesine yönelik farklı bakış açıları sunması bakımından katkı sağlamıştır.

Yapılan bu çalışmada çalışmalar göz önünde bulundurularak görsel sanat öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin öz-yeterlik inançlarının saptanması ve değerlendirmeye ilişkin görüşlerinin cevapları aranmıştır. Alan yazın incelemesinde sınırlı alan yazın olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada araştırma grubu ve yöntem gibi farklılıkların yanı sıra güncel bir süreci ele alması bakımından diğer çalışmalardan farklı olduğu ileri sürülebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmada kullanılan araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırma Yöntemi ve Modeli

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin düşüncelerin saptanması sebebiyle yapılan bu araştırmada, karma yöntem uygulanmıştır. Karma yöntemler, yapılan bir çalışmada kullanılan nitel, nicel araştırmaların ve bunlardan çıkan bulguların bütünleştirilmesi ya da tamamlanmasına ihtiyaç duymaktadır (Cresweel, 2014). Nitel ve nicel araştırma yöntemleri ile yapılan bir araştırma kapsamında Nitel ve nicel yöntemlerin birlikte uygulandıklarında, mukayese edilebilir sonuçlar doğuracağından ötürü yapılan araştırmanın güvenilirliği de yüksek olacaktır (Patton, 2014). Nicel araştırma yöntemi olarak betimsel tarama yönteminden faydalanılmıştır. Nicel verilere ulaşmada Dilmaç (2013) tarafından geliştirilen “Görsel Sanat Öğretmenlerince Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarını Kullanabilme Yeterlikleri Ölçeği” olarak adlandırılan izinli bk. Ek-1 Likert tipi bir ölçme aracıyla bk. Ek-2, nitel verilere ulaşmada yarı yapılandırılmış görüşme formu bk.Ek-3 uygulanmıştır. Araştırmaya gönüllülükle katılan görsel sanatlar öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin düşüncelerini saptanabilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanarak çalışmadaki nitel veriler elde edilmiştir. Araştırmanın deseni karma yöntemli desenlerden açılımcı sıralı karma desendir. Araştırmacının ilk olarak nicel çalışmayı uygulayıp sonuçları analiz süzgecinden geçirdikten sonra elde ettiği bu verileri nitel araştırmayla daha ihtivalı biçimde açıklayabilmek adına tekrar yapılandırılmasını kapsayan bir desendir. Baştaki nicel veri sonuçları, daha sonra nitel verilerle açıklandığı için açılımcı olarak değerlendirilecektir. Nicel etabı nitel etap takip ettiğinden ötürü sıralı olarak adlandırılmaktadır (Creswell, 2013).

Evren ve Örneklem/ Çalışma Grubu/ Katılımcılar

Bu araştırmanın evrenini Erzurum merkez ilçelerinde görev yapmakta olan nitel veriler için 5, nicel veriler içinse 102 görsel sanatlar öğretmeni oluşturmaktadır. Nicel gruba ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. *Nicel Gruba İlişkin Bilgiler*

Değişken		F	%
Cinsiyet	Kadın	54	52.9
	Erkek	48	47.1
<i>Toplam</i>		102	100.0
Mezun Olunan Fakülte	Eğitim Fakültesi	80	78.4
	Güzel Sanatlar Fakültesi	22	21.6
<i>Toplam</i>		102	100.0
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	45	44.1
	6-10 Yıl	22	21.6
	11 ve Üzeri	35	34.3
<i>Toplam</i>		102	100.0

Tablo 1 incelendiğinde nicel grupta yer alan 102 Görsel Sanatlar öğretmeninden 54'ü kadın (%52.9), 48'i erkektir (% 47.1); mezun olunan fakülte türü değişkenine göre görsel sanatlar öğretmenlerinden 80'i (% 78.4) eğitim fakültesi (EF) mezunu, 22'si (% 21.6) güzel sanatlar fakültesi (GSF) mezunudur; mesleki kıdem değişkeni bakımından ise görsel sanatlar öğretmenlerinden 45'i (%44.1) 1-5 yıl mesleki kıdeme, 22'si (% 21.6) 6-10 yıl mesleki kıdeme ve 35'i ise (% 34.3) 11 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olduğu saptanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı olarak “anket ve görüşme formu” kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı aşağıda ayrıntılı biçimde tanıtılmıştır.

Bu araştırmada, görsel sanat öğretmenlerinin ürün seçki dosyasına ilişkin öz yeterlik inançlarının saptanması ve değerlendirme hakkındaki görüşlerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

İlgili alanyazın taraması ve uzman görüşleriyle elde edilen veriler değerlendirilerek araştırmanın boyutu şekillendirilmiştir. Araştırma kapsamında görsel sanat öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin öz yeterlik inançlarının saptanması için Dilmaç (2013) tarafından hazırlanan “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin gelişim dosyası, performans değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarını kullanabilme yeterlikleri anketi” izniyle bk.Ek-3 kullanılmıştır. Anket geliştirilmeden önce, performans değerlendirmenin ne olduğu

görsel sanatlar eğitimindeki yeri hakkında geniş çaplı alanyazın araştırması yapılmıştır (Acar & Anıl, 2009; Bayraktar & Aslan, 2016; Borden, 2008; Sezer, 2006; Stevens & Levi, 2005).

Bu ankette, görsel sanatlar öğretmenlerinin ilerleme kayıt dosyası, başarımlarını değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarını kullanma yetilerini, ölçme araç ve yöntemlerinin kullanım tekrarlarını belirlemek hedeflenmiştir. Anket hazırlanırken, görsel sanatlar öğretmenlerinin ortaokul görsel sanatlar dersi programında var olan ölçme değerlendirme yöntemlerine dönük genel tutum ve düşünceleri toplanmıştır. Görsel sanat öğretmenlerinden toplanan görüşler ve gerçekleştirilen araştırmalar doğrultusunda toplam 52 maddelik bir anket oluşturulmuştur. Oluşturulan bu maddeler üzerinden uzman düşünceleri alınarak ankette yer edinmesi uygun düşenler belirlenmiştir. Başta 52 maddeden oluşan ankette, hedef doğrultusunda olmayan, birbirini ile aynı olan maddeler çıkarılarak 24 madde belirlenmiş ve ankete son nokta koyulmuştur. Oluşturulan bu anket, Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınarak ilgili okullarda öğretmenlere bire bir uygulanmıştır.

Oluşturulan anketin birinci kısmında, görsel sanatlar öğretmenlerinin mezun oldukları fakülteler, görev süreleri, sınıf yoğunlukları, ölçme ve değerlendirme hususunda hizmet içi eğitim ve üniversite zamanında ölçme ve değerlendirme dersi görüp görmediklerini belirlemeye dönük sualler bulunmaktadır. İkinci kısımda, görsel sanatlar öğretmenlerinin ilerleme dosyası, performans değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarı uygulayabilme yetilerini belirlemeye dönük olarak, “Katılmıyorum, Fikrim yok, şeklinde likert tipi üçlü derecelendirilmiş maddeler içermektedir. İlgili veriler SPSS 13.0 Katılıyorum” paket programında derinlemesine incelenmiştir. İncelemeler ışığında da; madde ortalamaları için t-testi sonuçları $p > 0.05$ olan ve korelasyon katsayıları $r < .30$ altta olan 27 madde ile madde toplam korelasyon değeri 0.30’dan aşağıda olan 1 madde de pilot ölçekten atılmıştır. Anketin Cronbach Alpha iç güvenilirlik katsayısı ise, .92 olarak saptanmıştır.

Araştırma değerlendirme konusu hususunda görsel sanat öğretmenlerinin öz yeterliliği inançlarını saptama ve görüşlerini öğrenmek amacıyla görüşme yöntemi kullanılmıştır. Alan yazın tarandığında ise araştırmanın ikincil hedeflerinin görüşme formu yaklaşımını taşıyabileceği düşünülmüştür. Görüşme formu, aynı konuda farklı insanlardan benzer tür bilgilerin toplanılması amacıyla oluşturulmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2005).

Araştırma, görsel sanat eğitimi öğretmenlerinin, görsel sanatlar derslerinde neyi değerlendirdiklerini belirlemeye yönelik bir çalışmadır. Bu bağlamda bilenen durumun incelikleriyle açıklanması ve kişilerin bakış noktalarını saptamak hedeflenmiştir.

Karasar (2004)'ca görüşme, sözlü iletişim aracılığı ile veri soruşturma tekniğidir. Nitel araştırma stratejik, felsefi ve dolayısı ile metodolojik olarak veri toparlarken önceden belirlenmiş cevapların verdiği dayatmayı ortadan kaldırmayı hedefler. Soruların açık uçlu sorulmasından ötürü katılımcıların kendi cümleleriyle yanıt verme işini benimser (Patton, 2014).

Görüşme sorularının oluşturulmasında, öncelikle kolay algılanabilir ve konuya odaklanan, açık uçlu sualler seçilmiştir. Soruların daha kolay algılanabilmesi için alternatif sualler ve sonda suallerinden faydalanılmıştır. Çalışmada öğretmen görüşmeleri anketten sonra yapılmıştır. Araştırma aynı yerleşkede görev yapan beş görsel sanat öğretmeni ile sınırlandırılmıştır. Soruların cümle yapısı ve sırası önceden belirlenmiştir. Aynı sorular tüm görsel sanat öğretmenlerine aynı sıra ile sorulmuştur. Sorular açık uçlu cevaplanacak şekilde oluşturulmuştur. Sonda sorularıyla zenginleştirilmiştir. Araştırmaya katılan tüm görsel sanat öğretmenleri aynı sorulara cevap vermiştir, bu da cevapların kıyaslanabilirliğini arttırmıştır; her öğretmenden görüşmede yer verilen konuların tümü ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Ayrıca çalışmada öğretmenlerin görüş ve önerilerinin önemli olduğu taraflarına özetle açıklanmıştır. Görüşmelerde öğretmenlere kendi ses kaydının alınacağı, tez raporunda isimlerin şifreleneceği, böylelikle gizliliğin sağlanacağı ifade edilmiş ve görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde güven oluşturulmuş ve sorulara kolay yanıtlanabilecek soru cümleleriyle başlanmıştır. Görüşmeler esnasında görüşmenin daha etkili ve verimli olabilmesi için; sualler sorulurken diyalog akışına göre gerekli değişiklikler yapılabilmiş, gerektiğinde teşvik edici dönütlerde bulunulmuştur. Olumlu ve olumsuz dönüt vermekten kaçınılmıştır. Yansız ve empatik olmaya çalışılmıştır.

Hazırlanan sualler alanında iki uzmana incelemesi için yollanmış ve gelen geri bildirimler dikkate alınarak suallere son halini almıştır. Veri toplama araçlarında yer alan sorular bk.Ek-3'de gösterilmiştir. Görsel sanat öğretmenlerine dönük toplam 7 açık uçlu sualden derinlemesine bilgi almak için sonda sualleri da sorulmuştur.

Görüşme Soruları:

- Görsel sanatlar dersini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Öğrencinin düzeyine göre farklı değerlendirme yöntemleri belirliyor musunuz?
- Yaptığımız değerlendirmede neyi ölçmeyi amaçlıyorsunuz?
- Hangi zaman aralıklarında değerlendirme yapıyorsunuz?
- Değerlendirme ölçütleriniz nelerdir?

- Değerlendirme sürecinde sorun veya sorunlarla karşılaşılıyor musunuz?
- Değerlendirme konusunda bir öğretmen olarak sizin önerileriniz nelerdir?

Görüşmeye katılacak tüm gönüllülere araştırmanın amacı, araştırma döneminde, kendilerini neler beklendiği, araştırmacının konumu, katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağı ve başka bir yerde kullanılmayacağı açıklanmıştır. Deneysel işlem döneminde aktif öğrenme metotlarının kullanıldığı deney grubundaki katılımcıların görüşme için müsait oldukları vakti iletmeleri talep edilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri izinleri doğrultusunda alınmıştır. Katılımcılara araştırma dönemindeki sorular hakkında görüşlerinin hangi seçenikle kayıt altına alınmasını talep ettikleri de sorulmuştur. Katılımcıların tamamı görüşmelerini yazılı olarak ifade edeceklerini belirttiklerinden dolayı görüşmeler yazılı yolla kaydedilmiştir. Görüşmeler evvelden belirlenen zamanlarda, öğretmen adaylarının benliklerini rahat hissedebilecekleri ve fikirlerini çekimser olmadan açıklayabilecekleri bir ortamda, araştırmacı tarafından yüz yüze yapılmıştır. Katılımcılarla 20-25 dakikalık zaman dilimindeki görüşmeler yazılı yolla kaydedilmiş ve görüşme bitiminde katılımcının okuması sağlanmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerden çıkan veriler elektronik ortama aktarılmış, nitel veri analiz metotlarından içerik analizi yapılarak analizleri tamamlanmıştır. İçerik incelemesinde veri kodlaması yapılarak, elde edilen veriler kategorize edilerek anlamlandırılmıştır. Değişik bölümlerle anlamca bağlantılı verilerin böylece ilişkilendirilmesi mümkün kılınabilir (Yıldırım & Şimşek, 2005). Bu çalışmada nitel verilerin oluşturulmasında önemli basitlik sağlayan veri kodlaması yapılarak veriler anlamlandırılmıştır. Bulunan veriler birbirinden bağımsız iki uzmanca incelemeleri yapılarak, bulunan benzerlik ve değişiklikler sonuçlandırılmıştır. Uzmanların yapmış oldukları analizlerin tutarlılığını belirlemek için Miles ve Huberman'ın (1994, s.4) öne sürdüğü güvenilirlik formülü [$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$] uygulanmış, hesaplama sonrasında güvenilirliğin %85'in üzerinde olduğu saptanmıştır. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde olması, araştırma için güvenilir kabul görmektedir (Miles & Huberman, 1994). Elde edilen sonuçlar doğrultusunda bu araştırmanın güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi sürecinde öncelikle verilerin parametrik testlerin varsayımları arasında yer alan “Veriler aralıklı veya orantısal olmalıdır.”, “Veriler normal dağılıma uymalıdır.” ve “Grup varyansları eşit olmalıdır” şeklindeki varsayımların karşılanıp

karşılanmadığı kontrol edilmiştir. Örneklem grubundan elde edilen puanlarının normal dağılımını belirlemek için Shapiro-Wilk normallik testi ile basıklık-çarpıklık (kurtosis-skewness) değerleri irdelenmiş ve verilerin normal dağılmadığı ve bir takım değişkenlere ilişkin frekans değerlerinin 30'dan az olması nedeniyle parametrik olmayan testlerin yapılmasına karar verilmiştir.

Parametrik olmayan testlerden ise iki grubun kıyaslanmasında Mann Whitney U testi, ikiden fazla grubun kıyaslanmasında ise Kruskal Wallis Testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Analiz sonuçları $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

Uygulama sonunda öncelikle uygulama döneminde toplanan tüm veriler bir araya getirilerek kaydedilmiş ve yedeklenmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin ve yönlendiricinin söylediği her şey telaffuz edildiği şekliyle yazılmıştır. Bir kişinin söylediklerinin birden fazla konu içermesi durumunda, konu ayrı paragraflarla belirtilmiştir.

Görüşme verilerinin analizi içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi birbirine benzeyen verileri, okuyucunun kavrayabileceği şekilde, anlamlı, benzer, farklılıklarını yorumlamak ve sınıflandırmaktır. Araştırmada toplanan veriler tekrar tekrar okunarak muhtemel temalar çıkarılmış ve bir liste oluşturulmuştur. Temaların oluşumunda araştırmanın ikincil hedefleri ve araştırmada uygulanan görüşme soruları baz alınmıştır. Temalar ve kodlar muhtemel satırlara ve paragraflara yerleştirilmiştir. Güvenirlik sağlamaya dönük görsel sanatlar eğitimi alanında bir uzmana veriler incelettirilmiş, oluşturduğu tema ve kodlar araştırmacının tema ve kodlarıyla kıyaslanmıştır. Fikir ortaklığı olan bölümler aynı şekilde kalırken, fikir ihtilafı yaşanan bölümler tartışılarak bağdaştırılmıştır. Araştırmada dış güvenilirliği sağlamak amacıyla araştırma veri kaynaklarından derlenen bulgular tefsir katılmadan, doğrudan iktibaslarla asıl biçimde sunulmuş, daha sonra araştırmacının tefsirlerine yer verilmiştir.

Araştırmada nitel verilerin geçerlilik ve güvenilirliği için toplanan bulgular ayrıntılı olarak raporlaştırılmış ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı ifade edilmiştir. Verilerin analizinde ve araştırma raporu oluşturulurken inandırıcılığa büyük önem gösterilmiştir. İçerik analizinde güvenilirliği sağlamak amacıyla üç uzmandan destek talep edilmiştir. Birçok veri kaynağından çıkan bulguları doğrudan alıntılarla yansıtarak, okuyucunun verileri sade haliyle okuması sağlanmıştır. Böylece okuyucuda genel bir bakışı oluşmasına olanak sağlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde görsel sanatlar öğretmenlerinin ilerleme dosyası, başarımlarını değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yetilerine ilişkin analiz sonuçlarına ve görsel sanat öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine İlişkin Betimleyici İstatistikler

Görsel sanatlar öğretmenlerinin ilerleme dosyası, başarımlarını değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yetilerine ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 2.'de yer almaktadır.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin ilerleme dosyası, başarımlarını değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yeterlik maddelerine ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 2. incelendiğinde “Değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullanabiliyorum. (\bar{X} =3.88)”, “Ürün dosyalarını kolay bir şekilde değerlendirebiliyorum. (\bar{X} =3.91)”, “Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde uygun ölçütleri seçebiliyorum. (\bar{X} =3.93)”, “Ürün dosyalarının değerlendirilmesi esnasında çok zaman harcıyorum. (\bar{X} =3.46)”, “Ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahibim. (\bar{X} =3.86)”, “Ürün dosyasını sınıfımda etkili bir şekilde kullanabiliyorum. (\bar{X} =3.89)”, “Ürün dosyalarını değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum. (\bar{X} =3.78)”, “Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlayabiliyorum. (\bar{X} =3.83)”, “Öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verebiliyorum. (\bar{X} =3.616)”, “Performans görevlerini öğrencilerin seviyelerine uygun olarak verebiliyorum. (\bar{X} =4.00)”, “Öğrencilere, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirici performans görevleri verebiliyorum. (\bar{X} =3.76)”, “Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için onlara uygun ortamlar hazırlayabiliyorum. (\bar{X} =3.84)”, “Verdiğim performans görevleri birçok beceriyi kapsıyor. (\bar{X} =3.79)”, “Performans görevlerini programda belirtilen kazanıma uygun olarak seçebiliyorum. (\bar{X} =3.93)”, “Performans görevlerini değerlendirmede uygun ölçüt seçebiliyorum. (\bar{X} =3.87)”, “2Performans değerlendirme hakkında yeterli bilgiye sahibim.

Tablo 2. Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine İlişkin Betimleyici İstatistikler

Maddeler	Tamamen Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Derecede Katılıyorum		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1. Değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullanabiliyorum.	4	3.9	9	8.8	14	13.7	43	42.2	32	31.4	3.88	1.07
2. Ürün dosyalarını kolay bir şekilde değerlendirebiliyorum.	4	3.9	9	8.8	11	10.8	46	45.1	32	31.4	3.91	1.06
3. Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde uygun ölçütleri seçebiliyorum.	2	2.0	9	8.8	15	14.7	44	43.1	32	31.4	3.93	.99
4. Ürün dosyalarının değerlendirilmesi esnasında çok zaman harcıyorum.	6	5.9	20	19.6	19	18.6	35	34.3	22	21.6	3.46	1.20
5. Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	13	12.7	29	28.4	14	13.7	30	29.4	16	15.7	3.07	1.31
6. Ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahibim.	4	3.9	12	11.8	10	9.8	44	43.1	32	31.4	3.86	1.11
7. Ürün dosyasını sınıfta etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	4	3.9	9	8.8	14	13.7	42	41.2	33	32.4	3.89	1.08
8. Ürün dosyalarını değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	4	3.9	11	10.8	18	17.6	39	38.2	30	29.4	3.78	1.11
9.Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlayabiliyorum.	4	3.9	12	11.8	13	12.7	41	40.2	32	31.4	3.83	1.12
10.Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	10	9.8	26	25.5	19	18.6	33	32.4	14	13.7	3.15	1.23
11. Öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verebiliyorum.	7	6.9	18	17.6	12	11.8	36	35.3	29	28.4	3.61	1.26
12. Performans görevlerini öğrencilerin seviyelerine uygun olarak verebiliyorum.	12	11.8	10	9.8	-	-	45	44.1	35	34.3	4.00	.96
13. Öğrencilere, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirici performans görevleri verebiliyorum.	2	2.0	14	13.7	18	17.6	40	39.2	28	27.5	3.76	1.06
14.Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için onlara uygun ortamlar hazırlayabiliyorum.	2	2.0	14	13.7	16	15.7	36	35.3	34	33.3	3.84	1.09
15.Verdiğim performans görevleri birçok beceriyi kapsıyor.	3	2.9	14	13.7	13	12.7	43	42.2	29	28.4	3.79	1.09
16.Performans görevlerini programda belirtilen kazanıma uygun olarak seçebiliyorum.	3	2.9	13	12.7	10	9.8	38	37.3	38	37.3	3.93	1.12
17.Performans görevlerini değerlendirmede uygun ölçüt seçebiliyorum.	2	2.0	15	14.7	11	10.8	40	39.2	34	33.3	3.87	1.09
18.Programda bulunan kazanımların değerlendirilmesinde zorlanıyorum.	12	11.8	34	33.3	23	22.5	18	17.6	15	14.7	2.90	1.25
19.Performansların değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	13	12.7	24	23.5	14	13.7	40	39.2	11	10.8	3.12	1.25
20.Performans değerlendirme hakkında yeterli bilgiye sahibim.	2	2.0	9	8.8	17	16.7	49	48.0	25	24.5	3.84	.96
21.Performans değerlendirmeyi sınıf/atölye içerisinde etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	3	2.9	9	8.8	10	9.8	38	37.3	42	41.2	4.05	1.07
22.Performans değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	2	2.0	12	11.8	11	10.8	41	40.2	36	35.3	3.95	1.06
23.Dereceli puanlama anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahibim.	4	3.9	9	8.8	15	14.7	36	35.3	38	37.3	3.93	1.11
24.Dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için bir ölçme ve değerlendirme uzmanının yardımına ihtiyaç duyuyorum.	9	8.8	25	24.5	15	14.7	30	29.4	23	22.5	3.32	1.31

($\bar{X}=3.84$)”, “Performans değerlendirmeyi sınıf/atölye içerisinde etkili bir Şekilde kullanabiliyorum. ($\bar{X}=4.05$)”, “Performans değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir Şekilde kullanabiliyorum. ($\bar{X}=3.95$)” ve “Dereceli puanlama anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahibim. ($\bar{X}=3.93$)” maddelerine görsel sanatlar ğretmenlerinin “Katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri, “Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde bir lme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum. ($\bar{X}=3.07$)”, “Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için lme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum. ($\bar{X}=3.15$)”, “Programda bulunan kazanımların değerlendirilmesinde zorlanıyorum. ($\bar{X}=2.90$)”, “Performansların değerlendirilmesinde bir lme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum. ($\bar{X}=3.12$)” ve “Dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için bir lme ve değerlendirme uzmanının yardımına ihtiyaç duyuyorum. ($\bar{X}=3.32$)” maddelerine ise görsel sanatlar ğretmenlerinin “Orta Düzeyde Katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri anlaşılmaktadır.

Görsel sanatlar ğretmenlerinin ilerleme dosyası, performans değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarını kullanabilme yeterlik maddelerine ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 2. incelendiğinde görsel sanat öğretmenleri hakkında Şu sonuçlara varılabilir;

1. Görsel sanat öğretmenleri değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullanır.
2. Görsel sanat öğretmenleri ürün dosyalarını kolay bir Şekilde değerlendirir.
3. Görsel sanat öğretmenleri ürün dosyalarının değerlendirilmesinde uygun lütleri seçer.
4. Görsel sanat öğretmenleri ürün dosyalarının değerlendirilmesi esnasında çok zaman harcar.
5. Görsel sanat öğretmenleri ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahiptir.
6. Görsel sanat öğretmenleri ürün dosyasını sınıfında etkili bir Şekilde kullanır.
7. Görsel sanat öğretmenleri ürün dosyalarını değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını nitelikli bir Şekilde kullanır.
8. Görsel sanat öğretmenleri ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlar.
9. Görsel sanat öğretmenleri öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verir.
10. Görsel sanat öğretmenleri performans görevlerini öğrencilerin seviyelerine uygun olarak verir.

Görsel sanatlar ğretmenlerinin ilerleme dosyası, baŐarım değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yeterlikleri maddelerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet

değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. *Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu*

Maddeler	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	P
1.Değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullanabiliyorum.	Kadın	54	50.27	2714.50	122	-.472	.637
	Erkek	48	52.89	2538.50	9.5		
2.Ürün dosyalarını kolay bir şekilde değerlendirebiliyorum.	Kadın	54	54.06	2919.50	115	-.992	.321
	Erkek	48	48.61	2333.50	7.5		
3.Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde uygun ölçütleri seçebiliyorum.	Kadın	54	53.61	2895.00	118	-.812	.417
	Erkek	48	49.13	2358.00	2.0		
4.Ürün dosyalarının değerlendirilmesi esnasında çok zaman harcıyorum.	Kadın	54	50.43	2723.00	123	-.402	.688
	Erkek	48	52.71	2530.00	8.		
5.Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	Kadın	54	49.62	2679.50	119	-.701	.483
	Erkek	48	53.61	2573.50	4.5		
6.Ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahibim.	Kadın	54	53.44	2886.00	1191.	-.748	.997
	Erkek	48	49.31	2367.00	0		
7.Ürün dosyasını sınıfımda etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	Kadın	54	51.49	2780.50	1295.	-.004	.997
	Erkek	48	51.51	2472.50	5		
8.Ürün dosyalarını değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	Kadın	54	52.57	2839.00	1238.	-.407	.684
	Erkek	48	50.29	2414.00	0		
9.Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlayabiliyorum.	Kadın	54	51.11	2760.00	1275.	-.148	.882
	Erkek	48	51.94	2493.00	0		
10.Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	Kadın	54	55.69	3007.00	1070.	-	1.563
	Erkek	48	46.79	2246.00	0		
11.Öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verebiliyorum.	Kadın	54	51.25	2767.50	1282.	-.094	.925
	Erkek	48	51.78	2485.50	5		
12.Performans görevlerini öğrencilerin seviyelerine uygun olarak verebiliyorum.	Kadın	54	49.62	2679.50	1194.	-.729	.466
	Erkek	48	53.61	2573.50	5		
13.Öğrencilere, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirici performans görevleri verebiliyorum.	Kadın	54	52.39	2829.00	1248.	-.337	.736
	Erkek	48	50.50	2424.00	0		
14.Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için onlara uygun ortamlar hazırlayabiliyorum.	Kadın	54	48.06	2595.00	1110.	-	1.305
	Erkek	48	55.38	2658.00	0		
15.Verdiğim performans görevleri birçok beceriyi kapsıyor.	Kadın	54	49.58	2677.50	1192.	-.732	.464
	Erkek	48	53.66	2575.50	5		
16.Performans görevlerini programda belirtilen kazanıma uygun olarak seçebiliyorum.	Kadın	54	55.19	2980.50	1096.	-	1.415
	Erkek	48	47.34	2272.50	5		
17.Performans görevlerini değerlendirmede uygun ölçüt seçebiliyorum.	Kadın	54	52.37	2828.00	1249.	-.332	.740
	Erkek	48	50.52	2425.00	0		
18.Programda bulunan kazanımların değerlendirilmesinde zorlanıyorum.	Kadın	54	51.27	2768.50	1283.	-.086	.931
	Erkek	48	51.76	2484.50	5		
19.Performansların değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	Kadın	54	52.67	2844.00	1233.	-.440	.660
	Erkek	48	50.19	2409.00	0		
20.Performans değerlendirme hakkında yeterli bilgiye sahibim.	Kadın	54	51.98	2807.00	1270.	-.187	.852
	Erkek	48	50.96	2446.00	0		

Tablo 3. (devamı)

21.Performans değerlendirmeyi sınıf/atölye içerisinde etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	Kadın	54	51.47	2779.50	1294.5	-.011	.991
	Erkek	48	51.53	2473.50			
22.Performans değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	Kadın	54	53.24	2875.00	1202.0	-.669	.504
	Erkek	48	49.54	2378.00			
23.Dereceli puanlama anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahibim.	Kadın	54	52.26	2822.00	1255.0	-.290	.772
	Erkek	48	50.65	2431.00			
24.Dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için bir ölçme ve değerlendirme uzmanının yardımına ihtiyaç duyuyorum.	Kadın	54	49.20	2657.00	1172.0	-.855	.392
	Erkek	48	54.08	2596.00			

Görsel sanatlar öğretmenlerinin ilerleme dosyası, performans değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yeterlikleri maddelerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 3. incelendiğinde 24 madde de anlamlı farklılaşmanın olmadığı anlaşılmaktadır ($p > 0.05$). Bu bulgu kadın ve erkek öğretmenlerin ilerleme dosyası, başarımlar değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yeterlik maddelerine ilişkin görüşlerinde farklılaşma olmadığını göstermektedir.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin ilerleme dosyası, başarımlar değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yeterlikleri maddelerine ilişkin görüşlerinin mezun olunan fakülte değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. *Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu*

Maddeler	Fakülte	N	Sıra Ort.	Sıra Toplamı	U	Z	P
1. Değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullanabiliyorum.	Eğitim	80	54.98	4398.50	601.5	-2.401	.016
	G. Sanat.	22	38.84	854.50			
2.Ürün dosyalarını kolay bir şekilde değerlendirebiliyorum.	Eğitim	80	54.56	4364.50	635.5	-2.126	.034
	G. Sanat.	22	40.39	888.50			
3.Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde uygun ölçütleri seçebiliyorum.	Eğitim	80	54.13	4330.00	670.0	-1.816	.069
	G. Sanat.	22	41.95	923.00			
4.Ürün dosyalarının değerlendirilmesi esnasında çok zaman harcıyorum.	Eğitim	80	51.11	4089.00	849.0	-.261	.794
	G. Sanat.	22	52.91	1164.00			
5.Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	Eğitim	80	48.38	3870.50	630.5	-2.090	.037
	G. Sanat.	22	62.84	1382.50			
6.Ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahibim.	Eğitim	80	55.00	4400.00	600.0	-2.420	.016
	G. Sanat.	22	38.77	853.00			
7.Ürün dosyasını sınıfta etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	Eğitim	80	53.81	4304.50	695.5	-1.588	.112
	G. Sanat.	22	43.11	948.50			
8.Ürün dosyalarını değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	Eğitim	80	53.26	4261.00	739.0	-1.201	.230
	G. Sanat.	22	45.09	992.00			

Tablo 4. (devamı)

9.Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlayabiliyorum.	Eğitim	80	55.59	4447.00	553.0	-2.804	.005
	G. Sanat.	22	36.64	806.00			
10.Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	Eğitim	80	49.68	3974.50	734.5	-1.221	.222
	G. Sanat.	22	58.11	1278.50			
11.Öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verebiliyorum.	Eğitim	80	57.04	4563.00	437.0	-3.746	.000
	G. Sanat.	22	31.36	690.00			
12.Performans görevlerini öğrencilerin seviyelerine uygun olarak verebiliyorum.	Eğitim	80	54.09	4327.00	673.0	-1.804	.071
	G. Sanat.	22	42.09	926.00			
13.Öğrencilere, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirici performans görevleri verebiliyorum.	Eğitim	80	52.49	4199.00	801.0	-.673	.501
	G. Sanat.	22	47.91	1054.00			
14.Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için onlara uygun ortamlar hazırlayabiliyorum.	Eğitim	80	52.68	4214.00	786.0	-.801	.423
	G. Sanat.	22	47.23	1039.00			
15.Verdiğim performans görevleri birçok beceriyi kapsıyor.	Eğitim	80	53.38	4270.50	729.5	-1.293	.196
	G. Sanat.	22	44.66	982.50			
16.Performans görevlerini programda belirtilen kazanıma uygun olarak seçebiliyorum.	Eğitim	80	53.84	4307.00	693.0	-1.609	.108
	G. Sanat.	22	43.00	946.00			
17.Performans görevlerini değerlendirmede uygun ölçüt seçebiliyorum.	Eğitim	80	53.86	4308.50	691.5	-1.618	.106
	G. Sanat.	22	42.93	944.50			
18.Programda bulunan kazanımların değerlendirilmesinde zorlanıyorum.	Eğitim	80	50.29	4023.00	783.0	-.813	.416
	G. Sanat.	22	55.91	1230.00			
19.Performansların değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	Eğitim	80	49.98	3998.00	758.0	-1.034	.301
	G. Sanat.	22	57.05	1255.00			
20.Performans değerlendirme hakkında yeterli bilgiye sahibim.	Eğitim	80	53.90	4312.00	688.0	-1.676	.094
	G. Sanat.	22	42.77	941.00			
21.Performans değerlendirmeyi sınıf/atölye içerisinde etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	Eğitim	80	54.24	4339.50	660.5	-1.907	.057
	G. Sanat.	22	41.52	913.50			
22.Performans değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	Eğitim	80	53.35	4268.00	732.0	-1.278	.201
	G. Sanat.	22	44.77	985.00			
23.Dereceli puanlama anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahibim.	Eğitim	80	53.11	4248.50	751.5	-1.102	.271
	G. Sanat.	22	45.66	1004.50			
24.Dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için bir ölçme ve değerlendirme uzmanının yardımına ihtiyaç duyuyorum.	Eğitim	80	52.15	4172.00	828.0	-.435	.663
	G. Sanat.	22	49.14	1081.00			

Görsel sanatlar öğretmenlerinin ilerleme dosyası, başarımlar değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yeterlikleri maddelerine ilişkin görüşlerinin mezun olunan fakülte değişkenine göre değişip değişmediğine ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 3 incelendiğinde “Değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullanabiliyorum.” maddesinde EF mezunu olan öğretmenlerin sıra ortalamaları (54.98) ile GSF mezunu öğretmenlerin sıra ortalamaları (38.84) arasında anlamlı bir farklılık olduğu [(U= 601.5, p<.05] ve bu farklılığın ise EF mezunu öğretmenlerin lehine olduğu; “Ürün dosyalarını kolay bir şekilde değerlendirebiliyorum.” maddesinde EF mezunu olan öğretmenlerin sıra ortalamaları (54.56) ile GSF mezunu öğretmenlerin sıra ortalamaları

(40.39) arasında anlamlı bir farklılık olduğu [(U= 635.5, p<.05] ve bu farklılığın ise EF mezunu öğretmenlerin lehine olduğu; “Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum..” maddesinde EF mezunu olan öğretmenlerin sıra ortalamaları (48.38) ile GSF mezunu öğretmenlerin sıra ortalamaları (62.84) arasında anlamlı bir farklılık olduğu [(U= 630.5, p<.05] ve bu farklılığın ise GSF mezunu öğretmenlerin lehine olduğu; “Ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahibim.” maddesinde EF mezunu olan öğretmenlerin sıra ortalamaları (55.00) ile GSF mezunu öğretmenlerin sıra ortalamaları (38.77) arasında anlamlı bir farklılık olduğu [(U= 600.0, p<.05] ve bu farklılığın ise EF mezunu öğretmenlerin lehine olduğu; “Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlayabiliyorum.” maddesinde EF mezunu olan öğretmenlerin sıra ortalamaları (55.59) ile GSF mezunu öğretmenlerin sıra ortalamaları (36.64) arasında anlamlı bir farklılık olduğu [(U= 553.0, p<.05] ve bu farklılığın ise EF mezunu öğretmenlerin lehine olduğu; “Öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verebiliyorum.” maddesinde EF mezunu olan öğretmenlerin sıra ortalamaları (57.04) ile GSF mezunu öğretmenlerin sıra ortalamaları (31.36) arasında anlamlı bir farklılık olduğu [(U= 437.0, p<.05] ve bu farklılığın ise EF mezunu öğretmenlerin lehine olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre Tablo 3. de ;

1. EF mezunu öğretmenlerin değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullandığı,
2. EF mezunu öğretmenlerin ürün dosyalarını kolay bir şekilde değerlendirdiği,
3. EF mezunu öğretmenlerin ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu,
4. EF mezunu öğretmenlerin ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlayabildiği,
5. EF mezunu öğretmenlerin öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verebildiği,
6. Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde GSF mezunu öğretmenlerin bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyduğu sonuçlandırılmıştır.

Farklı mesleki kıdeme sahip görsel sanatlar öğretmenlerinin gelişim dosyası, performans değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yeterlikleri maddelerine ilişkin görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. Farklı Mesleki Kıdeme Sahip Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarlarını Kullanabilme Yeterlikleri Maddelerine Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Değişken-Gruplar	N	Sıra Ort.	X ²	sd	p	Farklılık
1. Değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullanabiliyorum.	1-5 Yıl	45	55.11	1.348	2	.510	
	6-10 Yıl	22	48.84				
	11 Yıl ve Üzeri	35	48.53				
2. Ürün dosyalarını kolay bir şekilde değerlendirebiliyorum.	1-5 Yıl	45	54.08	.781	2	.677	
	6-10 Yıl	22	50.80				
	11 Yıl ve Üzeri	35	48.63				
3. Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde uygun ölçütleri seçebiliyorum.	1-5 Yıl	45	53.69	3.340	2	.188	
	6-10 Yıl	22	41.93				
	11 Yıl ve Üzeri	35	54.70				
4. Ürün dosyalarının değerlendirilmesi esnasında çok zaman harcıyorum.	1-5 Yıl	45	50.26	2.776	2	.250	
	6-10 Yıl	22	60.23				
	11 Yıl ve Üzeri	35	47.61				
5. Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	1-5 Yıl	45	51.89	5.082	2	.079	
	6-10 Yıl	22	62.00				
	11 Yıl ve Üzeri	35	44.40				
6. Ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahibim.	1-5 Yıl	45	55.88	2.237	2	.327	
	6-10 Yıl	22	50.36				
	11 Yıl ve Üzeri	35	46.59				
7. Ürün dosyasını sınıfımda etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	1-5 Yıl	45	54.11	.897	2	.639	
	6-10 Yıl	22	51.50				
	11 Yıl ve Üzeri	35	48.14				
8. Ürün dosyalarını değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	1-5 Yıl	45	58.56	5.502	2	.064	
	6-10 Yıl	22	49.20				
	11 Yıl ve Üzeri	35	43.87				
9. Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlayabiliyorum.	1-5 Yıl	45	56.68	4.512	2	.105	
	6-10 Yıl	22	53.66				
	11 Yıl ve Üzeri	35	43.49				
10. Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	1-5 Yıl	45	53.27	2.927	2	.231	
	6-10 Yıl	22	57.86				
	11 Yıl ve Üzeri	35	45.23				
11. Öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verebiliyorum.	1-5 Yıl	45	53.58	.814	2	.666	
	6-10 Yıl	22	46.91				
	11 Yıl ve Üzeri	35	51.71				
12. Performans görevlerini öğrencilerin seviyelerine uygun olarak verebiliyorum.	1-5 Yıl	45	57.73	4.115	2	.128	
	6-10 Yıl	22	47.11				
	11 Yıl ve Üzeri	35	46.24				
13. Öğrencilere, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirici performans görevleri verebiliyorum.	1-5 Yıl	45	57.28	3.645	2	.162	
	6-10 Yıl	22	49.41				
	11 Yıl ve Üzeri	35	45.39				
14. Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için onlara uygun ortamlar hazırlayabiliyorum.	1-5 Yıl	45	55.46	1.864	2	.394	
	6-10 Yıl	22	50.91				
	11 Yıl ve Üzeri	35	46.79				
15. Verdiğim performans görevleri birçok beceriyi kapsıyor.	1-5 Yıl	45	58.62	5.200	2	.074	
	6-10 Yıl	22	45.68				
	11 Yıl ve Üzeri	35	46.00				
16. Performans görevlerini programda belirtilen kazanıma uygun olarak seçebiliyorum.	1-5 Yıl	45	59.58	9.444	2	.009	1-5 Yıl > 11 yıl ve üzeri
	6-10 Yıl	22	52.84				
	11 Yıl ve Üzeri	35	40.27				
17. Performans görevlerini değerlendirmede uygun ölçüt seçebiliyorum.	1-5 Yıl	45	58.12	5.203	2	.074	
	6-10 Yıl	22	50.23				
	11 Yıl ve Üzeri	35	43.79				
18. Programda bulunan kazanımların değerlendirilmesinde zorlanıyorum.	1-5 Yıl	45	48.72	.844	2	.656	
	6-10 Yıl	22	52.25				
	11 Yıl ve Üzeri	35	54.60				
19. Performansların değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.	1-5 Yıl	45	51.76	3.250	2	.197	
	6-10 Yıl	22	59.84				
	11 Yıl ve Üzeri	35	45.93				

Tablo 5. (devamı)

20. Performans değerlendirme hakkında yeterli bilgiye sahibim.	1-5 Yıl	45	54.56	1.129	2	.569	
	6-10 Yıl	22	50.82				
	11 Yıl ve Üzeri	35	48.00				
21. Performans değerlendirmeyi sınıf/atölye içerisinde etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	1-5 Yıl	45	60.52	9.741	2	.008	1-5 Yıl > 11 yıl ve üzeri
	6-10 Yıl	22	49.45				
	11 Yıl ve Üzeri	35	41.19				
22. Performans değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.	1-5 Yıl	45	57.96	4.867	2	.088	
	6-10 Yıl	22	49.86				
	11 Yıl ve Üzeri	35	44.23				
23. Dereceli puanlama anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahibim.	1-5 Yıl	45	59.80	8.166	2	.017	1-5 Yıl > 11 yıl ve üzeri
	6-10 Yıl	22	49.93				
	11 Yıl ve Üzeri	35	41.81				
24. Dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için bir ölçme ve değerlendirme uzmanının yardımına ihtiyaç duyuyorum.	1-5 Yıl	45	51.89	.105	2	.949	
	6-10 Yıl	22	52.64				
	11 Yıl ve Üzeri	35	50.29				

Farklı mesleki kıdeme sahip görsel sanatlar öğretmenlerinin gelişim dosyası, performans değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yeterlikleri maddelerine ilişkin görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek için Kruskal Wallis Testi yapılmış ve “Performans görevlerini programda belirtilen kazanıma uygun olarak seçebiliyorum. ($X^2_{(2)}=9.444, p<.05$).”, “Performans değerlendirmeyi sınıf/atölye içerisinde etkili bir şekilde kullanabiliyorum. ($X^2_{(2)}=9.741, p<.05$).” ve “Dereceli puanlama anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahibim.. ($X^2_{(2)}=8.166, p<.05$).” maddelerinde grupların sıra ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir. Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre bu farklılığın ilgili 3 maddede de 1- 5 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 11 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenler arasında 1-5 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin lehine olduğu tespit edilmiştir.

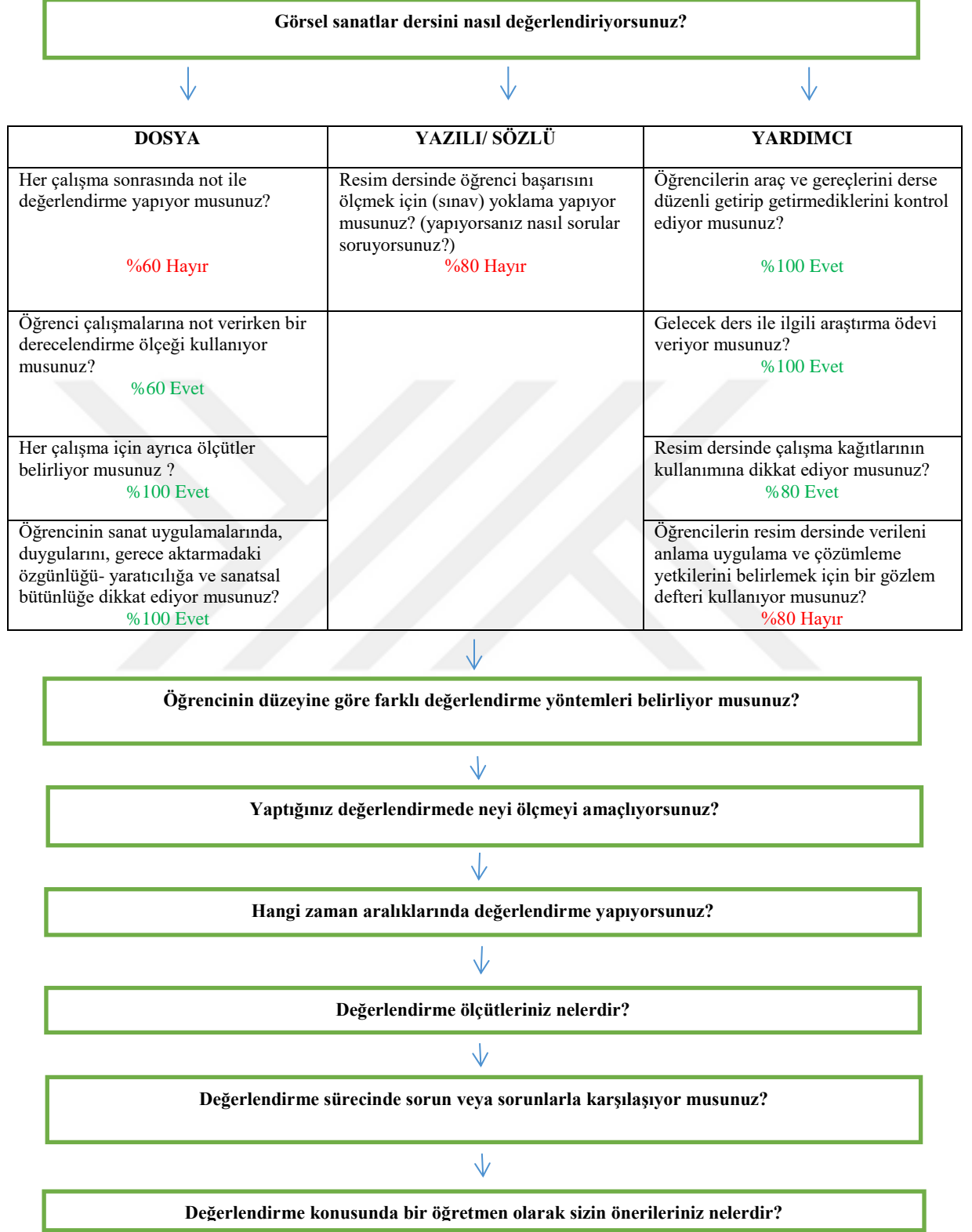
Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Değerlendirmeye İlişkin Görüşlerinin Verileri ve İçerik Analizi

3 ile 8 yıllık deneyime sahip öğretmenler arasında yapılmış bu araştırmada değerlendirme konusu hususunda görsel sanat öğretmenlerinin öz yeterliliği inançlarını saptama ve görüşlerini öğrenmek amacıyla görüşme yöntemi kullanılmıştır. Alan yazın tarandığında ise araştırmanın ikincil hedeflerini görüşme formu yaklaşımının karşılayabileceği öngörülmüştür. Görüşme formu, aynı konuda farklı insanlardan benzer r bilgilerin alınması amacıyla oluşturulmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2005).

Bu araştırma, görsel sanat eğitimi öğretmenlerinin, görsel sanatlar derslerinde neyi değerlendirdiklerini saptamak amacı doğrultusunda sorulan sorulara göre başlıklandırılmıştır.

Öğretmenler görsel sanat eğitimi dersinde ölçme değerlendirmeyi nasıl yapıyorlar?

Şekil 4’de oluşturulan tema ve alt kategoriler verilmiştir.

Şekil 4. Öğretmenlerin görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirmeye dair algıları.

“Görsel sanatlar dersini nasıl değerlendiriyorsunuz açıklayınız?” sorusunda tüm öğretmenler farklı cevaplar vermiştir. Ayrıca soruyu farklı yorumlamışlardır. %40’ı görsel sanatlar dersini değerlendirmiştir. Öğretmenler görsel sanat dersinin öneminden, öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerinden, görsel sanatlar dersinin gerekliliğinden ve görsel sanatlar dersine olan inançlarından şöyle bahsetmişlerdir:

“Duyarlılık eğitimi olarak düşünüyorum. Olayları anlama ve yorumlamada insana yakışır bir hassasiyetle bakabilecek çocuklar yetiştirdiğimize inanmak istiyorum” (2. Öğretmen).

“Görsel sanatlar dersi kişinin kendisini en doğru ve en rahat şekilde ifade etmesini sağlamasında çok önemli rol oynar. Bu bağlamda bu dersin önemi yadsınamaz derecede büyüktür. Görsel Sanatlar dersine ayrılan sürenin ve yetersiz olduğunu düşünüyorum” (4. Öğretmen).

%60’ı ise görsel sanatlar dersinde öğrencilere nasıl değerlendirme yaptıklarını açıklamışlardır. Bu değerlendirmeyi yapanlarında %20’si bireysel ölçütler belirlediğini ve çeşitli değerlendirme yöntemlerine de yer verdiğini açıklarken %40’ı -e okul sistemindeki değerlendirme tercihlerine göre not ile değerlendirdiklerini ifade etmiştir. Bulgular aşağıda sunulmuştur.

“Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre değerlendiriyorum. Değerlendirme ölçeği kullanıyorum akran değerlendirmesi ve öz değerlendirme de diğer değerlendirme yaptığım seçenekler” (1. Öğretmen).

“Not ile değerlendiriyorum. Tıpkı diğer derslerde olduğu gibi ” (3. Öğretmen).

“Milli eğitimin istediği gibi öğrenci ürün dosyası, yapar isek proje ödevi ve ders etkinliğine katılım notu ile değerlendirme yapıyorum” (5. Öğretmen).

A- Dosya

Her çalışma sonrasında not ile değerlendirme yapıyor musunuz? sorusuna öğretmenlerin %20’si evet %60 ise hayır cevabını vermiştir. %40’ı her çalışma sonrasında not ile değerlendirmeye olumlu yaklaşmıştır.

“Evet Her çalışmaya not veriyorum”(1. Öğretmen).

“Her çalışma sonrasında ölçek kullanarak değerlendirme yapıyorum” (4. Öğretmen).

Olumsuz cevap veren öğretmenler ise gerekçelerini şöyle ifade etmiştir:

“Hayır ona vakit ayırmıyorum. Dönemde iki kez vakit bulamazsam bir kerede dosyalarındaki tüm işlerine sırayla bakıp not veriyorum” (3. Öğretmen).

“Hayır. Genellikle öğrenciler işlerini tamamlayamadıkları için yapamıyorum. Tamamlayan öğrencilere artı vererek sonraki genel değerlendirmemde bunu göz önünde bulunduruyorum” (5. Öğretmen).

%20’si genel değerlendirmeye ek olarak zaman kavramı üzerinde durmuştur. Kişisel görüşünü şöyle belirtmektedir:

“Hayır. Dönem sonunda tüm süreci değerlendirmeyi daha doğru buluyorum” (2. Öğretmen).

Öğrenci çalışmalarına not verirken, bir derecelendirme ölçeği kullanıyor musunuz? (varsa bu ölçeği nasıl oluşturduunuz?) sorusunu öğretmenlerin%60 ı olumlu değerlendirmiştir. Olumlu değerlendirme yapan öğretmenler yapılan çalışmanın özelliklerini göz önünde bulundurduklarını, öğrencilerin yaşlarına göre dönem özelliklerini dikkate alarak derecelendirme ölçeği kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bulgular aşağıda sunulmuştur.

“Evet kullanıyorum yapılan çalışmanın özelliklerini göz önünde bulunduruyorum. Örneğin; Estetik kaygı güdülmüş mü? Yapılan çalışma amacına ulaşmış mı? Temiz ve özenli çalışmış mı? Gibi özelliklerle belirliyorum ölçeği” (1. Öğretmen).

“Evet kullanıyorum. Öğrencilerin yaşlarına göre dönem özelliklerini dikkate alarak geliştirdiğim bir derecelendirme ölçeğiyle değerlendirme yapıyorum” (4. Öğretmen).

Olumlu değerlendirme yapanların %20’si branş öğretmenlerinin bir araya gelerek ölçek oluşturduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğretmen öznelliğe düştüğünden ve sınıf yönetiminde yaşadığı problemlere göre not ile puanlandırma yaptığını açıkça ifade etmiştir. Görsel sanatlar dersinde değerlendirme diğer disiplinlere göre not verme takdirinin dışına taşmakta ve beraberinde tartışmalara sebep olmaktadır. Bunun nedeni sanatın doğasının özgür bir ruha sahip olmasıdır. Sanatın özel dokusu, sanat derslerinin uygulama ağırlıklı olması yaratıcılığın özneliği sanat eğitimi değerlendirmelerinde değişik yollar, yöntemler ve ölçüm araçları kullanılmasını gerektirmektedir (Kırıçoğlu, 2009b). İşte tam bu noktada sanat dizginlenememektedir. Bu sonuç görsel sanat eğitime yönelik ölçme ve değerlendirme eğitimini gerekliliğini göstermektedir. Nitekim öğretmen bu durumu şöyle özlemiştir:

“Evet kullanıyorum. Bu ölçeği genelde zümrede belirliyoruz ama ben ek olarak bana hoş görüne gayret gösterene de puan veriyorum yaramazlık yapan dersin huzurunu bozan öğrenciye ise hiç puan eklemiyorum hatta bazen düşürüyorum bile. Tüm işlerini toplayıp aritmetik ortalamalarını alarak notlarını veriyorum” (3. Öğretmen).

Öğretmenlerin % 40’ı öğrenci çalışmalarına not verirken, bir derecelendirme ölçeği kullanıyor musunuz sorusunu olumsuz olarak değerlendirmiştir. Bu öğretmenlerin %20’si okul yönetiminin görsel sanatlar dersinde derecelendirme ölçeği konusunda ısrarcı olduğunu belirterek kendisinin kullanmadığını ama derecelendirme ölçeğini mantıklı bir ölçek olarak değerlendirdiğini şöyle belirtmiştir:

“Bazı okul idareleri değerlendirme ölçeği kullanımı konusunda ısrarlı, objektif davranmak adına mantıklı bulduğum bir durum ama kullanmıyorum, eğer ısrar edilirse internette örnekleri araştırır, zümrelerimle tartışır kendi şartlarıma uygun şekilde bir ölçek hazırlardım”(2. Öğretmen).

Her çalışma için ölçeğinizde ayrı ölçütler belirliyor musunuz? sorusunu öğretmenlerin %80’i olumlu cevaplamışlardır. Her çalışma için ölçekte farklı ölçütler oluşturmanın önemini, gerekliliğini ve ölçütlerine ait ipuçlarını şöyle ifade etmişlerdir:

“Evet Kesinlikle” (1. Öğretmen).

“Evet, her çalışma kendi iç disiplininde farklılıklar gerektirir” (2. Öğretmen).

“Evet tabii ki. Her çalışmada öğrencinin kazanması gereken kazanımlar farklı bu yüzden ölçüğimde değişiklikler uyguluyorum desem yalan olur kafamdan uyguluyorum ölçük de uygun yere puanını yazıyorum” (3. Öğretmen).

“Evet kesinlikle, çalışmanın malzemesi ve üslubuna göre farklı değerlendirme yapıyorum” (5. Öğretmen).

%20’si ise ölçütleri belirlemedeki olumlu cevabında öznelliğe yer vermiştir. Cevaba göre istediğim zaman istediğim şeyi yaparım ifadesi güçlü bir çıkarımdır. Görsel sanatlar dersinde değerlendirme konusundaki keyfiliği açıkça ortaya sermektedir. Sahada bulunan öğretmenlerin keyfi tavırlarının standartlaştırılması değerlendirmedeki güvenilirliği oldukça aşağılara çekmektedir. İsteddiği gibi ölçütler belirleyip öğrenciyi not ile değerlendiren öğretmenler kendi ölçütüne uymayan öğrenciyi not ile etiketlendirmektedirler. Bulgu aşağıda sunulmuştur.

“Çalışmanın konusuna göre bazı ölçütler ekleyip çıkarabiliyorum” (4. Öğretmen).

Öğrencinin sanat uygulamalarında, duygularını gerece aktarmasındaki özgünlüğe-yaratıcılığa ve sanatsal bütünlüğe dikkat ediyor musunuz? Açıklayınız. Öğretmenlerin %100’ü soruyu olumlu cevaplamışlardır. %60 özgünlük ve yaratıcılığın kendilerince gereğinden ve öneminden şöyle bahsetmişlerdir:

“Evet, bizi diğer derslerden ayıran temel fark çocukların özgürce kendilerini ifade edebilmeleri, bunu çalışmalarına yansıtıran olabildiğince dikkat etmeye çalışıyorum” (2. Öğretmen).

“Ediyorum etmeme mi genellikle birbirlerinden kopya çekiyorlar tek bir resimmiş gibi oluyor. Sevmiyorum onları özgün olmaları için teşvik ediyorum” (3. Öğretmen).

“Evet. Öğrenciyi tanımaya imkân veriyor. Onların hayal dünyası benim resimlerime bile yansıyor. Rengârenk cıvıl cıvıl ve kuralsız bir dünyaları var. Bu bizlerin isteyip de ulaşamayacağı bir dünya. Bu yüzden özgünlük ve yaratıcılık benim not vermemde önemli bir ölçüt. Sanatsal bütünlüğe çok bakmıyorum” (5. Öğretmen).

B- Yazılı/ Sözlü

Resim dersinde öğrenci başarısını ölçmek için yoklama (sınav) yapıyor musunuz? (Yapıyor ise ne tür sorular soruyorsunuz?) sorusunu öğretmenlerin %40’ı olumlu cevaplandırmıştır. % 20’si ise ayrıca uygulama sınavı yaptığını cevaplarında şöyle dile getirmiştir.

“Bir uygulama bir teorik sınav yapıyorum” (4. Öğretmen).

Soruyu olumlu cevaplandıran öğretmenlerin %20’si bu uygulamayı yaparken not ile değerlendirme yapmadığını şu şekilde ifade etmiştir:

“Daha çok uygulama yapıyorum, yazılı ya da sözlü sınav nadiren not kaygısı içermeyecek şekilde derslerde bahsettiğim kavramları hatırlatmak ve tekrar üzerine konuşmak için yapıyorum” (2. Öğretmen).

Öğretmenlerin %40’ı soruyu olumsuz cevaplandırmıştır. %20’si olumsuz değerlendirmesine rağmen yapmak istediğini ve zaman ayıramadığını şu şekilde cümleye dökmüştür:

“Hayır yapmıyorum. Teorik konulara yer vermişsem bunun için çoktan seçmeli sınav yapmayı çok düşündüm ama yapmaya üşendim” (5. Öğretmen).

C- Yardımcı

Öğrencilerin araç ve gereçlerini derse düzenli getirilip getirilmediklerini kontrol ediyor musunuz? sorusuna ise öğretmenlerin %100’ü olumlu cevap vermiştir. %20’si de kısaca evet yanıtını vermiştir. Ek olarak bunu nasıl yaptıklarını da %40’ı şu şekilde belirlemiştir: Bulgular aşağıda sunulmuştur.

“Evet ediyorum bunun için her sınıftan bir öğrenci görevlendiriyorum” (1. Öğretmen).

“Evet ediyorum yoklama alırken artı eksi şeklinde değerlendirme yapıyorum” (3. Öğretmen).

Öğretmenlerin %60’ı ise bu uygulamanın gerekliliği hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Evet, dersimiz uygulamaya yönelik olduğu için malzeme takibi düzenli ders işleyişini etkilemekte. Takip edilmeli” (2. Öğretmen).

“Evet. Maalesef bunu yapmak zorundayız çünkü eğer kontrol etmezsek kimse hiçbir şekilde malzemesini getirmiyor. Bu kez dersi işlemek imkansızlaşıyor. Ve bunu not sisteminde ölçüt olarak belirliyoruz. Üzülerek itiraf etmeliyim ki öğrenciler araç ve gereçlerini derse düzenli getirmediğinde, temiz olmadıklarında onlarda not kaygısı yaratıyorum” (5. Öğretmen).

Gelecek ders ile ilgili araştırma ödevi veriyor musunuz? sorusuna öğretmenlerin %100’ü olumlu cevap vermiştir. %40’ı kısaca evet diyerek açıklama yapmıştır. %40’ı ise bunu öğrencilerden nasıl talep ettiklerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

“Bir sonraki ders araştırmaya dayalı bir konu ise ön bilgi verip konu hakkında fikir sahibi olarak gelmelerini talep ediyorum” (2. Öğretmen).

“Bazı konular için evet. Genellikle malzeme listesi veriyorum” (3. Öğretmen).

%20 ise bunun kendince gerekliliğini ve derse olan etkisini şöyle özetliyor:

“Evet veriyorum. Öğrencilerim merakla derse katılım sağlasınlar istiyorum. Ama henüz her hafta araştıran ve hazırlıklı gelen öğrenci görmedim. Bu çok üzücü ve daha dersin başında enerjimi düşürüyor” (5. Öğretmen).

Resim dersinde çalışma kağıtlarının kullanımına dikkat ediyor musunuz? sorusuna öğretmenlerin %100’ü olumlu cevap vermiştir. %20’si ise bunu neden yaptığının açıklamanın yanı sıra yaşadığı sorunlardan şöyle bahsetmiştir.

“Evet ediyorum kağıtların temizliği, kullanımı, gibi konularda değerlendirme unsurlarım arasında. Çoğu zaman derste kağıtları yırtılıyor değerlendirecek bir ürün kalmıyor dolayısıyla bu çok önemli değerlendirmede” (5. Öğretmen).

Öğrencilerin resim dersinde verileni anlama uygulama ve çözümlene yetilerini belirlemek için bir gözlem defteri kullanıyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin %40 olumlu cevap vermiştir. %20’si bunun gerekliliğine değinmiştir. Bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

“Evet, sınıf ve öğrenci takibi adına yardımcı oluyor” (2. Öğretmen).

“Evet. Her sınıf için ayrı ayrı oluşturduğum bir defterim var” (4. Öğretmen).

Öğretmenlerin %60 olumsuz cevap vermiştir. %20’si zaman kavramına dikkat çekerek yapmak istediğini şöyle belirtmiştir:

“Hayır kullanmıyorum. Çok isterdim vakit ayıramıyorum ama inşallah diğer dönem tutmaya çalışacağım” (5. Öğretmen).

Öğrencinin düzeyine göre farklı değerlendirme yöntemleri belirliyor musunuz? sorusuna öğretmenlerin %20’si olumlu cevap vermiştir. Bu cevapla bireysel eğitim programına dikkat çekerek gerekliliğini şöyle vurgulamıştır:

“Evet, düzey farklarının dışında sınıflarımızda BEP öğrencileri de mevcut, diğer öğrencilerle aynı değerlendirmeye tabii tutamayız.” (2. Öğretmen).

Öğretmenlerin %80’i olumsuz değerlendirerek gerekçelerini şöyle ifade etmişlerdir.

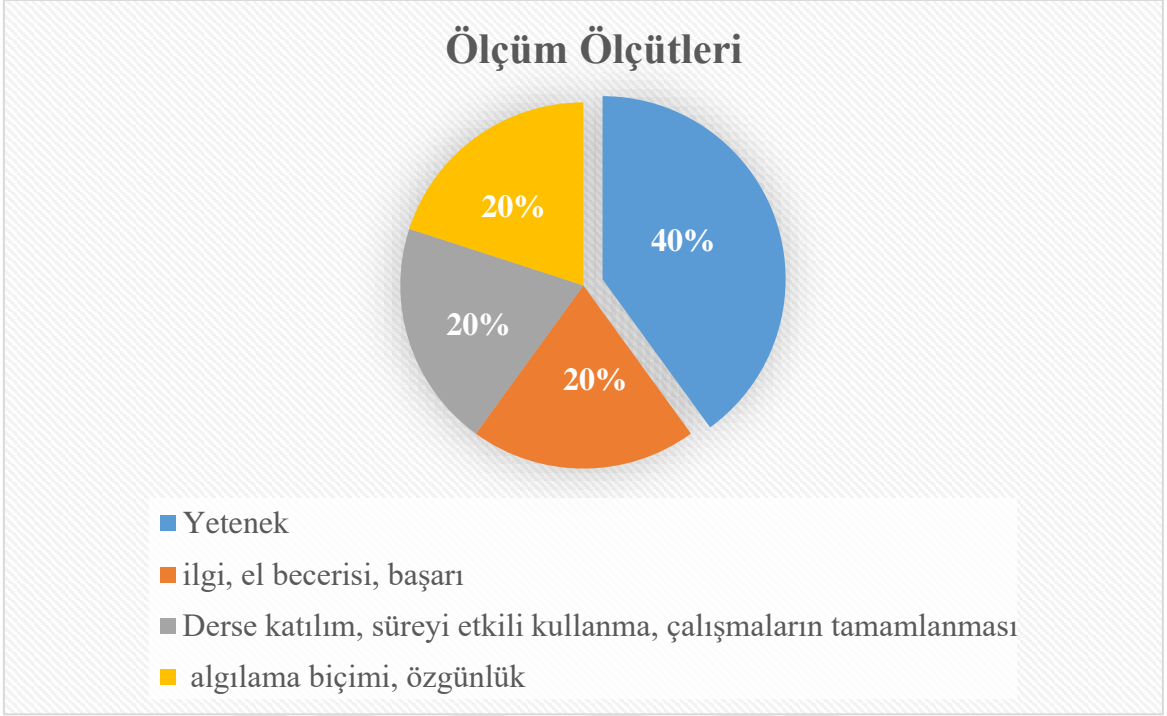
“Hayır, çünkü orta okulda görev yapıyorum gelişim düzeyleri aynı olduğu için kullandığım değerlendirmede aynı oluyor” (1. Öğretmen).

“Hayır. Tüm bu ölçekler için vakit bulamam. Adil olmadığını düşünüyorum sonuçta aynı sınıftalar aynı ölçütlere göre değerlendirme yapıyorum . BEP li öğrenciler hariç” (3. Öğretmen).

“Öğrenciler arasında ciddi algılama farklılıkları olmadığı sürece belirlemiyorum” (4. Öğretmen).

“Aslında her öğrenci için tek tek ayrı ayrı ölçüt belirlememiz gerekiyor. Çünkü ne kadar bir gibi görsek de onalar bir birlerinden çok farklı. Hazır bulunuşluk dönemleri kesinlikle fark ediyor ama ben onları bir gibi değerlendiriyorum. Açıkçası okuldan sonraki vakti kendime ve aileme ayırmak istiyorum. Ama farklı bulduğum öğrencileri biraz not verirken kayırıyorum böylelikle bunu dengelemeye çalışıyorum” (5. Öğretmen).

Öğretmenler görsel sanat eğitimi dersinde yaptıkları değerlendirmede neyi ölçmeyi amaçlıyorlar?.

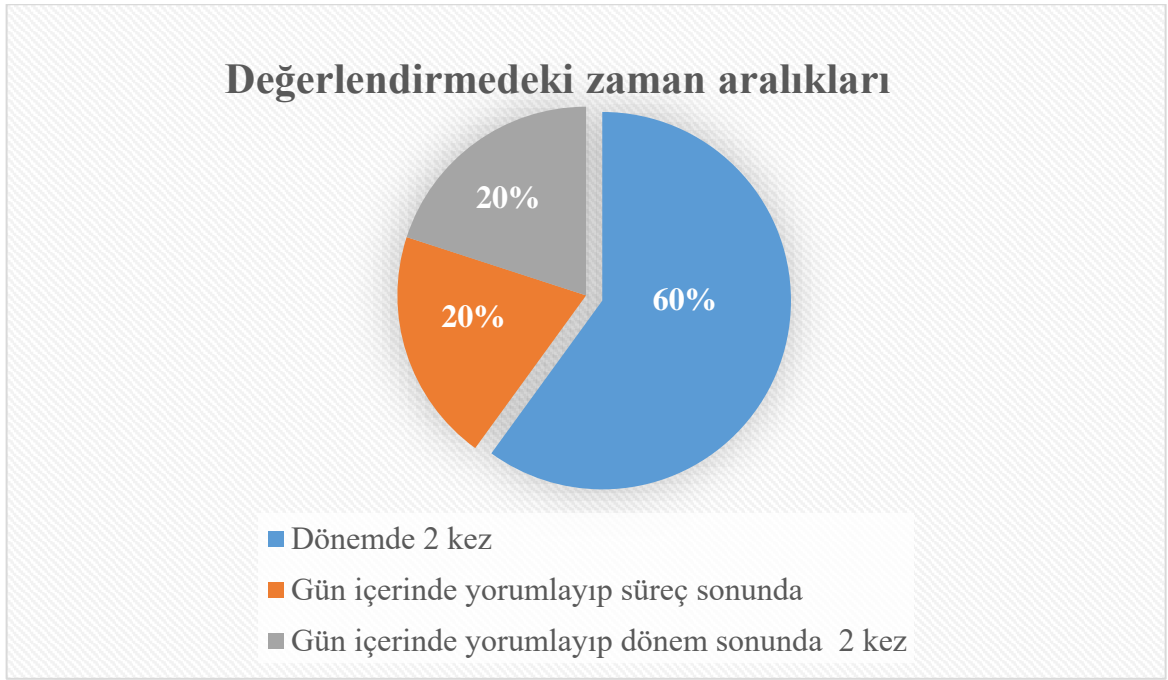
Şekil 5. Yaptığınız değerlendirmede neyi ölçmeyi amaçlıyorsunuz?

Şekil 5’de belirtilen yaptığınız değerlendirmede neyi ölçmeyi amaçlıyorsunuz? Sorusunda yapılan incelemelere göre %40’ının dışında her birinin hemen hemen farklı şeyleri ölçmeyi amaçladığı saptanmıştır.

Öğretmenlerin %20’si değerlendirme de alanın yapısal değişikliğine dair ipucu veren cevabında sanatın öznel yönleri nedeniyle beğenilerin kişilere hatta kendi ruh haline göre bile farklılık gösterdiğini şu şekilde ifade etmiştir:

“Bu çok kişisel bir durum. Bazen ruh haline göre bile değişkenlik gösteriyor. Aslında her seferinde farklı şeyler değerlendiriyorum. Öğrencimde ne eksikse özellikle sonraki aşamada onu değerlendiriyorum” (5. Öğretmen).

Öğretmenler değerlendirmeyi hangi zaman aralıklarında tekrarlıyor?.

Şekil 6. Hangi aralıklarla değerlendirme yapıyorsunuz?

Şekil 6’da belirtilen “Hangi zaman aralıklarında değerlendirme yapıyorsunuz?” sorusunda tüm öğretmenler farklı cevaplar vermiştir. Öğretmenlerin %80’i genel anlamda iki kez değerlendirme yaptığını ifade etmiştir. %20’si iki kez değerlendirmenin yanı sıra katılım notu verdiğini de şöyle ifade ediyor:

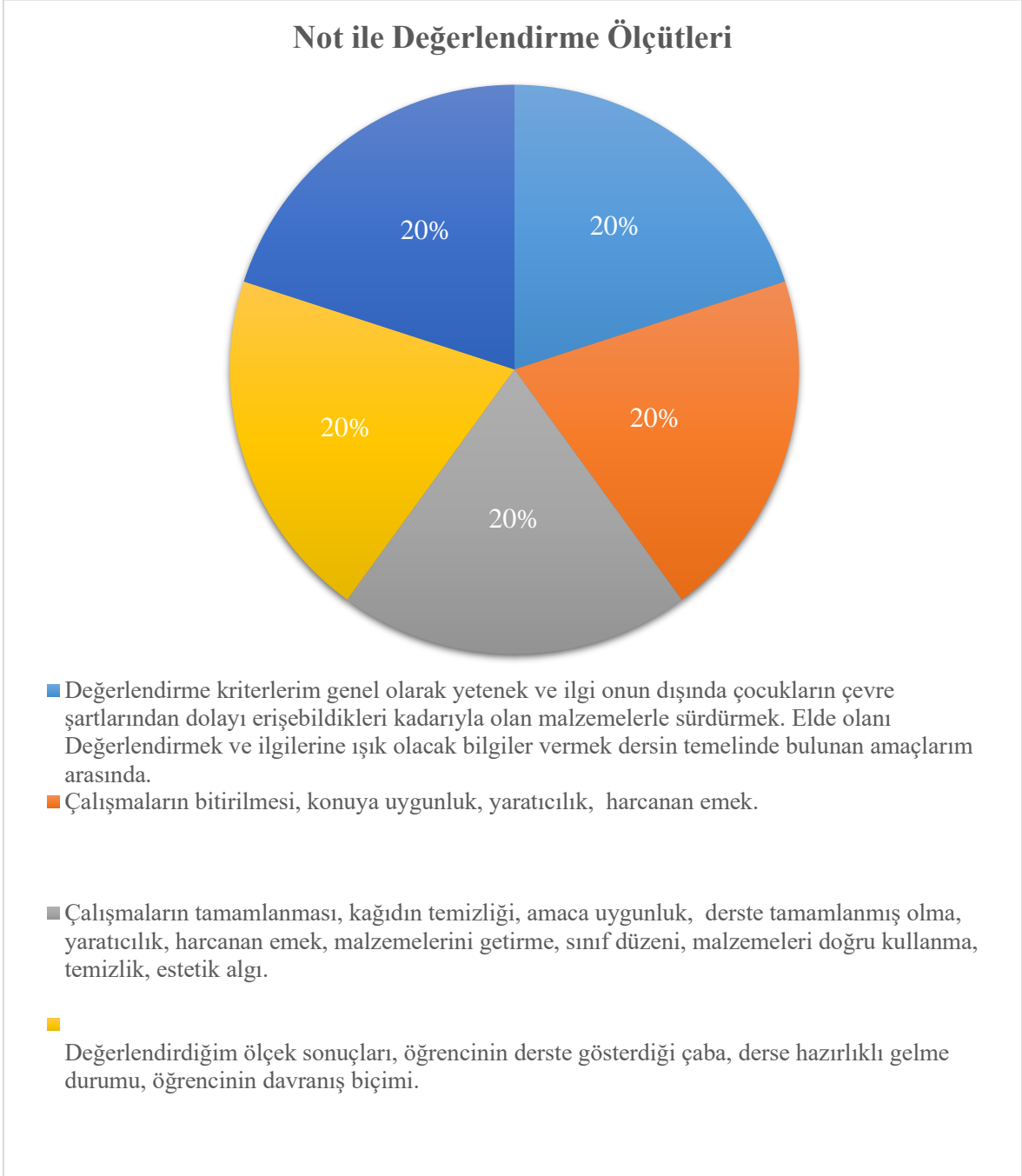
“Okul geneli sınav haftası oluyor diğer hocalarla beraber not girme döneminde iki kez değerlendirme yapıyorum. Ayrıca gözlemlerime göre de bu süreçte ders etkinliğine katılım notu veriyorum” (5. Öğretmen).

Öğretmenlerin %40’ı gün içerisinde değerlendirmeye ilişkin görüşlerini şöyle belirtmiştir:

“Çalışmaları gün içerisinde yorumlayıp genel not değerlendirmelerini süreç sonunda yapıyorum” (2. Öğretmen).

“Her ders sonunda kısa kısa değerlendirmeler yapmaya çalışıyorum. Bunun dışında öğrencinin genel durumu içinde her dönemde iki kez olmak üzere değerlendirme yapıyorum” (4. Öğretmen).

Öğretmenlerin görsel sanat eğitimi dersinde not verme ölçütleri nelerdir?

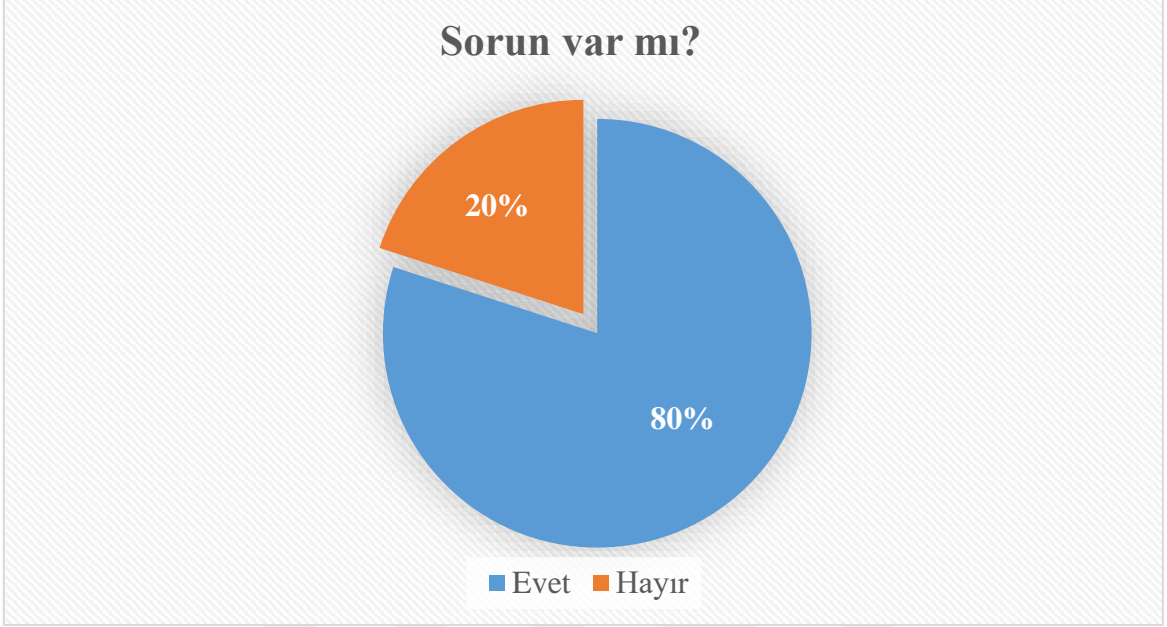
Şekil 7. Değerlendirme ölçütleriniz nelerdir? Açıklayınız.

Şekil 7’de belirtilen “Değerlendirme ölçütleriniz nelerdir, açıklayınız?” sorusunda öğretmenlerin ortak belirginleşen pek fazla cevabı yoktur. Yetenek, ilgi, amaca uygunluk, temizlik, derse hazırlıklı gelme gibi cevaplar bir ikisiyle örtüşse de bu konuda bir fikir birliğinden bahsedilemez. Aynı bölgede bir sınıfta başarısız not ile değerlendirilen bir öğrenci başka öğretmenin ölçütlerine uygunluk gösterirse dersi başarı ile tamamlayabilecektir. Akademik başarının ölçümünün güvenilirliği yerle bir olmaktadır.

Not ile değerlendirme süreci sadece görsel sanatlar dersi ile sınırlı değildir. Tüm bu değerlendirme sonuçları öğrencinin genel başarısını etkilemektedir. Değerlendirme ölçütleri

arasında oluşan farklılıklar şüphesiz ki doğrudan öğrencinin hayatını olumsuz yönde etkileyecektir. Bulgulara Şekil 7’de yer verilmiştir.

Öğretmenler görsel sanat eğitimi dersinde değerlendirme sürecinde sorun veya sorunlarla karşılaşılıyor mu?.

Şekil 8. Değerlendirme sürecinde sorun veya sorunlarla karşılaşılıyor musunuz?

Şekil 8’de belirtilen “Değerlendirme sürecinde sorun veya sorunlarla karşılaşılıyor musunuz?” sorusuna öğretmenlerin %20’si bir sorun ile henüz karşılaşmadığını belirtirken. %80’i sorun ve sorunlarla karşılaştıklarını beyan etmişlerdir. Bulgulara aşağıda yer verilmiştir.

“Henüz böyle bir sorunla karşılaşmadım” (1. Öğretmen).

“Not kaygısı, veli talepleri, idare baskısı” (2. Öğretmen).

“Çok fazla uğultu oluyor tüm bu kargaşada not veriyorum. Dahası notlarıma idarenin yaptırımları oluyor. Açıkçası atamalarımız o kadar zor ki korkar olduk idareden. Ufacık bir ima bile yeterli okuyor. Okulumuzdaki ileri gelen veliler öğrencilerinin notunu resmen istemeye geliyorlar hal böyle olunca bende saldım kimseyi bırakmıyorum kafama göre geçiriyorum. Her yıl çok daha farklı sergiler açmam isteniliyor ama imkanlar kısıtlanıyor. Notla da korkutamayınca öğrenciyi yönlendirmekte zorluk yaşıyorum. Birde okulun bahçe düzenlemesine kadar görsel algı gerektiren her iş bana veriliyor. Tüm bunlarla beraber dersimi düzenli yapamıyorum” (3. Öğretmen).

“Ders saatinin yetersizliğinden kaynaklı aksilikler yaşayabiliyorum” (4. Öğretmen).

“İdarenin çok fazla yaptırımını oluyor. İşte tanıdığımın çocuğu varsa o öğrenciye düşük not verme gibi bir şansım yok zaten. Yine aynı şekilde protokol çocukları da yüksek notla değerlendiriliyor. Zaten sistem müdürümüzde var bize sormadan bile değiştirebiliyorlar notları. Sonra bir haber veriyor oda canı isterse. Çok ayak işi veriliyor. Görsel sanatlar dersi idari anlamda önemsiz bir ders gibi değerlendiriliyor. Sanki ders boş çocukların başına bir şey gelmesin diye sınıfta duruyormuşuz gibi, bir bakış açıları var. Sene sonu gelince sergi diye tutturuluyor. Sergi açılışında ise sanki çok desteklemiş gibi gururla öğrencilerimle yaptığım emeklerden kendilerine pay çıkararak prim yapıyorlar. Sergi haftası herkes sanat aşığı. Yaptığımız iş çok ulvi. Sonraki hafta benim dersimi alıp boş ders gibi etkinlik yapmak ya da çocuklara test çözdürmek istiyorlar. Paranoyak oldum bu ikiyüzlülüğten dolayı. Ve evet sürekli sorunlarla karşılaşıyoruz” (5. Öğretmen).

Öğretmenlerin görsel sanat eğitimi dersinde değerlendirme konusundaki fikir ve önerileri nelerdir?.

Değerlendirme konusunda bir öğretmen olarak sizin önerileriniz nelerdir sorusuna öğretmenlerin değerlendirmeye ilişkin görüşleri farklılık göstermektedir. Bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

“Bölgenin ve çevrenin göz önünde bulundurularak yapılmasının doğru olduğunu düşünüyorum” (1. Öğretmen).

“TEOG, vb. sınavlar çocukları not kaygısıyla bir takım işler yapmaya sürüklüyor, dersi ders olarak değil ortalamaya dâhil olacak bir not aracı olarak görebiliyorlar, sınav sistemi ve eğitim şekliyle ilgili ciddi düzenlemeler resim, müzik, beden dersi gibi dersleri ve beraberindeki öğretmenleri bu anlamda rahatlatacaktır “ (2. Öğretmen).

“Değerlendirme yapılmasın. Bize de külfet öğrenciye de. Zaten değerlendirmemize dışarıdan müdahale var. Eğlenerek dersimizi işleyelim. Hepsini de geçirelim yazık öğrencilere adaletli olalım” (3. Öğretmen).

“Değerlendirme sürecinde her öğrencinin gelişim süreci mutlaka göz önünde bulundurulmalı ve bireysel değerlendirme yapılmalı” (4. Öğretmen).

“Ben çocuklara çok üzülüyorum. Elimden geldikçe yüksek not veriyorum. Maalesef bazı öğrenciler hayata bir sıfır önden başlıyor. Bu öğrencilerinin notlarının kaygısı veliye değil okul idarelerine düşüyor dolayısıyla sağlıklı bir değerlendirme ortamı olmuyor. Onları eşitlemek adına diğer öğrencilere de not verdiğimizde aslında değerlendirmeden bahsedemez oluyoruz. Eğitim sistemimizde çok fazla açıklıklar var hakkımızı bile arayamıyoruz. Giderek silikleşip rengimizi solduruyoruz. Bu karmaşık düzen içinde aklımız kalmadı ki öneri verelim göze batmadan dönemi bitirmek en büyük gayem” (5. Öğretmen).

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç ve Öneriler

Tartışma, sonuç ve öneriler bölümünde araştırma sonuçlarının genel özetine ve sonuçlardan yola çıkılarak önerilere yer verilmiştir.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin değerlendirmeye ilişkin düşüncelerinin ve tamamlayıcı değerlendirmeye ilişkin beceri yeterlilik düzeylerinin belirlenmesine çalışıldığı bu araştırmadan çıkan bulgular aşağıda sunulmuştur.

Nicel Verilere İlişkin Sonuçlar

Görsel sanat öğretmenleri ürün dosyalarının değerlendirilmesi esnasında çok zaman harcar. Anket maddesi bulgulara göre bize tüm öğretmenlerin zaman konusundaki sıkıntılarını kanıtlar niteliktedir.

Kadın ve erkek öğretmenlerin ilerleme dosyası, başarı değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarlarını kullanabilme yeterlik maddelerine ilişkin görüşlerinde farklılaşma olmadığını göstermektedir.

EF mezunu öğretmenlerine göre uygulanan ankette ki bazı bulgular oldukça dikkat çekmiştir. Formasyon eğitimine göre ölçme – değerlendirme derslerini sıkıştırılmadan, yayarak ve geniş zamanda öğrenim görmüş EF öğretmenlerinin bazı durumlarda ölçme ve değerlendirme hususunda sorunlar yaşadığı ve uzman yardımına ihtiyaç duyduğu saptanmıştır. Bu durumlar şöyle sıralanabilir;

1. Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlamak.
2. Performansların değerlendirilmesi.
3. Dereceli puanlama anahtarı hazırlamak.

Bu durumların yanı sıra EF mezunu öğretmenlerin programda bulunan kazanımların değerlendirilmesinde zorlandığı saptanmıştır.

GSF mezunlarının almış oldukları formasyon eğitiminin ölçme ve değerlendirme tüm basamaklarında sorunlar yaşadığı ve uzman yardımına ihtiyaç duyduğu saptanmıştır. Bir yarı yıl veya bir yıllık dönemde alınan formasyon eğitim dersleriyle GSF mezunu öğrenciler öğretmen olabilmektedir. Öğreniminin ilk basamağı sanat sonraki basamağı eğitim olan bu öğretmenler sanat eğitimini kısa sürede içselleştirememektedir. Dolayısıyla eğitim derslerini

hatırlamakta ve uygulamakta EF mezunu adaylarına nazaran daha çok zorlanmaktadır. EF ve GSF mezunu öğretmenlerin arasında oluşan sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme ki bu yaklaşım ve uygulama farklılıkları öğrencilere fırsat eşitliğince imkan sağlayamayacaktır. Yani EF ve GSF mezunu öğretmenler aynı konuda farklı ölçme değerlendirme yaparak öğrencileri ikilemde bırakabileceklerdir.

Mojavezi ve Tamiz (2012), İran'da gerçekleşen araştırmada öğretmen öz yeterliliği ile öğrencilerin motivasyonu arasındaki ilişki ve başarıya olan etkisi derinlemesine incelenmiştir. Anketle toplanan veriler analiz edildiğinde öğretmen öz-yeterliliği ile öğrenci motivasyonu arasında olumlu bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin öz-yeterlilik düzeyi arttıkça, öğrencilerin başarıları da artmıştır. Bu anlamlı fark öz-yeterliliğin başarıya olan etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Başarılı bir deneyim oluşturmak için yeterli fırsatı olmayan öz yeterlik seviyesi düşük öğretmenler için olumlu modelleme ve sözel teşvike başarıya ulaşılacağı önerisine yer verilmiştir.

Baker ve Astell (2016), genel olarak Tanzanya'daki ilköğretim okulları öğretmenlerinin görsel sanat uygulamalarında yaşadığı karmaşa gözler önüne sermiştir. Mercek altına alınan konulardaki en büyük eksiklik müfredat ve okullardadır. Ayrıca öğretmenlerin üniversitede aldıkları eğitimin yeterliliğine dikkat çekerek iyi eğitim almış öğretmenlerin daha başarılı olduğu saptanmıştır. Bulgulardan yola çıkılarak önerilerde bulunulmuştur. Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin teşvik edilmesi ve eksiklerinin giderilmesi için destek olunması gerektiği savunulmuştur. Bu öneriler özünde araştırmamızdaki bulgu ve önerilerle örtüşmektedir.

1 ile 5 yıllık meslek tecrübesine sahip görsel sanat öğretmenlerinin 11 ve üzeri yıllık meslek tecrübesine sahip öğretmenlere nazaran;

- Performans görevlerini programda belirtilen kazanıma uygun olarak seçebildiği,
- Performans değerlendirmeyi sınıf/atölye içerisinde etkili bir şekilde kullanabildiği,
- Dereceli puanlama anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Buna göre yıllar sonra ölçme ve değerlendirme konusunun zamanla unutulabileceği ya da önemsizleşebileceği saptanmıştır.

Fenwick ve Parsons (2009), çalışmalarında öğrencilerin öz bilgi birikimi öğretmenlerin değerlendirmeleri için anlamlı fırsatlar oluşturabileceğine dair bulgular

sunmuştur. Bu araştırmadaki bulgularla bu sonuç örtüşmektedir. Öğretmenler değerlendirme yaparken öğrencilerin önceki öğrenmeleri ve öz yeterliliklerini de dikkate aldıklarına dair bulgular saptanmıştır.

Nitel Verilere İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin görsel sanatlar dersinde yazılı/ sözlü değerlendirme yönteminin büyük çoğunluğunca uygulanmadığı çoğunun öğrenci ürün dosyasını değerlendirdiği saptanmıştır.

“Öğretmenler ölçme ve değerlendirmeyi nasıl yapıyorsunuz?” sorusuna şu şekilde cevap vermiştir;

%20’si görsel sanatlar dersi değerlendirmesinde bireysel ölçütler belirlediğini ve çeşitli değerlendirme yöntemlerine de yer verdiğini açıklarken,

%40’ı e okul sistemindeki değerlendirme tercihlerine göre not ile değerlendirdiklerini ifade etmiştir.

% 60 ise öğrenimin değerlendirilmesi hakkındaki fikirlerini belirtmişlerdir.

Bu soru ile öğretmenlerin çoğunluğunun “Ölçme değerlendirmeyi nasıl yapıyorsunuz?” sorusunu yanlış anladığını, ölçme ve değerlendirme hakkında ne düşünüyorsunuz? sorusunun yanıt niteliğini taşıyan çoğunluk cevabını görmekteyiz. Belki de bu yanlış anlayış bir problemi altında barındırabilir. Gelecek çalışmalarda bu hususta çalışmalar yapılabilir.

Öğretmenlerin %60’ı her çalışma sonrasında öğrenci ürünlerini not ile değerlendirmediklerini ifade edilmiştir. Fakat çoğunluk her çalışma sonrasında not ile değerlendirmeye olumlu yaklaşmıştır. Her dersin sonunda öğrencilerinin ürün dosyasını inceleyip not verdiğini belirten öğretmenler ise değerlendirmede zamanın yetersizliği üzerinde durmuştur.

Bulgulara göre öğretmenlerin %100’ü öğrencinin sanat uygulamalarında, duygularını gerece aktarmasındaki özgünlüğe- yaratıcılığa ve sanatsal bütünlüğe baktıklarını ve bunu önemli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Dosya değerlendirmesinde öğrenci çalışmalarına not verirken, bir derecelendirme ölçeği kullanmayı olumlu değerlendiren çoğunluktaki öğretmenler, yapılan çalışmanın özelliklerini göz önünde bulundurduklarını, öğrencilerin yaşlarını ve dönem özelliklerini dikkate alarak derecelendirme ölçeği kullandıklarını ifade etmişlerdir. Olumsuz değerlendiren

öğretmenler ise okul yönetiminin görsel sanatlar dersinde derecelendirme ölçeği konusunda ısrarcı olduğunu belirterek kendisinin kullanmadığını ama derecelendirme ölçeğini mantıklı bir ölçek olarak değerlendirdiğini açıkça belirtilmiştir. Olumlu değerlendirme yapanların %20'si branş öğretmenlerinin bir araya gelerek ölçek oluşturduğunu ve bunu uyguladıklarını belirtmiştir. Zümre toplantılarının saha içindeki önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Yıl içinde yapılan zümre toplantısı ve zümrelerin oluşturduğu sosyal medya iletişim ağları öğretmenlerin birbiri ile iletişime geçmesini kolaylaştırmıştır. Böylece yaşadıkları sıkıntıları birbirleriyle paylaşarak çözüme ulaştırdıkları gözlemlenmiştir.

Ölçek hazırlamayan ve zümre kararlarınca oluşturulan ölçeğe uymayan öğretmenler öznelliğe düştüğünden ve sınıf yönetiminde yaşadığı problemlere göre not ile puanlandırma yaptığını açıkça ifade etmiştir.

Araştırma bulguları incelendiğinde görsel sanat öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yaparken öznelliğe düştüğü saptanmıştır. Görsel sanatlar dersinde değerlendirme diğer disiplinlere göre not verme takdirinin dışına taşmakta ve beraberinde karmaşaya ve tartışmalara sebep olmaktadır. Bunun nedeni sanatın doğasının özgür bir ruha sahip olmasıdır. Bu sonuç ölçme ve değerlendirmeye dikkat çekiyor ve niteliğinin yokluğundan, arttırılmasının öneminden bahsediyor. Dolayısı ile bizlere görsel sanat eğitiminde ölçme değerlendirmeyi gerekli kılıyor.

Mamur (2011), öğretmen adayları ölçme değerlendirme işlemlerinde sıkıntı çekebileceklerini ve ölçme değerlendirmeye ilişkin sınırlı bilgilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu kaygısı araştırmadaki öğretmenlerden alınan sonuçlarla örtüşmektedir. İlgili alan yazın incelemesi yapıldığında ve bu araştırmada ortaya çıkan veriler ölçme- değerlendirmede oluşan sıkıntıların kökeninin lisans eğitimindeki ölçme ve değerlendirme dersinin yetersizliğinden olduğunu ortaya koymuştur. Lisans eğitiminden sonra sahaya dağılan öğretmenlerin araştırmamız sonucunda da ölçme ve değerlendirme eğitiminin temelini sıkıntılı olduğu gözlemlenmiştir. Öyle ki öğretmenlerin %20'si ise ölçütleri belirlemedeki olumlu cevabında öznelliğe yer vermiştir. Cevaba göre istediğim zaman istediğim şeyi yaparım ifadesi güçlü bir çıkarımdır. Görsel sanatlar dersinde değerlendirme konusundaki keyfiliği açıkça ortaya sermektedir. Sahada bulunan öğretmenlerin keyfi tavırlarının standartlaştırılması değerlendirmedeki güvenilirliği oldukça aşağılara çekmektedir. İsteddiği gibi ölçütler belirleyip öğrenciyi not ile değerlendiren öğretmenler kendi ölçütüne uymayan öğrenciyi not ile etiketlendirmektedirler. Bu durumda oluşabilecek tabloda aynı bölgede bir sınıfta başarısız not ile değerlendirilen bir öğrenci başka bir öğretmenin

ölçütüne uygunluk gösterirse dersi başarı ile tamamlayabilecektir. Akademik başarının ölçümünün güvenilirliği yerle bir olmaktadır.

Katılım sağlayan öğretmenlerin tamamı her çalışma için ayrıca değerlendirme kıstası belirlediklerini ve öğrencinin sanat uygulamalarında, duygularını gerece aktarmadaki özgünlüğe-yaratıcılığa ve sanatsal bütünlüğe dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin çoğunun yardımcı değerlendirme kıstaslarına göre de değerlendirme yaptığı görülmüştür. Görüşmeye katılım sağlayan öğretmenlerin tamamının öğrencilerin araç ve gereçlerini derse düzenli getirilip getirilmediklerini kontrol ettikleri ve gelecek ders ile ilgili araştırma ödevi verdiği saptanmıştır.

Öğrencilerin resim dersinde verileni anlama uygulama ve çözümlene yetilerini takip etmek ve belirlemek için öğretmenlerin çoğunun gözlem defteri kullanmadığı görülmüştür.

Görsel sanat öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme hususunda fikir birliğinde olmadığı ve her birinin hemen hemen farklı şeyleri ölçmeyi amaçladığı saptanmıştır. Böyle durumlarda öğrenci kendi hayal dünyasını ve duygularını ifade etmek yerine öğretmenin ölçütlerine göre eserler ortaya koyabilmektedir. Eğer öğretmen kendi beğenisine göre not veriyorsa orada ölçme ve değerlendirme den bahsedilemez. Sanat öğretmenlerinin, sanatın tüm boyutlarını ölçebilecek değerlendirme sınırlarına ihtiyacı vardır.

Her öğretmen ektiğini biçmek ister. Bu çalışmada öğretmenlerin hemen hemen tamamının birbirinden farklı değerlendirme ölçütleri olduğu saptanmıştır. Mamur, (2011), öğretmen adayları sanatın doğası nedeniyle beğenilerinin kişiselliği belirtmiştir. Bu sonuç araştırmanın verileriyle de örtüşmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun öğrencinin düzeyine göre farklı değerlendirme yöntemlerini belirlemediklerini açıkça belirtmişlerdir. Eğitim öğretimin uygulanma sürecinde ölçme- değerlendirmeye dönük etkinliklere öğretmenlerin vakit ayırmadığı, özellikle özel okullarda velilerin görsel sanatlar dersine, öğretmen notuna etki ettiği saptanmıştır.

Görsel sanat eğitiminde mutlak bir doğrunun olmaması ve kişisel beğenilerin değişiklik göstermesi ile ilişkilendirilebilir. Ölçme - değerlendirme konusunda bireysel, yorumsal ve sezgisel içerikten ötürü kapsamlı bir değerlendirme yapılamamaktadır. Oysa not ile değerlendirilen öğrencilerin başarı standartlarının açıkça ortaya konulması gerekmektedir. Katılım sağlayan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun değerlendirme sürecinde sorun yaşadığı saptanmıştır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrenci çalışmalarını her derste değil süreç

sonunda değerlendirdiklerini açıkça ifade etmişlerdir. Araştırma verilerince öğretmenlerin çoğunluğunun dönemde iki kez değerlendirme yaptığı saptanmıştır.

Öğretmenlerin tamamı değerlendirme konusunda önerilerde bulunmuştur. Bu önerilere bulgular bölümünde alıntılarda yer verilmiştir.

Garvis ve Pendergast (2010), Avustralya'daki bazı öğretmenler kendi yetersiz becerilerine, tekniklerine ve pedagojik bilgisine işaret etmiş ve böylece sanatı öğrenme öğretme yeteneklerini sorgulamışlardır. Çıkan sonuçlara göre sanat müfredatı alanındaki öğretmen adaylarının kapasitelerinin yeterli gelişmemesi sorunu gündeme getirilmiştir. Araştırmacılar Queensland okul müfredatındaki sanat eğitiminin yeri ve değeri belirsiz bir geleceğe sahip olduğundan şüphe yoktur diyerek sanat eğitimindeki eksikliklere dikkat çekmiş strateji geliştirmeye ihtiyacı olduğunu önemle savunmuştur. Bulgular sanat eğitiminde bir çok gerilimi vurgulamıştır. Politikacılar, okullar ve öğretmenler eğitimdeki konuların genel değerini öğrenmeye entegre sanat eğitimine değer veriyorsa sanat eğitimi için daha fazla destek sağlamalıdır genel çıkarımında bulunmuştur.

Öneriler

1. Görsel sanatlar öğretmenlerinin ürün seçki doyası kullanabilme öz yeterlik düzeylerinin belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilen bu çalışmada elde edilen bulgular dayanarak ileride yapılacak araştırmalar için şu önerilerde bulunmaktadır;
2. 2018-2019 eğitim öğretim yılında 2 saate çıkarılan ders sürelerinin belirlenen sıkıntıları giderip giderilmediği araştırılabilir. Hala zaman sıkıntısı yaşıyorsa öğretmenlerin önerileri ve ihtiyaçları belirlenmeye çalışılabilir. Yaşanan sıkıntıların eğitim kademelerine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılabilir. Vakıf ve devlet okulları karşılaştırılarak bu dersin süre sıkıntısına ilişkin farklı bulgular elde edilebileceği tahmin edilmektedir.
3. Kadın ve erkek öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda ortak bir problem yaşadığı saptanmıştır. Buna göre kadın ve erkek öğretmenlerin bu probleme karşı yaklaşımları incelenebilir.
4. EF'de verilen ölçme ve değerlendirme konulu dersin içeriği incelenerek tüm Türkiye'deki üniversitelerin ders içerikleri karşılaştırılabilir. Bunun yanı sıra belirlenen sorunların ders içeriklerinde yer alıp almadığı tespit edilebilir. Sorunlara ilişkin ders içeriğinde yapılması üzerine değişiklikler saptanarak yeni öneriler oluşturulabilir.

5. GSF öğrencileri formasyon eğitimlerini mezun olduktan sonra ya da son sınıfa ulaştıklarında değil de henüz birinci sınıfta iken alırlar ise içselleştirmede bu kadar problem yaşamayacakları düşünülmektedir. Bu düşünceye göre aldıkları eğitimle sanat eğitimi alırken eğitim hususunda farkındalıkları oluşacağı ön görülmektedir.
6. Sadece GSF mezunu öğretmenlerin görsel sanat eğitiminde fakültelerinden dolayı yaşadıkları sıkıntılar ilerleyen çalışmalarda belirlenebilir. GSF mezunu öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerle eksikler saptanarak, tamamlatabileceği düşünülmektedir.
7. Mesleki kıdeme ilişkin anlamlı bulgulardan yola çıkılarak, öğretmenlerin belirli aralıklarla hizmet içi eğitim ve yanı sıra denetimlerle ölçme ve değerlendirme hususunda bilgilerini taze tutabilecekleri düşünülmektedir.
8. E okul sisteminin kısıtlamasından ötürü yazılı / sözlü sınavı değerlendirme yöntemini kullanmak isteyip kullanamayan öğretmenlere yönelik sınavlarda hangi konularda ve nasıl sınav yapmak istedikleri sorularak araştırılabilir.
9. 2018-2019 eğitim öğretim yılında 2 saate çıkarılan görsel sanatlar dersinde de her ders sonrasında değerlendirme yapmayanların sayısı araştırılabilir ve bugün elde edilen sonuçlarla karşılaştırılabilir. Yanı sıra ders süresinde yaşanan sıkıntının 2 saate çıkmasıyla devam edip etmediği araştırılabilir.
10. Görsel sanat öğretmenlerinin özgünlük, yaratıcılık ve sanatsal bütünlük bilgilerine dair öz yeterlik seviyeleri belirlenebilir. Öz yeterlik seviyesi düşük olarak saptanırsa lisans eğitimindeki ders içerikleri incelenerek eksiklikleri belirleme hususunda önerilerde bulunulabilir.
11. Ülkemizdeki farklı illerde görsel sanat öğretmenlerinin oluşturduğu derecelendirme ölçekleri karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıkları incelenebilir. Derecelendirme ölçeği hususunda ortak bir ölçütün olmaması problemi araştırılarak sanatın doğası ile ilişkilendirilebilir. Görsel sanatlar dersi zümresinin verimliliği ve zümre hakkındaki öğretmen önerileri araştırılabilir.
12. Farklı evren ve örnekleme benzerliği incelenebilir.
13. Aynı konuda farklı evrende çalışma yapılarak bu araştırma ile karşılaştırılabilir.
14. Bulgular ve alanyazından çıkan kaniya göre öğrenci başarı notunun geçti-kaldı ya da başarılı-başarısız olarak değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu şekilde sanatın doğasına rağmen daha doğru bir ölçme değerlendirme yapılabileceği düşünülmektedir. Yanı sıra

öğrenci ve velilerde ki not kaygısı da giderilerek daha yaratıcı nesillerle ülkemizin kalkınmasına destek sağlana bileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, M. & Anıl, D. (2009). Sınıf öğretmenlerinin performans değerlendirme sürecindeki değerlendirme yöntemlerini kullanabilme yeterlilikleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(3), 354-363.
- Akdağ, G. (2011). *Fen ve teknoloji öğretmenlerinin ölçme- değerlendirmeye ilişkin yeterlilik algıları ve görüşleri Adıyaman ili örneği*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.295016)
- Al-Amri, M. (2011). Assessment techniques practiced in teaching art at Sultan Qaboos University in Oman. *International Journal of Education Through Art*, 7 (3), 267-282. doi:10.1386/eta.7.3.267_1.
- Alkaya, Y. (2007). Eğitim psikolojisi. M. E. Deniz (Ed.), *İnsancıl yaklaşım ve öğrenme* (1. baskı, ss. 341-377). Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Altinkurt, L. (2006). Üniversitelerdeki güzel sanatlar eğitim programları giriş sınavı sonuçlarının değerlendirilmesi (Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi örneği). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 227-238.
- Araz, Z.S. (2013). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerin fen ve teknoloji okuryazarlık düzeyleri ile eleştirel düşünme düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 348012)
- Arnheim, R. (2005). *Görsel düşünme* (R. Ögdül, çev. ed.). İstanbul: Metis Yayıncılık .
- Artut, K.(2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (1. basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atılğan, H. (Ed.), (2007). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (2. baskı). Ankara: Anı Yayınları.
- Ayaydın, A. (2004). İlköğretim görsel sanatlar (resim-iş) eğitiminde değerlendirme sorunu. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 27-39.
- Ayaydın, A. (2010). Desen eğitiminde ölçme ve değerlendirme üzerine bir araştırma. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 159-172.
- Aykul, A. (2006). Günümüzde görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 33-42.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş S., & Bıçak, B. (2006). *Geleneksel- alternatif ölçme ve değerlendirme öğretmen el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Baker, W.J., & Astell, S. (2016). Visual arts education, teacher choice, accountability and curricula in Tasmanian K-6 primary schools. Retrieved from https://aare.edu.au/data/2015_Conference/Full_papers/42_William_Baker.pdf
- Başol, G. (2015). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bayraktar, A., & Aslan, C. (2016). Dereceli puanlama anahtarı kullanan öğrencilerin başarıları üzerine bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4 (4), 504-517.
- Bıçak, B. (2008). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. S. Erkan & M. Gömleksiz (Ed.), *Performans değerlendirme* (1. baskı, ss. 198-223). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bilen, M. (2002). *Plandan uygulamaya öğretim* (6. basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bilgin, F.K. (2010). *Sanat tarihi öğretiminin ışığında sanat eğitimi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 261971)
- Bloom, B.S., Hastings, J.T., & Madaus, G.F. (1971). *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*. New York: Mc Grow Hill Book Co.
- Boğa, A. (1988). Sanat eğitiminde değerlendirme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 171-176.
- Borden, S. S. (2008). *Rubrics as an Assessment and evaluation tool for art education*. (Unpublished master's dissertation). California State University, Long Beach, USA.
- Boydaş, N.(2004). *Sanat eleştirisine giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Bruning, R.H., Schraw, G.J. & Norby, M.M. (2014). *Bilişsel psikoloji ve öğretim* (Z.N. Ersözülü & R. Ülker çev. ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Buyurgan, S. & Buyurgan, U. (2007a). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Feryal Yayıncılık.
- Buyurgan, S. & Buyurgan, U. (2007b). *Eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle* (2. basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Buyurgan, S. & Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J.W.(2014). *Education research planning conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*, Newyork: Pearson Education Publications.
- Cüceloğlu, D. & Erdoğan, İ. (2013). *Öğretmen olmak* (2. basım). İstanbul: Neşe Basım Yayın.

- Çepni, S. (2008). Ölçme ve değerlendirme. E. Karip (Ed.), *Performansların değerlendirilmesi* (3. baskı, ss. 195-241). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çepni, S., Yılmaz, A. & Semerci, Ç. (2008). Ölçme ve değerlendirme. E. Karip (Ed.), *Performansların değerlendirilmesi, ölçme ve değerlendirmede testler, eğitimde ölçme ve değerlendirme* (3. baskı, ss. 195-241, 115-194, 1-15). Ankara: Pegem Akademi.
- Çetin, B. (2008). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. S. Erkan & M. Gömlüksiz (Ed.), *Bilişsel alan davranışlarının ölçülmesi* (1. baskı, ss. 71-141). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2007). *Öğretimde planlama ve değerlendirme öğretme sanatı* (11. basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dilmaç, O. (2013). The competences of visual arts teachers in using performance evaluation methods: The case of Turkey. A. Karpati and E. Gaul. (Eds.), *From child art to visual language of youth*. pp. 101-116. Intellect, The University of Chicago Press, UK.
- Doğan, H. (1997). *Eğitimde program ve öğretim tasarımı*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Doğan, N. (2007). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. H. Atılğan (Ed.), *Ölçme araçlarını sınıflama çabaları, yazılı yoklamalar, sözlü sınavlar, kısa yanıtli sınavlar, çoktan seçmeli testler* (2. baskı, ss. 120-144, 145-168, 169-188, 190-202, 224-268). Ankara: Anı Yayınları.
- Doğan, Y. (2006). *Sosyal bilgiler dersinde çağdaş bilginin ediniminin ve kullanımını etkileyen faktörlerin analizi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.187758)
- Eisner, E.W., Ecker, W.D. (1966). What is art education? readings in art education. London: Blaisdell Publishing Co.
- Ertürk, M. (2011). *Çok II kademe görsel sanatlar eğitimi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye.
- Etike, S. (1995). *Sanat eğitimi yazıları*. İstanbul: İlke Yayıncılık.
- Eyüboğlu, B.R. (1998). *Resme başlarken*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Farago, F. (2006). *Sanat* (Ö. Doğan çev. ed.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Fenwick, T.J., & Parsons, J. (2009). *The art of evaluation: a resource for educators and trainers* (2. edition). Toronto: Thompson Educational Publishing.
- Garvis, S., & Pendergast, D. (2010). Does art education have a future in Australia against

- literacy and numeracy?. *International Journal of Arts in Society*, 5 (2), 111-120.
doi:10.18848/1833- 1866
- Gatto, J.T. (2018). *Eğitim bir kitle imha silahı: zorunlu eğitimin karanlık dđnyasında bir yolculuk* (M.A. Özkan, çev. ed.). İstanbul: Edam Yayınları.
- Gökaydın, N.(2002). *Temel sanat eğitimi: sanat eğitimi öğretilimi sistemi ve bilgi kapsamı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Gürtuna, S.(2004). *Çocuk ve sanat eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- İşman, A. (1998). *Türk eğitim sisteminde ölçme ve değerlendirme*. Sakarya: Değişim Yayıncılık.
- Johnson, K.E.(1996). Portfolio assessment in second language teacher education. *TSEOL Journal*, 6 (2), 11-14.
- Kan, A. (2007a). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. H. Atılğan (Ed.), *Ölçmenin temel kavramları, ödev ve projeler* (2. baskı, ss. 2-22, 270-292). Ankara: Anı Yayınları.
- Kan, A. (2007b). Portfolyo değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 133-144.
- Karaca, E. (2008). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. S. Erkan & M. Gömleksiz (Ed.), *Ölçme değerlendirmede temel kavramlar* (1. baskı, ss. 2-35). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemi* (13. basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kırışoğlu, O. T (2009a). *Sanat kültür yaratıcılık görsel sanatlar ve kültür eğitimi öğretilimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kırışoğlu, O. T (2009b). *Sanatta eğitim; görmek anlamak yaratmak* (2. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kırışoğlu, O.T. & Stocroki, M. (1997). *İlköğretim sanat öğretilimi*. Ankara: YÖK/ Dünya Bankası MEGEP.
- Kırışoğlu, O.T.(2002). *Sanatta eğitim ve görmek, öğrenmek*. Ankara : Pegem Yayıncılık.
- Kutlu, Ö., Doğan, C.D. & Karakaya, İ. (2014). *Ölçme ve değerlendirme performans ve portfolyoya dayalı durum belirleme* (4. baskı).Ankara: Pegem Akademi.
- Kutlu, Ö., Doğan, C.D. & Karakaya, İ. (2017). *Ölçme ve değerlendirme performans ve portfolyoya dayalı durum belirleme* (5. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Kuzgun, Y.(2005). Akademik benlik kavramı ölçeği el kitabı. Y. Kuzgun & F. Bacanlı (Ed.), *Akademik benlik kavramı ölçeği* (3. baskı, ss. 1-22). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Linn, R. L. & Gronlund, N. (2000). *Measurement and assessment in teaching*. (Eds.), K.M. Davis. Londra: Prentice-Hall International.
- Lowenfeld, V. (1987). *Creative and mental growth* (8 edition). New Jersey: Prentice Hall.
- Mamur, N. (2011). Görsel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının alanlarına yönelik ölçme ve değerlendirme araç ve yaklaşımlarına ilişkin yeterlikleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Yaz*, 9(3), 597-626.
- Mamur, N. (2002). *Çok alanlı sanat eğitiminde ölçümleme ve değerlendirme yöntemleri, bir uygulama önerisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu, Türkiye.
- Mamur, N. (2004). Çok alanlı sanat eğitiminde ölçümleme ve değerlendirme yaklaşımları: Bolu ili örneği. *İlköğretim Online*, 3(2), 1-18. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Mamur, N. (2009). *Anadolu güzel sanatlar lisesi resim bölümü öğrencilerinin sanatsal yeterliğini ölçme ve değerlendirmede eğitsel gelişim dosyasının (portfolyo) rolü*. (Doktora lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 227874)
- Mamur, N. (2010). Görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 175-188.
- Mamur, N. (2012). Perceptions concerning visual culture dialogues of visual art pre- service teachers. *Educational Sciences: Theory & Practice. Summer. 12(3)*, ss. 2166-2173. Educational Consultancy and Research Center. Retrieved from ERIC database.(ED). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1000913.pdf>
- Marsh, C.J., & Willis, G. (2007). *Curriculum: Alternative approaches, ongoing issues*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- May, R. (2016). *Yaratma cesareti* (A. Oysal, çev. ed.). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2005), *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu (4-5. sınıflar)*, Ankara: MEB Yayıncılık.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2018), Görsel sanat dersi öğretim programı, İlkokul ve ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018121111026326-GORSEL%20SANATLAR.pdf> adresinden edinilmiştir.

- Mermer, C.Ö. (2006). *İlköğretim II. kademe resim-iş (sanat) eğitimi derslerinde sınama, ölçümleme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanımı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook* (2 edition). London: Sage Publication.
- Mojavezi, A. & Tamiz, M.P. (2012). The impact of teacher self-efficacy on the student's motivation and achievement. *Theory and Practice in Language Studies*, 2(3), 483-491. doi:10.4304
- Nartgün, Z. (2008a). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. S. Erkan & M. Gömleksiz (Ed.), *Duyuşsal nitelikler ve ölçülmesi* (1. baskı, ss. 144-188). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Nartgün, Z. (2008b). Öğretmen adayları için ölçme ve değerlendirme genel yeterlik algısı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 85-94.
- Neill, A.S.(2000). *Özgürlük okulu* (N. Şarman, çev. ed.).İstanbul: Payel Yayınevi.
- Nitko, A.J. & Brookhart, S.M. (2016). *Öğrencilerin eğitsel değerlendirilmesi* (B. Bıçak, M. Bahar & S. Özel çev. ed.) Ankara: Nobel Yayınları.
- Okur, M. (2008). *4. ve 5. Sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersinde kullanılan alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak, Türkiye.
- Özçelik, D.A. (2010). *Okullarda ölçme ve değerlendirme* (1.basım). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özsoy, V. (2007). *Görsel sanatlar eğitimi* (2. basım). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özsoy, V.(2003). *Görsel sanatlar eğitimi resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özsoy, V.(2006). *Öğretim yöntemleri ders notları* (2. basım). Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S.B. Beşir, çev. ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Paulson, F.L., Paulson, P.R. & Meyer, C.A.(1991). What makes a portfolio. *Educational Leadership*, 48 (5), 60-63.

- Pekdağ, G.N. (2011). *Çok İlköğretim görsel sanatlar öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, Türkiye.
- Read, H. (1974). *Sanatın anlamı*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Schunk, D.H. (2011). *Sanat* (M. Şahin, çev. ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Semerci, Ç. (2011). Oluşturmacılık kuramına göre ölçme ve değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1, ss. 2.
- Sezer, S. (2006). A study on the use of rubrics. *Pamukkale University Journal of Education*, 3(2), 63-71.
- Stevens, D. & Lewi, A. (2005). *Introduction to rubrics*. Sterling, VA: Stylus Publishing.
- Şişginoğlu, F. (2008). *Çok alanlı sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme nasıl olmalıdır?*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.214833)
- Tan, E. (2011). *Günümüz yükseköğretim sanat eğitimi anlayışının görsel sanatlar öğretmen adaylarına yansımaları (Selçuk üniversitesi örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 280633)
- Tan, Ş., Kayabaşı, Y. & Erdoğan, A. (2003). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tekin, H. (1996). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları,
- Tekin, H. (2005). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tekindal, S. (2009). *Okullarda ölçme ve değerlendirme yöntemleri* (2. basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tekindal, S. (2014). *Okullarda ölçme ve değerlendirme yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Turgut, M.F. & Baykul, Y. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (4.basım). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tünkler, V. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tamamlayıcı ölçme- değerlendirme tekniklerine yönelik okur yazarlık düzeylerinin mikro öğretim aracılığıyla geliştirilmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(Tez No. 471805)

- Türkdoğan, G.(1986). *Sanat eğitimi yöntemleri*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Uncu, E.D. (2013). *Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği ölçme ve değerlendirme ölçeklerinin görsel sanatlar dersinde uygulanabilirliği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye.
- Ünver, E.(2005). *Sanat eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Woolfolk-Hoy, A. (2015). *Eğitim psikolojisi* (D. Özen, çev. ed.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Yazar, T., Aslan, T. & Şener , S. (2014). Sanat eğitimi sorunu olarak ülkemizde ilk ve orta öğretim kurumlarında sanat eğitimine olan ilgisizlik sebepleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), ss. 593-605. doi:10.7822/omuefd.33.2.18
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma* (5. baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldızbaş, F. & Çamlıbel, Ö. (2004). *Erken çocukluk eğitimindeki bazı yaklaşımların çocuklarda yaratıcılığın gelişimi yönünden incelenmesi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Yılmaz, M. (2009). *Görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Yolcu, E. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın.

EKLER

EK 1. Anket İzin Belgesi

oğuz dilmaç

Alıcı: ben ▾

19 Kas 2018 10:26 (23 saat önce) ☆ ↩ ⋮

Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarını Kullanabilme Yeterlikleri Anketi'ni yüksek lisans tezinizde kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

18 Kas 2018 Pzr 21:51 tarihinde Kevser aktaş <kevser9126@gmail.com> şunu yazdı:

⋮

2013 yılında geliştirmiş olduğunuz “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarını Kullanabilme Yeterlikleri Anketi'ni ” Görsel Sanat Öğretmenlerinin Ürün Seçki Dosyasına İlişkin Öz-Yeterlilik İnançlarının Saptanması ve Değerlendirme Hakkındaki Görüşleri konulu tezimde kullanmak istiyorum gerekli izni vermeniz hususunu bilgilerinize arz ederim.

EK 2.Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarını Kullanabilme Yeterlikleri Anketi

Cinsiyet:

Yaş:

	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum
1- Değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullanabiliyorum.			
2- Ürün dosyalarını kolay bir şekilde değerlendirebiliyorum.			
3- Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde uygun ölçütleri seçebiliyorum.			
4- Ürün dosyalarının değerlendirilmesi esnasında çok zaman harcıyorum.			
5- Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.			
6- Ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahibim.			
7- Ürün dosyasını sınıfımda etkili bir şekilde kullanabiliyorum.			
8- Ürün dosyalarını değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.			
9- Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlayabiliyorum.			
10- Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.			
11- Öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verebiliyorum.			

12- Performans görevlerini öğrencilerin seviyelerine uygun olarak verebiliyorum.			
13- Öğrencilere, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirici performans görevleri verebiliyorum.			
14- Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için onlara uygun ortamlar hazırlayabiliyorum.			
15- Verdiğim performans görevleri birçok beceriyi kapsıyor.			
16- Performans görevlerini programda belirtilen kazanıma uygun olarak seçebiliyorum.			
17- Performans görevlerini değerlendirmede uygun ölçüt seçebiliyorum.			
18- Programda bulunan kazanımların değerlendirilmesinde zorlanıyorum.			
19- Performansların değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.			
20- Performans değerlendirme hakkında yeterli bilgiye sahibim.			
21- Performans değerlendirmeyi sınıf/atölye içerisinde etkili bir şekilde kullanabiliyorum.			
22- Performans değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.			
23- Dereceli puanlama anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahibim.			
24- Dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için bir ölçme ve değerlendirme uzmanının yardımına ihtiyaç duyuyorum.			
Toplam			

EK 3. Görüşme Soruları

1- Kaç yıllık öğretmensiniz?

.....

2- Görsel sanatlar dersini nasıl değerlendiriyorsunuz? Açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

A- Dosya

- Her çalışma sonrasında not ile değerlendirme yapıyor musunuz?

.....
.....
.....

- Öğrenci çalışmalarına not verirken, bir derecelendirme ölçeği kullanıyor musunuz? (varsa bu ölçeği nasıl oluşturduunuz ?)

.....
.....
.....

- Her çalışma için ölçeğinizde ayrı ölçütler belirliyor musunuz?

.....
.....
.....

- Öğrencinin sanat uygulamalarında, duygularını gerece aktarmasındaki özgünlüğe-yaratıcılığa ve sanatsal bütünlüğe dikkat ediyor musunuz? Açıklayınız.

.....
.....
.....

B- Yazılı/ Sözlü

- Resim dersinde öğrenci başarısını ölçmek için yoklama (sınav) yapıyor musunuz?(Yapıyor ise ne tür sorular soruyorsunuz?)

.....
.....
.....

C- Yardımcı

- Öğrencilerin araç ve gereçlerini derse düzenli getirilip getirilmediklerini kontrol ediyor musunuz?

.....
.....
.....
.....

- Gelecek ders ile ilgili araştırma ödevi veriyor musunuz?

.....
.....
.....
.....

- Resim dersinde çalışma kağıtlarının kullanımına dikkat ediyor musunuz?

.....
.....
.....
.....

- Öğrencilerin resim dersinde verileni anlama uygulama ve çözümlene yetilerini belirlemek için bir gözlem defteri kullanıyor musunuz?

.....
.....
.....
.....

- Öğrencinin düzeyine göre farklı değerlendirme yöntemleri belirliyor musunuz?

.....
.....
.....
.....

3- Yaptığınız değerlendirmede neyi ölçmeyi amaçlıyorsunuz?

.....
.....
.....
.....
.....

4- Hangi zaman aralıklarında değerlendirme yapıyorsunuz?

.....
.....
.....
.....
.....

5- Değerlendirme ölçütleriniz nelerdir? Açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....

6- Değerlendirme sürecinde sorun veya sorunlarla karşılaşıyor musunuz?

.....
.....
.....
.....
.....

7- Değerlendirme konusunda bir öğretmen olarak sizin önerileriniz nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....

EK 4. Uygulama İzin Talebi

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 88179374-302.08.01-E.1700138147
Konu : Uygulama İzni Kevser AKTAŞ

11.05.2017

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 26.04.2017 tarihli ve 56785782-300-E.1700125358 sayılı belge.

Enstitünüz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kevser AKTAŞ'ın "Görsel Sanat Öğretmenlerin Değerlendirmeye İlişkin Öz-Yeterlik Düzeylerinin ve Görüşlerinin Belirlenmesi" konulu tez çalışmasının uygulama izni ile ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan 08/05/2017 tarih ve 6481991 sayılı yazı ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Medine GÜLLÜCE
Rektör Yardımcısı

Ek : 8.5.2017 tarihli 36648235/605.01/6481991 sayılı belge

EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/604.01.01/6382892
Konu:Uygulama ve Çalışma İzni

05.05.2017

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Atatürk Üniversitesi'nin 19/04/2017 tarihli ve 1700117747sayılı yazısı,
b) Atatürk Üniversitesi'nin 25/04/2017 tarihli ve 1700124361sayılı yazısı,
c) Atatürk Üniversitesi'nin 26/04/2017 tarihli ve 1700126024 sayılı yazısı,
d) Atatürk Üniversitesi'nin 28/04/2017 tarihlin ve 1700128543 sayılı yazısı,

İlgi (a,b,c,d) yazılar gereği, Atatürk Üniversitesi Araştırmacılarından Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Programı öğrencisi Aşlı KARTOL, Doç. Dr. İsmail SEÇER, danışmanlığında Yabancı Diller Yüksekokulu öğretimelamanlarından Okt.Dr. Birgül AKDAĞ ÇİMEN, ve Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretimi Bölümü öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr. Zeynep TURAN ile birlikte, Hemşirelik Fakültesi öğretim elamanlarından Arzu ÇELEBİ ve Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kevser AKTAŞ'ın Ekli listelerde ilimize bağlı okullarda Uygulama ve Tez Çalışması talebinde bulunmuş olup, yapılan anket çalışmalarının birer örneğinin Müdürlüğümüz, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü(AR-GE birimi)'ne gönderilmesi gerekmektedir.

İlgi yazı ve ekleri, Bakanlığımızın 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi çerçevesinde Komisyonumuzca incelenmiş olup, "*Araştırmaların, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde*", komisyon kararlarında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak, ekte isimleri belirtilen okullarda yapılması, Şubemizce uygun görülmektedir. Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olurlarınıza arz ederim.

Turan BAĞAÇLI
İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
<...>
Ercan YILDIZ
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdür V.

Ek: İlgi Yazılar (51 Sayfa)

Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM
Elektronik Ağ: <http://erzurum.meb.gov.tr>

Ayrıntılı bilgi için: AR-GE Birimi- 179.
T.01 00 4470 234 4800

EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri (Devamı)

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü		FORM:2
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU		
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN		
Adı Soyadı	Kevser AKTAŞ	
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi	
Araştırma yapılacak iller	Erzurum	
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	Müdürlüğümüz ve Horasan İlçesine Bağlı 50 Ortaokulda Görev Yapan Görsel Sanatlar Öğretmeni	
Araştırmanın konusu	Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Değerlendirilmeye İlişkin Öz-Yeterlik Düzeylerinin ve Görüşlerinin Belirlenmesi	
Üniversite / Kurum onayı	Kurum Onayı İle	
Araştırma / Proje /ödev / Tez önerisi	Araştırma Önerisi	
Veri toplama araçları	Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Gelişim Dosyası, Performans Değerlendirme ve Dereceli Puanlama Anahtarını Kullanabilme Yeterlilikleri Anketi, Görüşme Formu	
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.		
Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2012/13 nolu genelge doğrultusunda yapılan incelemede araştırmanın kabulüne karar verildi.		
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne	
Muhalif Üyenin Adı ve Soyadı		
KOMİSYON		
03.05.2017 Komisyon Başkanı Fatih KARASU Şube Müdürü	 Üye Tunç AĞAVER	
	 Üye Mesut ARAS	

EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri (Devamı)

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN GELİŞİM DOSYASI, PERFORMANS DEĞERLENDİRME VE DERECELİ PUANLAMA ANAHTARINI KULLANABİLME YETERLİKLERİ ANKETİ						
	Katılmıy orum		Fikrim Yok		Katılıyor um	
	F	%	F	%	F	%
1- Değerlendirmede ürün dosyasını etkili olarak kullanabiliyorum.						
2- Ürün dosyalarını kolay bir şekilde değerlendirebiliyorum.						
3- Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde uygun ölçütleri seçebiliyorum.						
4- Ürün dosyalarının değerlendirilmesi esnasında çok zaman harcıyorum.						
5- Ürün dosyalarının değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.						
6- Ürün dosyası hakkında yeterli bilgiye sahibim.						
7- Ürün dosyasını sınıfımda etkili bir şekilde kullanabiliyorum.						
8- Ürün dosyalarını değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.						
9- Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlayabiliyorum.						
10- Ürün dosyasına yönelik uygun dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.						
11- Öğrencilerin cinsiyetlerine uygun olarak performans görevleri verebiliyorum.						
12- Performans görevlerini öğrencilerin seviyelerine uygun olarak verebiliyorum.						
13- Öğrencilere, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirici performans görevleri verebiliyorum.						

Doç. Dr.
DİLMAÇ

EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri (Devamı)

14- Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için onlara uygun ortamlar hazırlayabiliyorum.									
15- Verdiğim performans görevleri birçok beceriyi kapsıyor.									
16- Performans görevlerini programda belirtilen kazanıma uygun olarak seçebiliyorum.									
17- Performans görevlerini değerlendirmede uygun ölçüt seçebiliyorum.									
18- Programda bulunan kazanımların değerlendirilmesinde zorlanıyorum.									
19- Performansların değerlendirilmesinde bir ölçme ve değerlendirme uzmanına ihtiyaç duyuyorum.									
20- Performans değerlendirme hakkında yeterli bilgiye sahibim.									
21- Performans değerlendirmeyi sınıf/atölye içerisinde etkili bir şekilde kullanabiliyorum.									
22- Performans değerlendirmede dereceli puanlama anahtarını etkili bir şekilde kullanabiliyorum.									
23- Dereceli puanlama anahtarı hakkında yeterli bilgiye sahibim.									
24- Dereceli puanlama anahtarı hazırlamak için bir ölçme ve değerlendirme uzmanının yardımına ihtiyaç duyuyorum.									

2.Bu araştırmada değerlendirme konusu hususunda görsel sanat öğretmenlerinin öz yeterliliği inançlarını saptama ve görüşlerini öğrenmek amacıyla görüşme yöntemi de kullanılacaktır. **Nitel veriler** ise yapılandırılmış görüşme formu ile toplanacaktır.

Görüşme Formu

- 1- Kaç yıllık öğretmensiniz?
- 2- Görsel sanatlar dersini nasıl değerlendiriyorsunuz? Açıklayınız.

A- Dosya

- Her çalışma sonrasında not ile değerlendirme yapıyor musunuz?
- Öğrenci çalışmalarına not verirken, bir derecelendirme ölçeği kullanıyor musunuz? (varsa

EK 5. Valilik İzni Ve Ekleri (Devamı)

	<ul style="list-style-type: none">Her çalışma için ölçeğinizde ayrı kriterler belirliyor musunuz?Öğrencinin sanat uygulamalarında, duygularını gerece aktarmasındaki özgünlüğe- yaratıcılığa ve sanatsal bütünlüğe dikkat ediyor musunuz? Açıklayınız. <p>B- Yazılı/ Sözlü</p> <ul style="list-style-type: none">Resim dersinde öğrenci başarısını ölçmek için yoklama (sınav) yapıyor musunuz?(Yapıyor ise ne tür sorular soruyorsunuz?) <p>C- Yardımcı</p> <ul style="list-style-type: none">Öğrencilerin araç ve gereçlerini derse düzenli getirilip getirilmediklerini kontrol ediyor musunuz?Gelecek ders ile ilgili araştırma ödevi veriyor musunuz?Resim dersinde çalışma kağıtlarının kullanımına dikkat ediyor musunuz?Öğrencilerin resim dersinde verileni anlama uygulama ve çözümlene yetilerini belirlemek için bir gözlem defteri kullanıyor musunuz?Öğrencinin düzeyine göre farklı değerlendirme yöntemleri belirliyor musunuz? <p>3- Yaptığınız değerlendirmede neyi ölçmeyi amaçlıyorsunuz? 4- Hangi zaman aralıklarında değerlendirme yapıyorsunuz? 5- Değerlendirme kriterleriniz nelerdir? Açıklayınız. 6- Değerlendirme sürecinde sorun veya sorunlarla karşılaşıyor musunuz? 7- Değerlendirme konusunda bir öğretmen olarak sizin önerileriniz nelerdir?</p>
Görüş istenilecek Birim/Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
.....	
.....	
Komisyon kararı	Oybirliği / Oyçokluğu ile alınmıştır.
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı:.....	Gerekçesi:.....
.....
.....

KOMİSYON

/.../200...
Komisyon Başkanı

Üye

Üye

Doc. Dr.
Güz DİLMAC

EK 6. Milli Eğitim Müdürlüğü İzini

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605.01/6481991
Konu:Uygulama ve Çalışma İzni

08.05.2017

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
(Personel Daire Başkanlığı)

- İlgi: a) 19/04/2017 tarihli ve 1700117747sayılı yazınız,
b) 25/04/2017 tarihli ve 1700124361sayılı yazınız ,
c) 26/04/2017 tarihli ve 1700126024 sayılı yazınız,
d) 28/04/2017 tarihlin ve1700128543 sayılı yazınız.

İlgi (a,b,c,d) yazılar gereği, yazımız ekindeki araştırmacıların, ilimiz okullarında araştırma yapma talepleri, Bakanlığımızın, 07/03/2012 tarihli ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi çerçevesinde incelenmiş olup, Araştırmaların, ekte isimleri belirtilen okullarda; "Eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde ve komisyon kararında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak" yapılmasına ilişkin, 05/05/2017 tarihli ve 6382892 Valilik Onay yazımız ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Turan BAĞAÇLI
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza

Aslı ile Aynıdır

09.05.2017

Selçuk DİLER
Memur

Ek: Onay ve Ekleri (17 Sayfa)

ÖZGEÇMİŞ

KEVSER AKTAŞ KURUÇAY

Atatürk Üniversitesi Kampüsü, Rektörlük Binası, BAP Koordinasyon Birimi, PK: 25240

YAKUTIYE /ERZURUM

kevser9126@gmail.com

kevser.aktas@atauni.edu.tr

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Tarihi : 24/03/1991

Doğum Yeri : Karabük

Uyruğu : T.C.

Medeni Hali : Evli

EĞİTİM BİLGİLERİ

2009 –2013 Anadolu Üniversitesi / Eskişehir

Eğitim Fakültesi / Resim –İş öğretmenliği

SEMPOZYUM

- “ Anadolu Üniversitesi 4. Uluslar Arası Sanat Sempozyumu” Sözlü Bildiri

Görsel Sanat Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi:

ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ

OLİMPOS / ANTALYA (5 Temmuz 2016)